

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMA 2020–2024

Päivitys 2023–2024

Sisällysluettelo

1. YHTEINEN OSA	1
1.1 Johdanto	1
1.2 Säädösperusta	1
1.3 Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet	1
1.4 Ympäristöterveydenhuollon valvontaviranomainen / Tampereen ympäristöterveys	2
2. TAMPEREEN YMPÄRISTÖTERVEYSYKSIKKÖ	3
2.1 Toimialue	3
2.2 Valvonnan resurssit/voimavarat ja tehtävät	3
2.3 Koulutus	4
2.5 Laatu järjestelmä	4
2.6 Valvontakohderekisteri/ tietojärjestelmä	4
2.7 Viestintä	4
2.8 Valvonnan maksullisuus	5
2.9 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu	5
2.10 Suunnitelman toteutumisen arviointi	6
3. VALVONNAN TOIMIALAT	7
3.1 Yleistä	7
3.1.1 Riskinarviointi	7
3.1.2 Delegoinnit	7
3.2. Häiriötilanteisiin varautuminen	7
3.2.1 Toiminta häiriötilanteissa	7
3.2.2 Epidemioiden selvittäminen	7
3.3. Koronatilanteen huomioiminen suunnitelmakaudella	8
ELINTARVIKEVALVONNAN VALVONTASUUNNITELMA 2020–2024	9
4.1 Elintarvikevalvonnan tavoitteet	9
4.1.1 Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma	9
4.1.2 Elintarvikelainsäädännön tavoitteet	9
4.1.3 Laatu järjestelmä	10
4.1.4 Varautuminen erityistilanteisiin	10
4.1.5 Jäljitettävyys	10
4.2 Alueellinen elintarvikevalvonta	10
4.3 Paikallisen elintarvikevalvonnan järjestäminen	10
4.3.1 Kunnan valvontasuunnitelma	11

4.3.2	Valvontakohteet.....	11
4.3.3	Valvontakohderekerit ja niihin merkittävät tiedot.....	12
4.3.4	Oma- ja ulkovalvonnan valvonta.....	14
4.3.5	Tarkastusten suunnittelu ja toteutus.....	14
4.3.6	Suunnitelmalliset tarkastukset vuonna 2023.....	16
4.3.7	Muu kuin suunnitelmallinen valvontatyö.....	17
4.3.8	Näytteenotto ja näytteen tutkiminen.....	18
4.3.9	Elintarvikevalvonnan projektit ja painopisteet.....	19
4.3.10	Seurantaohjelmat.....	19
4.3.11	Valvontakirjanpito.....	20
4.3.12	Hallinnolliset pakkokeinot ja rangaistusseuraamukset.....	20
4.4	Elintarvikevalvonnan seuranta ja raportointi.....	20
4.4.1	Raportoinnin aikataulut.....	21
4.4.2	Elintarvikevalvonnan auditoinnit.....	21
4.4.3	Hankkeiden ja seurantaohjelmien raportointi.....	21
4.5	Terveysvaaratilanteet ja takaisinvedot.....	22
4.5.1	Ruokamyrkytys-epidemioiden selvittäminen.....	22
4.6	Viestintä.....	23
5.	TERVEYDENSUOJELULAIN VALVONTASUUNNITELMA 2020–2024.....	24
5.1.	Yleistä.....	24
5.2.	Terveydensuojelulain mukaisen valvonnan painopisteet.....	24
5.3	Terveydensuojelun valvonnan osa-alueet.....	25
5.3.1	Talousvesi.....	25
5.3.2	Terveydellisten olojen valvonta suunnitelmallisen valvonnan kohteissa.....	26
5.3.3	Saunat ja ihonkäsittely.....	26
5.3.4	Sidosryhmäyhteistyö ja terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa.....	27
5.3.5	Uimavesien valvonta.....	27
5.3.6	Muut terveydensuojelulain mukaiset tehtävät.....	27
5.4.	Tarkastusten sisältö.....	30
5.5.	Suunnitelmallisen valvonnan tarkastustiheys ja tarkastusmäärät.....	31
5.5.1	Tarkastuksiin käytettävä aika.....	31
5.5.2	Valvontakohteiden riskinarviointi ja sen vaikutus tarkastustiheyteen.....	31
5.6.	Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen.....	32
5.6.1	Talousvesi.....	32
5.6.2	Uimavesi.....	33
5.6.3	Puhtausnäytteet ja muut näytteet.....	33

5.6.4 Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen erityistilanteissa	34
5.7. Käytettävät laboratoriot	34
5.8. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi	34
6. TUPAKKALAIN VALVONTASUUNNITELMA	35
6.1 Tupakkalain valvontasuunnitelma 2020–2024 ja painopisteet	35
6.2. Muut tupakkalain mukaiset tehtävät	36
6.2.1 Tupakkatuotteiden myyntilupahakemusten käsittely	36
6.2.2 Asuntoyhteisöjen tupakointikieltojen määrääminen	36
6.2.3 Muu valvonta ja asiantuntijatehtävät	36
6.2.4 Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta	37
6.3 Tarkastusten sisältö ja menetelmät	37
6.3.1 Tupakan myyntipaikan tarkastus	37
6.3.2 Ravintolatupakoinnin valvonta	37
6.3.3 Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta	38
6.4 Tarkastuksiin käytettävä aika	38
6.5 Suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset ja tarkastustiheys	38
6.6 Asuntoyhteisön tupakointikieltojen käsittelyyn käytetty aika	39
6.7 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi	39
7. ELÄINTEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN VALVONTA JA ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT 2020-2024	40
7.1 Perusteet ja tavoite	40
7.1.1 Vaatimukset kunnan valvontasuunnitelmalle	42
7.1.2 Tampereen ympäristöterveyden valvontasuunnitelma	42
7.2 Henkilöresurssit, vastuualueet ja työnjako	42
7.2.1 Eläinlääkäripalvelut	43
7.2.2 Henkilökunnan täydennyskoulutussuunnitelma ja hallintomenettelyjen tuntemuksen varmistaminen	43
7.2.3 Rekrytoidun henkilökunnan riittävän pätevyyden varmistaminen	44
7.2.4 Eläinlääkärin tehtäviksi säädetty valvontatehtävät	44
7.3 Tietojärjestelmät	44
7.3.1 Tietojärjestelmät ja eläinrekisterien käyttö	44
7.4 Yhteistyö ja viestintä	45
7.4.1 Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus	45
7.4.2 Erityistilanneviestintä	46
7.5 Maksut	46
7.6 Eläinten terveyden valvonta	46
7.6.1 Hankkeet	46
7.6.2 Eläintautivalmius	46

7.6.3 Eläintautien ilmoittaminen.....	47
7.6.4 Eläintauteja tutkivat laboratoriot.....	47
7.6.5 Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkkailu.....	48
7.6.6 Vesiviljelylaitosten terveystarkkailu	48
7.6.7 Muu eläintautitarkkailu	48
7.7 Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin tarkkailu.....	49
7.8 Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti	49
7.8.1 Sisämarkkinakauppa.....	49
7.8.2 Tuonti EU:n ulkopuolelta ja Komission asetuksen 2017/625 luvun V jakson II mukainen tarkkailu	50
7.9 Eläinten hyvinvoinnin tarkkailu.....	50
7.9.1 Luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan tarkkailu.....	52
7.9.2 Eläinkuljetukset	52
7.9.3 Teurastamot ja pienteurastamot	53
7.10 Sivutuotetarkkailu.....	53
7.10.1 Eläimistä saatavat sivutuotteet	53
7.10.2 Sivutuotteita käyttävien ja hävittävien toimijoiden tarkkailu	53
7.11 Täydentävien ehtojen tarkkailu	54
7.12 Eläinlääkäripalveluiden järjestäminen.....	55
7.12.1 Peruseläinlääkäripalvelut	55
7.12.2 Sisältö	55
7.12.3 Tuotantoeläinten terveydenhuolto.....	56
7.12.4 Yksityinen palvelutarjonta.....	56
7.12.5 Kiireellinen eläinlääkäriapu	56
7.12.6 Saatavuus- ja laatuvaatimukset	57
7.12.7 Toimitilat	58
7.12.8 Välinresurssit	58
7.12.9 Ostopalvelut	58
7.13 Seuranta, arviointi ja raportointi	58
7.13.1 Kunnan suunnitelma	58
7.13.2 Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi	58
7.13.3 Muu raportointi.....	59

1. YHTEINEN OSA

1.1 Johdanto

Ympäristöterveydenhuollon tavoitteena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia.

Ympäristöterveydenhuoltoon kuuluu terveydensuojelu, elintarvikkeiden, tupakkalain ja lääkelain mukainen valvonta, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta sekä eläinlääkäripalvelut.

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö edellyttää kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman. Tampereella Yhdyskuntalautakunnan alueellinen ympäristöterveydenhuollon jaosto hyväksyy ympäristöterveyden valvontasuunnitelman, joka toimitetaan Länsi- ja Sisä- Suomen aluehallintovirastoon. Jaoston päätökset löytyvät Tampereen kaupungin verkkosivuilta.

Tämä suunnitelma on laadittu viisivuotiskaudeksi 2020–2024 ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

1.2 Säädösperusta

Elintarvikelaki (297/2021)

Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009)

Terveydenhuoltolaki (1326/2010)

Terveydensuojelulaki (763/1994)

Tupakkalaki (549/2016)

Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011)

Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueista (410/2009)

Säteilylaki (859/2018) 15 §

Ympäristönsuojelulaki (1018/2018) 24 §

Tartuntatautilain muutos (447/2021) 59 b §

1.3 Ympäristöterveydenhuollon tavoitteet

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Tarkoituksena on varmistaa korkealaatuinen ympäristöterveydenhuollon valvonta, mikä edellyttää, että valvonta on suunnitelmallista, sitä tehdään riittävin voimavaroin ja se on oikein kohdennettua, tehokasta sekä eri toimijoita tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kohtelevaa.

Valvonnalla varmistetaan ympäristöterveydenhuollon lakien noudattaminen toiminnanharjoittajia ja kuluttajia neuvomalla, ohjaamalla ja kouluttamalla, tekemällä tarkastuksia, ottamalla näytteitä, antamalla lausuntoja ja varautumalla erityistilanteisiin. Valvontaviranomaisen on myös seurattava, että toimija poistaa epäkohdat. Tarvittaessa valvontaviranomainen ryhtyy hallinnollisiin pakkokeinoihin epäkohtien korjaamiseksi.

Valvontaviranomaisen toimien tulee olla hyvän hallinnon mukaisesti suhteessa epäkohtiin, eikä tuotteiden tai palveluiden tarjoamista tule rajoittaa enempää kuin on tarpeen. Toimijalle tulee varata tilaisuus tulla kuulluksi hallintolaissa esitetyllä tavalla.

Valvontakeinot ja valvonnan kohdentaminen valitaan siten, että valvonta on mahdollisimman vaikuttavaa. Erityisesti suunnitelmallista valvontaa on kohdennettava riskiperusteisesti. Ohjelmakauden 2020–2024 teemana on yhdenmukainen valvonta ja yhteistyö.

Ympäristöterveydenhuollon valvontaohjelman teemaa yhdenmukaisesta valvonnasta ja yhteistyöstä voidaan ohjelman mukaan edistää esim. Seuraavia tavoitteita toteuttamalla:

- Arvio- ja ohjauskäynnit
 - Tampereen valvontayksikköön tehtiin AJO-käynti vuonna 2019. Yksikössä on tehty käynnillä esitettyjä kehitystoimenpiteitä (esim. Delegoitu parveketupakointikiellot viranhaltijoille)
- Viranomaisyhteistyö
 - Viranomaisyhteistyöhön tullaan panostamaan tulevalla suunnitelmakaudella. Yhteistyötä on kuvattu toimialakohtaisissa suunnitelmissa.
- Yhteistyö toimijoiden kanssa
 - Toimijoiden omavalvontaa tuetaan, järjestetään toimialakohtaista ohjausta ja neuvontaa, kehitetään sähköisiä palveluja
- Varautuminen
 - Häiriötilannesuunnitelma päivitetään ohjelmakaudella ja varmistetaan sen integroiminen kaikkien alueen kuntien valmiussuunnitelmiin

Valvontaa tulee suunnata riskiperusteisesti niihin kohteisiin, joissa sille on eniten tarvetta. Riskin suuruuteen vaikuttavat esimerkiksi toiminnan tyyppi ja laajuus, vaaralle mahdollisesti altistuvien kuluttajien määrä sekä vaaran vakavuus ja toteutumisen todennäköisyys. Kohteiden valvontahistoria on olennainen osa riskiperusteista valvonnan kohdentamista. Pääsääntöisesti valvontaa on syytä painottaa niissä kohteissa, joissa puutteita on todettu ennenkin. Valvontaa voidaan harkita kevennettäväksi silloin, kun kohteen on todettu hoitavan veloitteensa asianmukaisesti. Kuntien tulee omalla alueellaan arvioida riskejä kohdekohtaisesti ja kohdentaa valvontaa sen mukaan. Valitustapauksiin liittyvä valvonta on tehtävä ensisijaisesti ja vasta tämän jälkeen suunnitelmallinen valvonta.

Valvonnalla tarkoitetaan tarkastustoiminnan lisäksi myös muita lainsäädännön noudattamiseen ja terveellisen elinympäristön turvaamiseen tähtäviä valvontaviranomaisen toimenpiteitä. Valvontaa tukeva toiminta voi myös korvata suunnitelmallista valvontaa. Valvonnan tehokkaan kohdentamisen ja vaikuttavuuden kannalta on tärkeää arvioida, miten valvontaa voidaan kehittää ja hyödyntää uusiakin toimintamuotoja. Uudella valvonnan perusmaksulla on haluttu varmistaa ja vahvistaa ennakoivaa yhteistyötä ja neuvontaa.

Kunnan valvontasuunnitelma on tehty valvontatarpeen perusteella. Käytettävissä olevat valvontaresurssit eivät vaikuta valvontatarpeeseen eivätkä sen mukaiseen tarkastustiheyteen.

1.4 Ympäristöterveydenhuollon valvontaviranomainen / Tampereen ympäristöterveys

Tampereella ympäristöterveydenhuollon valvontaviranomaisena toimii Yhdyskuntalautakunnan alueellinen ympäristöterveydenhuollon jaosto.

Valvontaviranomaisella on oltava palveluksessaan tai sopimuksen perusteella käytettävissään tarpeellinen määrä pätevää ja riittävän kokemuksen omaavaa henkilöstöä.

2. TAMPEREEN YMPÄRISTÖTERVEYSYKSIKKÖ

2.1 Toimialue

Ympäristöterveydenhuollon toimialueena on 1.1.2015 alkaen Tampere, Orivesi, Juupajoki, Kangasala, Pälkäne, Valkeakoski, Akaa ja Urjala.

Ympäristöterveyden yleiset toimipisteet (3 kpl) sijaitsevat Tampereella, Kangasalla ja Valkeakoskella. Praktikkoeläinlääkäreiden vastaanotot (5 kpl) sijaitsevat Tampereen Lielahdessa, Orivedellä, Kangasalla, Valkeakoskella ja Urjalassa.

Tampereen ympäristöterveysyksikkö täyttää ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita koskevan lain (410/2009) vaatimukset (vähintään 10 henkilötyövuotta, kaikki yth:n toimialat samassa yksikössä).

2.2 Valvonnan resurssit/voimavarat ja tehtävät

Tampereen ympäristöterveysyksikössä on yhteensä 51 virkaa/toimea. Yksikköä johtaa ympäristöterveyspäällikkö (ympäristö- ja elintarvikehygienian erikoiseläinlääkäri). Hänen lisäksi yksikössä työskentelee elintarvikevalvonnan esimiehenä toimiva ympäristöinsinööri, terveydensuojelun esimiehenä toimiva terveystarkastaja, 2 hygieenikkoeläinlääkäriä, neljä valvontaeläinlääkäriä, yhdeksän praktikkoeläinlääkäriä, 31 ympäristöinsinööriä/terveystarkastajaa ja kaksi hallinto assistenttia. Ympäristöterveyspäällikkö toimii toistaiseksi eläinlääkintähuollon esimiehenä. Elintarvikevalvontaan esitetään perustettavaksi kaksi uutta ympäristöinsinöörin virkaa 1.1.2023 alkaen. Ympäristöterveydessä palkataan myös määräaikaisia korkeakouluharjoittelijoita.

Henkilöstön vuosilomien ja lyhyiden poissaolojen aikana tehtävät hoidetaan tiimin toimesta. Muiden pidempien poissaolojen ajaksi pyritään saamaan ulkopuoliset sijaiset.

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan järjestettäväksi kuuluvat eläinlääkäripalvelut sekä suurten eläinten päivystys toteutetaan omana tuotantona. Pieneläinten päivystysaikaiset eläinlääkäripalvelut tullaan hankkimaan ulkopuoliselta toimijalta.

Taulukko 2.2.1 Suunnitelma resurssien jakautumisesta valvottaville toimialoille

Suunniteltu resurssi	htv
Terveydensuojelun valvonta	12,8
Tupakkalain valvonta	2,8
Elintarvikevalvonta	19,4
Sis. kaksi uutta virkaa	
Eläinlääkäripalvelut	9
Eläinsuojeluvalvonta	3,4
Eläintautivalvonta	0,6
Sis. sivutuotevalvonta	0,2
Avustava henkilökunta	3,2
Sis. hallintoassistenttien lisäksi kesäharjoittelijat ja traineet	
Ympäristöterveydenhuollon johtaminen	3
Yhteensä	54,2

2.3 Koulutus

Valvontatehtävien menestyksellinen hoitaminen edellyttää alan kehityksen sekä lainsäädännön ja siihen liittyvien tulkintojen jatkuvaa seuraamista. Tämän johdosta henkilöstölle varataan mahdollisuus osallistua alan koulutustapahtumiin ja aluehallintoviraston työkokouksiin tarpeellisessa laajuudessa. Tavoitteena on, että jokainen viranhaltija osallistuu vähintään yhteen ammattitaitoa ylläpitävään ja kehittävään ajankohtaisia asioita käsittelevään koulutukseen tai työkokoukseen. Yksikössä järjestetään tarpeen mukaan sisäistä koulutusta esimerkiksi tietojärjestelmiin liittyen. Henkilöstön koulutuksista pidetään kirjaa.

Koulutustavoite on 8 htp / viranhaltija.

2.5 Laatujärjestelmä

Tampereen ympäristöterveydellä on oma laatujärjestelmä, jota ylläpidetään jatkuvasti. Laatujärjestelmä sisältää tietoja ja ohjeita valvontahenkilöstölle mm. toiminnan tavoitteista, henkilöstön tehtävistä, näytteenottomenettelyistä, valvontamenetelmistä ja –tekniikoista, tulosten tulkitsemisesta ja niiden nojalla tehtävistä päätöksistä. Laatujärjestelmä sisältää myös yksikön käytössä olevat lomakemallit. Lainsäädännön muutokset ja uuteen tietojärjestelmään siirtyminen vaativat laatujärjestelmän jatkuvaa uudistamista.

Laatujärjestelmää päivitetään tulevalle kaudella siten, että se sisältää ohjeistuksen sisäisistä auditoinneista.

2.6 Valvontakohderekisteri/ tietojärjestelmä

Tampereen ympäristöterveysyksikkö käyttää valtakunnallista VATI-tietojärjestelmää, joka palvelee toiminnanohjaus-, valvontatoimi- ja raportointityökaluna. Ruokavirasto ylläpitää ja kehittää järjestelmää.

Toimijoilla on mahdollisuus tehdä ilmoituksia sähköisen Ilppa-järjestelmän kautta, josta ne ohjautuvat valtakunnalliseen Vati-tietojärjestelmään. Vuoden 2023 alusta Ilppa-järjestelmässä on mahdollista tehdä myös sairastumis- ja haittailmoitukset sähköisesti. VATI toimii ympäristöterveydenhuollon asiarekisterinä ja asiakirjojen arkistointi tapahtuu verkkolevyiltä sähköiseen arkistoon (Tweb/Donna).

Tampere on osallistunut ja tulee osallistumaan mahdollisuuksien mukaan VATI-järjestelmän kehittämiseen. Toistaiseksi ollaan mukana valvontamaksun sekä järjestelmän kehittämisryhmässä.

Valvontaeläinlääkäreillä ei ole tällä hetkellä käytettävissä VATI:n kaltaista valtakunnallista tietojärjestelmää, joten eläinsuojelu- ja eläintautiasioiden/-tapahtumien kirjauksiin on ollut välttämätön käyttää edelleen Facta-tietojärjestelmää.

2.7 Viestintä

Viestintään kuuluvat asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus sekä tiedottaminen toimijoille, asukkaille ja valvontaluon kunnille. Neuvontaan ja opastukseen varataan työaika kaikkissa tehtäväryhmissä.

Asumisterveydessä on puhelinpäivystys, elintarvikevalvonnassa otetaan vastaan soittopyyntöjä Tampereen kaupungin asiakaspalvelupisteen kautta ja tarkastaja on tavattavissa sopimuksen mukaan. Elintarvikevalvonnalla ja terveydensuojeluryhmällä on palvelusähköpostit, joita seurataan päivittäin päivystäjän toimesta. Tampereen palvelupiste toimii edelleen tiedotuskanavana kuntalaisten suuntaan.

Ympäristöterveyden nettisivuilla annetaan ympäristöterveysvalvontaan liittyvää tietoa sekä tavallisille kuntalaisille että toiminnanharjoittajille. Ympäristöterveyden verkkosivuilla on hyväksytty valvontasuunnitelma ja ympäristöterveyden taksa: <http://www.tampere.fi/ymparistoterveysyksikko>.

Ajankohtaisista asioista tiedotetaan kaupungin tai ympäristöterveyden nettisivuilla sekä toimijoille lähetettävien sähköpostien kautta. Lisäksi tarvittaessa tiedotetaan lehtien tai muiden medioiden välityksellä.

Ympäristöterveydessä ensisijainen tiedotusvastuu on yksikön päälliköllä. Toimialojen vetäjät vastaavat oman vastuualueensa tiedottamisesta. Tiedottamisessa noudatetaan Tampereen kaupungin viestintäsuunnitelmaa.

Viestinnässä panostetaan koko valvontayksikön alueelle tehtävään viestintään. Tiedotteet lähetetään valvontaluon kaikkii kuntiin.

2.8 Valvonnan maksullisuus

Elintarvikelakiin sekä terveydensuojelulakiin tehtiin vuoden 2021 aikana muutokset, joilla lainsäädäntöön lisättiin ns. valvonnan perusmaksu, joka peritään laissa mainituilta valvontakohteilta vuosittain 1.1.2022 alkaen. Maksu on kaikille sen piiriin kuuluville 150 €. Perusmaksu on valtiosääntöoikeudellisesti vero, koska maksun suorittamista ei ole sidottu toiminnanharjoittajan toimipaikoissa tosiasiallisesti suoritettuihin valvontatoimiin. Perusmaksu on toiminnanharjoittajille uusi ja sillä pyritään monipuolistamaan valvontaa nykyistä valmentavampaan suuntaan sekä katetaan suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolella olevia Valvontatoimia. Valvonnan perusmaksu peritään suoraan lain perusteella (elintarvikelaki ja terveydensuojelulaki), eikä maksua vahvisteta kunnan taksassa. Taksaan on kuitenkin lisätty maininta valvonnan perusmaksusta ja viittaus elintarvike- ja terveydensuojelulakiin, jotta toimijat voivat nähdä taksasta kaikki ympäristöterveydestä tulevat maksut.

Kunnan valvontaviranomaisen on perittävä toimijalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu mm. hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä sekä valvontasuunnitelmaan sisältyvistä tarkastuksista, näytteenotosta ja näytteen tutkimuksesta. Valvontamaksut pyritään määrittelemään siten, että niillä katettaisiin suunnitelmallisesta valvonnasta aiheutuneet kustannukset. Taksan kattavuutta ja maksujen suuruutta tarkistetaan säännöllisesti, kuitenkin vähintään kahden vuoden välein. Tampereen Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto päivittää taksaa tarvittaessa.

Voimassa oleva taksa on nähtävillä ympäristöterveyden nettisivuilla, toimistossa ja palvelupisteessä.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaan kunnalla on oikeus periä viivästyskorkoa. Jos toimenpiteestä määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, peritään viivästyneelle määrälle vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n i momentin tarkoittaman korkokannan mukaan. Viivästyskoron sijasta peritään viiden euron suuruinen viivästysmaksu, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntöön on kirjattu keskusvirastoille velvollisuus korvata kunnille sellainen työ, joka liittyy keskusvirastojen pyytämiin tehtäviin, jotka eivät lain mukaan kuulu kunnalle. Tämä koskee keskusvirastoista kuntien toimeenpantavaksi ohjaamia tarkastuksia, näytteenottoa, tutkimuksia ja selvityksiä, jotka laissa säädetään viraston tehtäväksi tai jotka liittyvät viraston ohjeiden valmisteluun.

2.9 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Valvontaviranomaisen viranomaisvalvontaa varten ottamat tai otattamat näytteet tutkitaan kyseisiä tutkimuksia tekemään hyväksytyissä laboratorioissa. Laboratorion tulee olla Ruokaviraston hyväksymä. Tampereen kaupunki kilpailuttaa laboratoriopalveluiden sopimuksen sopimuskausittain.

2.10 Suunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointia hyödynnetään paikallisen ympäristöterveydenhuollon valvonnan kehittämisessä, valvonnan toimivuuden varmistamisessa ja uusien suunnitelmien laadinnassa. Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan valvontakohdetyypeittäin.

Arviointikohde

Suunnittelun toiminnan ja tarkastusten kattavuus

Tarkastelu ja selvitys

- kaikkien toimialojen valvonnan kattavuus
- valtakunnallisten ja omien painopisteiden valvonnan toteutuminen
- tarkastuksilla esiin tulleiden epäkohtien määrä ja laatu sekä viranomaisen toimenpiteet näiden epäkohtien korjaamiseksi ja asioiden saattamiseksi määräystenmukaiselle tasolle

Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)

- toteutuneiden tarkastusten lukumäärä
- näytteet ja analyysit
- valvontahankkeisiin osallistuminen

Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen

- valvonnasta kertyvät maksutulot toimialoittain
- valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen, tieto siitä onko valvonnasta saadut tulot kohdennettu ympäristöterveydenhuollon valvonnan kehittämiseen

Voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus

- voimavarojen määrä suhteessa lainsäädännön vaatimukseen, valvontatarpeeseen ja suunniteltuun toimintaan
- selvitys, paljonko voimavaroja on käytetty ennalta suunniteltuihin valvontatehtäviin ja kuinka paljon muihin tehtäviin
- erittely henkilöstövoimavarojen kohdentumisesta eri lakien mukaiseen valvontaan (VYHA)
- valvonnan tehokkuuden toteutuminen (verrataan keskusvirastojen ohjeisiin)

Toiminnan kehittämistarpeet

- toimenpiteet, joilla tilannetta parannetaan seuraavalla toimintavuodella

Arviointi- ja ohjauksenkäynnit

- havaitut hyvät toimintatavat, kehitettävää, korjattavaa

Valvontasuunnitelmien toteutumisen raportointi tehdään VATI-, VYHA- ja Facta-järjestelmien avulla ja siitä laaditaan arviointiraportti toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa annettujen ohjeiden mukaisesti. Lautakunnassa tai muussa monijäsenisessä toimielimessä käsitelty valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi toimitetaan VYHA:n kautta aluehallintovirastolle vuosittain maaliskuun loppuun mennessä.

3. VALVONNAN TOIMIALAT

3.1 Yleistä

Tämän suunnitelman mukainen valvonta perustuu kansanterveystlain 1 §:ssä ja edellä tämän suunnitelman kohdassa 1.2 mainittujen ympäristöterveydenhuollon lakien mukaan kunnille säädettyyn valvontaan.

3.1.1 Riskinarviointi

Valvontakohteiden valvonnan tarve määräytyy riskinarvioinnin perusteella. Riskinarviointi ja -luokitus ovat erilaisia eri toimialoilla. Riskinarviointi esitetään tarkemmin toimialakohtaisissa suunnitelmissa.

3.1.2 Delegoinnit

Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto on siirtänyt ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaista toimivaltaansa Ympäristöterveyden viranhaltijoille. Päätös on nähtävissä kaupungin verkkosivuilla osoitteessa <https://www.tampere.fi/paattajat-ja-paatokset/lautakunnat-ja-jaostot/alueellinen-ymparistoterveydenhuollon-jaosto>.

3.2. Häiriötilanteisiin varautuminen

3.2.1 Toiminta häiriötilanteissa

Varautuminen on yksi ohjelmakauden painopistealueista. Elintarvike-, ja terveydensuojelulaki edellyttävät, että kunnan valvontaviranomaisten on ennakolta varauduttava häiriötilanteisiin. Tampereen ympäristöterveyden suunnitelma häiriö- ja erityistilanteisiin varautumisesta päivitetään ohjelmakaudella. Tavoitteena on varmistaa häiriötilannesuunnitelman kytkeytyminen yhteistoiminta-alueen kuntien yleiseen varautumiseen. Tavoitteena on myös jatkossa osallistua yhteisiin harjoituksiin.

3.2.2 Epidemioiden selvittäminen

Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon nimeää elintarvike- ja vesiepidemioiden selvitystyöryhmän. Työryhmä pyrkii kokoontumaan säännöllisesti 2–3 kertaa vuodessa ja aina, kun se epidemiaepäilyn vuoksi on tarpeen.

Epidemiatyöryhmän toiminta on kuvattu laatujärjestelmässä ja valmiussuunnitelmassa.

Ympäristöterveyden edustajat huolehtivat elintarvikkeisiin, talousveteen ja valvontakohteisiin liittyvistä selvityksistä ja viranomaisnäytteenotosta, terveydenhuollon edustajat taas altistuneisiin liittyvistä toimenpiteistä. Ympäristöterveys tekee elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden (yli viiden henkilön epäilytapauksista) epäily- ja selvitysilmoitukset valtakunnalliseen ruokamyrkytyssepidemiarekisteritietojärjestelmään (RYMY –tietojärjestelmään). Aluehallintovirasto, Ruokavirasto ja THL pääsevät tarkastelemaan järjestelmään tallennettuja epidemioiden selvitystietoja. Valvira pääsee tarkastelemaan vesivälitteisistä epidemioista tehtyjä selvityksiä.

Viestintää koordinoi työryhmän puheenjohtaja. Epidemioihin liittyvä viestintä hoidetaan yhteistyössä kaupungin viestintäyksikön kanssa ja kaupungin viestintäsuunnitelmaa noudattaen ja kaikki valvonta-alueen kunnat huomioiden.

Ruokamyrkytys-epäilytapauksista pidetään kirjaa. Terveysvaaratilanteista tiedotetaan tarvittaessa Aluehallintovirastoa ja Ruokavirastoa.

3.3. Koronatilanteen huomioiminen suunnitelmakaudella

Toiminnassa huomioidaan vallitseva koronatilanne voimassa olevien ohjeiden mukaisesti. Suojautumisessa noudatetaan annettuja ohjeistuksia. Tampereen kaupungilla hyödynnetään hybridityömallia, joka mahdollistaa vallitsevan tilanteen mukaiset joustavat etä- ja lähityöratkaisut tähän soveltuvissa tehtävissä.

Suunnitelmallisia tarkastuksia joudutaan perumaan aikaisempaa matalammalla kynnyksellä koska tarkastuksille voidaan mennä vain täysin oireettomana. Myös lasten on jäätävä kotiin pientenkin oireiden vuoksi ja tämä lisää vanhempien poissaoloja.

Tulevalla ohjelmakaudella käytetään koronatilanteesta saatu kokemus häiriötilannesuunnitelman päivittämiseen.

ELINTARVIKEVALVONNAN VALVONTASUUNNITELMA 2020–2024

Päivitys vuosille 2023–2024

4.1 Elintarvikevalvonnan tavoitteet

4.1.1 Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma

Ruokaviraston luonnos "Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma 2021–2024" oli lausunnolla syksyllä 2020. Vuodelle 2023 on vahvistettu painopistealueet, jotka on otettu huomioon Tampereen kaupungin valvontasuunnitelmassa.

Elintarvikeketjun monivuotinen kansallinen valvontasuunnitelma on laadittu Ruokavirastossa kaikkien elintarvikeketjun valvontaviranomaisten yhteistyönä. Se sisältää kuvauksen siitä, miten alkutuotannon ja elintarvikkeiden tuotannon, käsittelyn ja jakelun valvonta on Suomessa suunniteltu toteutettavaksi ja järjestetty lopputuotteiden turvallisuuden ja lainsäädännön noudattamisen varmistamiseksi. VASUssa on määritelty valvonnan strategiset vaikuttavuus- ja toiminnalliset tavoitteet, linjaukset ja painopisteet. Strategisten vaikuttavuuspäämäärien edistämiseksi viranomaisvalvonnalle on elintarvikeketjun valvonnan koordinaatioryhmässä sovittu yhteiset kehitysteemat:

- Tiedolla johtaminen ja digitalisaatio
- Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä
- Valmius ja kriisinhallinta

Näistä kehitysteemoista, aikaisemmista valvontatuloksista ja muista suunnitteluun vaikuttavista tekijöistä (uudet riskit, uusi tieteellinen tieto, auditointien tulokset, lainsäädännön muutokset, toimintaympäristön muutokset) johdetut valvonnan painopisteet vuosille 2021–2024 on esitetty taulukossa 4.1. Toimenpidetaulukko ELINTARVIKETURVALLISUUS (Ruokavirasto).

Kunnan tehtävänä on suunnitelman mukaan huolehtia elintarvikelain mukaisesta valvonnasta alueellaan. Kunnan elintarvikevalvontatehtäviä ovat:

- Kunnan valvontaan kuuluvien elintarvikehuoneistojen hyväksyminen ja ilmoitusten käsittely
- Alkutuotantopaikkojen, elintarvikehuoneistojen, eläinperäisten elintarvikkeiden EU-sisäkaupan valvonta ja muiden elintarvikealan toimijoiden (ml. maahantuojien) olosuhde- ja tuotevalvonta sekä omavalvonnan valvonta;
- Kotimaassa tuotettujen elintarvikkeiden ja elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien materiaalien ja tarvikkeiden valmistuksen ja tuonnin valvonta
- Kaupan ketjussa olevien elintarvikkeiden ja niiden markkinoinnin valvonta (ml. luomuelintarvikkeet).
- Kunnalla on valvontatehtäviä myös Puolustusvoimien eräisiin ulkopuolisten tahojen Puolustusvoimille tuottamiin ravitsemispalveluihin liittyen
- Kunnan tehtäviin kuuluvat elintarvikealan toimijoiden ja kuluttajien neuvonta ja tiedottaminen,
- Valtion viranomaisten avustaminen eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen vierasainevalvontaohjelman toteuttamisessa sekä elintarvikesäännösten mukaisten ilmoitusten ja raporttien tekeminen Aluehallintovirastolle ja Ruokavirastolle.
- Kunta osallistuu alueellaan terveydelle vaarallisten tuotteiden takaisinvetoihin ja muihin toimenpiteisiin.
- Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen osallistuu myös elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitystyön järjestämiseen kunnassa ja valvoo eläinsuojelulain noudattamista kunnan alueella.

4.1.2 Elintarvikelainsäädännön tavoitteet

Elintarvikevalvonnan tavoitteena on toteuttaa elintarvikelainsäädännössä asetettuja päämääriä. Elintarvikelaissa nämä päämäärät on kirjattu lain tarkoitusta kuvaavaan 1 §:ään. Elintarvikelain tarkoituksena on varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn sekä elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien materiaalien turvallisuus

sekä elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu sekä varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyys. Elintarvikelain tarkoituksena on myös varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää eikä johda kuluttajaa harhaan sekä suojata kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta.

Elintarvikelainsäädännön lähtökohtana on, että ensisijainen vastuu elintarvikkeen turvallisuudesta ja määräystenmukaisuudesta on elintarvikealan toimijalla.

Viranomaisen on tarvittaessa annettava toimijalle tarpeellisia ohjeita (hallintolaki 434/2003 8 §) ja kehotuksia elintarvikesäännösten noudattamiseksi (elintarvikelaki 27 § ja 40§). Toiminnan määräystenmukaisuus parantaa elintarvikealan toimijoiden toimintaedellytyksiä ja menestymismahdollisuuksia markkinoilla sekä pienentää esimerkiksi takaisinvedoista johtuvia yrittäjän taloudellisia kustannuksia.

4.1.3 Laatujärjestelmä

Elintarvikevalvontaviranomaisen tulee laatia toimintaansa sopiva laatujärjestelmä sekä ylläpitää ja noudattaa sitä. Laatujärjestelmiä koskevista vaatimuksista säädetään valvonta-asetuksen (EU) 2017/625 5 ja 12 artiklassa. Laatujärjestelmä tulee rakentaa paikallisiin olosuhteisiin sopivaksi. Valvonta-asetuksen mukaan toimivaltaisen viranomaisen on harjoitettava virallista valvontaa dokumentoitujen menettelyjen mukaisesti.

Tampereen elintarvikevalvonnalla on laatujärjestelmä, jota päivitetään vuosittain vastaamaan lainsäädäntö- ja tietojärjestelmämuutoksia. Laatujärjestelmässä on tietoja ja ohjeita virallista valvontaa harjoittavalle henkilöstölle mm. toiminnan tavoitteista, henkilöstön tehtävistä, näytteenottomenettelyistä, valvontamenetelmistä ja -tekniikoista, tulosten tulkitsemisesta ja niiden nojalla tehtävistä päätöksistä. Laatujärjestelmässä on huomioitu Ruokaviraston ohjeet ja malliasiakirjat. Malliasiakirjoja käytetään aina, kun se on mahdollista.

4.1.4 Varautuminen erityistilanteisiin

Valvontaviranomaisten on varauduttava erityistilanteisiin oman toimintansa osalta ja laadittava erityistilanteisiin varautumista koskeva suunnitelma (valvonta-asetus 115 artikla).

4.1.5 Jäljitettävyys

Elintarvikelaki kattaa koko ketjun pellolta pöytään ja siihen perustuvalla valvonnalla turvataan, että elintarvikkeet ovat määräystenmukaisia. Jäljitettävyys on elintarviketurvallisuuden kannalta keskeinen tekijä ja sen avulla voidaan ongelmatilanteissa poistaa määräystenvastaiset elintarvikkeet kohdennetusti markkinoilta ja antaa kuluttajille oikeaa ja riittävää tietoa tilanteesta. Jäljitettävyys on tärkeää myös selvitetessä elintarvikkeesta annettavien tietojen totuudenmukaisuutta tai muuta määräystenmukaisuutta.

4.2 Alueellinen elintarvikevalvonta

Aluehallintovirastojen tehtävät elintarvikevalvonnassa ovat kuntien valvontasuunnitelmien ja niiden toteutumisen arviointi sekä lainsäädännön ja ohjeistuksen kouluttaminen kunnille. Tehtävien toteuttamisen välineinä aluehallintovirastot käyttävät kuntien valvontaan kohdistuvia auditointeja ja työnohjauspäiviä. Lisäksi aluehallintovirastot osallistuvat valvontahankkeiden organisointiin.

4.3 Paikallisen elintarvikevalvonnan järjestäminen

4.3.1 Kunnan valvontasuunnitelma

Tampereen ympäristöterveyden yhteinen valvontasuunnitelma on laadittu noudattaen ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman luvussa 2 esitettyjä periaatteita. Suunnitelma sisältää rekisteröityjen ja hyväksytyjen elintarvikkeiden alkutuotantopaikkojen (elintarvikelaki 8 ja 9 §) sekä hyväksytyjen (11 §) ja rekisteröityjen elintarvikehuoneistojen (10 §) sekä kontaktimateriaalialan toimijoiden (elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia materiaaleja ja tarvikkeita valmistavat tai markkinoille saattavat) (13 §) toiminnan säännöllisen valvonnan. Hyväksymis- ja ilmoitusveloitteen ulkopuolelle jäävää alkutuotantoa ja muuta elintarviketoimintaa valvotaan tarvittaessa. Valvontasuunnitelmassa määritellään tarkastusten sisältö, valvontakohteiden tarkastustiheys, tarkastuksiin keskimääräisesti käytettävä työaika, viranomaisnäytteenotto ja näytteen tutkiminen, valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi sekä hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

4.3.2 Valvontakohteet

Valvontaviranomaisella tulee olla ajan tasalla olevat tiedot kaikista alueensa elintarvikevalvontakohteista (elintarvikelaki 79 §). Näitä ovat:

- ilmoittamista tai hyväksyntää edellyttävät elintarvikehuoneistot (elintarvikelaki 10 § ja 11 §) mukaan lukien ns. virtuaalihuoneistot, liikkuvat elintarvikehuoneistot ja kuljetustoiminta;
- liikkuvat elintarvikehuoneistot, joista on jo tehty ilmoitus toiselle paikkakunnalle ja joiden saapumisesta valvontaviranomaisen alueelle tiedotetaan valvontaviranomaiselle (elintarvikelaki 12 §); liikkuva elintarvikehuoneisto merkitään kuitenkin rekisteriin vain siinä valvontayksikössä, joka on hyväksynyt ko. huoneiston tai käsitellyt ko. huoneistosta tehdyn ilmoituksen;
- toimijat, jotka valmistavat tai saattavat markkinoille elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvia materiaaleja ja tarvikkeita (kontaktimateriaalialan toimijat) (elintarvikelaki 13 §); sekä
- elintarvikkeiden alkutuotantopaikat (elintarvikelaki 8 § ja 9 §). Alkutuotantopaikoista kohteet on kirjattu tiedossa olevin osin.

Valvontakohteiden hyväksymis- ja ilmoitusmenettely

Alkutuotantopaikkojen ja elintarvikehuoneistojen ilmoitus- ja hyväksymismenettelystä on säädetty elintarvikelain 8–11 ja 13 §:ssä.

Elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien tarvikkeiden markkinoille saattamisen ilmoittamisesta on säädetty elintarvikelaki 13 §:ssä.

Elintarvikelain 8 § 2 mom, sekä 10 § 2 mon. mainituista elintarvikealan ja alkutuotannon toiminnoista ei tarvitse tehdä ilmoitusta valvontaviranomaiselle. Elintarvikelain 10 § mukaan ilmoitusta ei tarvitse tehdä, kun toimintaan liittyvät riskit ovat elintarviketurvallisuuden kannalta vähäisiä sekä:

- elintarvikealan toiminta tapahtuu samassa huoneistossa kuin toimijan harjoittama muu elinkeinotoiminta;
- toimija on yksityinen henkilö; tai
- toimintaa ei voida pitää elinkeinon harjoittamisena.

Ilmoitusta ei tarvitse tehdä luonnonvaraisten kasvien, sienten tai riistan alkutuotannosta tai kasvien tai sienten alkutuotannosta.

Valvontakohteiden hyväksyminen

Elintarvikealan toimijan, joka käsittelee eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä, on haettava elintarvikehuoneiston hyväksymistä laitokseksi valvontaviranomaiselta ennen toiminnan aloittamista tai toiminnan olennaista muuttamista. Myös laajamittaiselle itujen alkutuotannolle on haettava hyväksymistä. Valvontaviranomaisen on ratkaistava asia 60 vrk:n kuluessa asian vireille tulosta, ellei asian laajuus, hakemuksen

puutteellisuus tai muu erityinen syy edellyttää asian pitempää käsittelyä. Laitoksen vaatimustenmukaisuuden selvittäminen edellyttää tarkastuskäyntiä. Laitoksen hyväksymisestä tehdään päätös (elintarvikelaki 11§). Valvontaviranomainen voi asettaa päätöksessään ehtoja terveysvaaran ehkäisemiseksi. Toiminnan laitoksessa saa aloittaa, jos laitos täyttää lainsäädännön sille asettamat vaatimukset ja laitos on hyväksytty.

Valvontakohteesta ilmoittaminen

Elintarvikealan toimijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus elintarviketoiminnasta valvontaviranomaiselle viimeistään neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös sellaisia toimijoita, joilla ei ole varsinaista huoneistoa elintarvikkeiden käsittelyä varten, mutta jotka toimivat elintarvikeketjun osana (ns. virtuaalihuoneistot). Ilmoituksen käsittelystä annetaan toimijalle todistus. Toiminnan keskeyttämisestä, toiminnan lopettamisesta tai toimijan vaihtumisesta tulee ilmoittaa viivytyksettä valvontaviranomaiselle.

Tampereen kaupungin elintarvikevalvonnassa käytetään Ruokaviraston laatimia malliasiakirjoja nro 10119/1 elintarvikehuoneiston ilmoitusmenettelyssä ja malliasiakirja nro 10120/1 toimijalle annettavassa todistuksessa. Elintarvikevalvontaan saapuvat ilmoitukset käsitellään keskitetysti ja viimeistään kahden viikon kuluessa ilmoituksen saapumisesta. Ilmoitusten käsittelijä suorittaa ilmoituksen perusteella toimipaikan toiminnan alustavan riskinarvioinnin, laatii toimijalle todistuksen kuulumisesta elintarvikevalvonnan piiriin ja syöttää toimipaikan, toimijan ja toiminnan tiedot valtakunnalliseen VATI-tietojärjestelmään.

Tampereen ympäristöterveydessä on otettu käyttöön valtakunnallinen digitaalinen Ilppa-ilmoitusjärjestelmä, joka täyttää saavutettavuus vaatimukset. Tavoitteena on ohjata ilmoitukset mahdollisimman kattavasti Ilppa-järjestelmän kautta, jolloin tiedot välittyvät suoraan VATI-järjestelmään.

Kontaktimateriaalialan toimipaikasta ilmoittaminen

Kontaktimateriaalialan toimijan on ilmoitettava toimipaikastaan ja siellä harjoitettavasta toiminnasta toimipaikan sijaintikunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle (elintarvikelaki 13 §).

Alkutuotantopaikasta ilmoittaminen

Alkutuotantopaikasta ja siellä harjoitettavasta toiminnasta on tehtävä ilmoitus hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista. Toimijan on ilmoitettava myös annettujen tietojen oleellisista muutoksista, toiminnan keskeyttämisestä yli vuodeksi sekä toiminnan lopettamisesta.

Elintarvikelain 8 §:ssä on lueteltu elintarvikealan ja alkutuotannon vähäriskisiä toimintoja, joista ei tarvitse tehdä ilmoitusta valvontaviranomaiselle. Alkutuotantopaikasta ilmoittaminen ei ole tarpeen, jos kunnan valvontaviranomainen saa tiedon alkutuotantotoiminnasta toiselta viranomaiselta.

4.3.3 Valvontakohderekisterit ja niihin merkittävät tiedot

Tampereen elintarvikevalvonnan elintarvikehuoneistojen, laitosten, alkutuotannon ja kontaktimateriaalialan toimijoiden tiedot ovat VATI-tietojärjestelmässä. Tiedot olivat vuoteen 2022 asti myös Facta-tietojärjestelmässä.

Elintarvikehuoneistot ja laitokset

Ruokavirastossa valmistettu keskitetty tietojärjestelmä VATI sisältää valvontakohteet ja valvontatiedot, joista on säädetty elintarvikelain 80 §:ssä. Keskitetty tietojärjestelmä tuottaa elintarvikelain 79 §:ssä tarkoitetun valtakunnallisen rekisterin, johon elintarvikevalvontakohteita valvovat viranomaiset siirtävät tietoja omista järjestelmistä.

Elintarvikkeiden alkutuotantopaikat

Kunnan tulee pitää ajan tasalla alkutuotantopaikkarekisteriä elintarvikelain mukaisten tehtävien edellyttämässä laajuudessa. Rekisteriin merkitään valvontakohteen tunnistetiedot, suunnitellut ja suoritettut valvontatoimenpiteet sekä muut valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Kontaktimateriaalialan toimijat

Kunnan viranomainen merkitsee kontaktimateriaalialan toimijat valvontakohderekisteriin. Toiminnasta talletetaan rekisteriin Ruokaviraston määrittelemät tiedot.

Sivutuotealan toimijat

Kunnaneläinlääkärit valvovat hyväksymiään ja rekisteröimiään sivutuotealan laitoksia. Lisäksi he valvovat Ruokaviraston hyväksymiä ja rekisteröimiä laitoksia, jotka eivät sijaitse teurastamoiden yhteydessä. Kunnaneläinlääkärit valvovat myös toimialueellaan muita paikkoja, joissa sivutuotteita kerätään, käsitellään, käytetään tai hävitetään.

Sivutuotealan valvontaa tehdään sekä elintarvikevalvonnassa että eläinlääkintähuollossa.

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy toimialueellaan:

- Poltto- ja rinnakkaispolttolaitokset: Polttavat kokonaisia eläinraatoja
- Lantaa polttavat laitokset (jotka sijaitsevat eläintilalla)
- Varastointilaitokset: Varastoivat kerättyjä johdettuja (käsiteltyjä) sivutuotteita ennen niiden kuljettamista hävitettäväksi polttamalla, toimittamista hyväksytylle kaatopaikalle tai käytettäväksi polttoaineena
- Väliasteenlaitokset: Varastoivat kerättyjä käsittelemättömiä sivutuotteita tai suorittavat niille niin sanotun väliasteen toimia kuten pakastamista, suolausta tai paloittelua ennen niiden toimittamista lopulliseen määräpaikkaansa.

Toimivaltainen viranomainen valvoo hyväksytyjä toimijoita riskiperusteisesti säännöllisin väliajoin. Laitoksen hyväksyntä voidaan peruttaa joko lopullisesti tai tilapäisesti, jos hyväksytty laitos ei enää täytä hyväksynnän edellytyksiä. Laitoksen on lopetettava toimintansa, jos viranomainen peruuttaa sen hyväksynnän tai ehdollisen hyväksynnän tapauksessa ei anna lopullista hyväksyntää.

Kunnaneläinlääkäri rekisteröi toimialueellaan (muualla kuin teurastamon yhteydessä sijaitsevat):

- keräyskeskukset
- tilarehustamot
- tekniset laitokset, joita ovat tekniseen käyttöön tarkoitettuja tuotteita valmistavat ja käsittelevät laitokset, myös seerumeita, verituotteita ynnä muuta sellaista käsittelevät laitokset
- teknisten tuotteiden varastointilaitokset, joita ovat tekniseen käyttöön tarkoitettuja johdettuja tuotteita varastoivat laitokset
- sivutuotteita eläintarhaeläinten, kalansyötiksi kasvatettavien matojen ja toukkien sekä muiden matelijoiden ja petolintujen kuin eläintarhaeläinten ruokintaan käyttävät toimija
- luonnonvaraisena elävien eläinten haaskaruokintapaikasta vastuussa olevat toimijat niin sanotut haaskatoimijat. Tiedot viedään haaskaruokintapaikkarekisteriin.

Toimivaltainen viranomainen valvoo rekisteröityjä toimijoita riskiperusteisesti säännöllisin väliajoin. Viranomainen voi kieltää toiminnan väliaikaisesti tai pysyvästi, mikäli havaitsee tai saa tiedon, että toiminnalle asetetut lainsäädännön vaatimukset eivät täyty ja toiminnasta voi siten aiheutua vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle.

Valvontayksikön alueella on yhteensä 28 hyväksyttyä tai rekisteröityä sivutuotealan laitosta: 17 polttolaitosta, 5 kompostointilaitosta, 3 teknistä laitosta, 1 keräyskeskus ja 1 muu rekisteröity toimija. Näihin tehdään

tarkastuksia aluehallintoviraston laatiman suunnitelman mukaisesti. Sivutuotevalvonnasta on lisää kappaleessa 7.10.

4.3.4 Omavalvonnan valvonta

Voimassa olevan elintarvikelain mukaan kaikilla elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimijoilla on oltava järjestelmä, jonka avulla toimija tunnistaa ja hallitsee toimintaansa liittyvät vaarat ja varmistaa, että toiminta täyttää elintarvikesäännöksissä asetetut vaatimukset ja alkutuotantopaikoilla omavalvonnan kuvaus. Hyväksyttävien elintarvikehuoneistojen hyväksymishakemukseen tulee liittää kuvaus omavalvonnasta (asetus elintarvikehygieniasta 318/2021).

Valvontaviranomaisen on tarvittaessa annettava elintarvikealan toimijalle tarpeellisia omavalvontasuunnitelman täydentämistä, korjaamista tai muuttamista sekä siihen kuuluvia laboratoriotutkimuksia koskevia ohjeita ja kehotuksia.

Toimijan on kuvattava omavalvonnassaan myös sivutuotteiden tuotantoon liittyvät tavanomaiset toimintaohjeet ja menettelytavat sekä menettelytavat poikkeustilanteissa. Elintarvikealan laitoksessa HACCP-perusteista järjestelmää on sovellettava myös sivutuotteisiin.

Kontaktimateriaalialan toimijoiden omavalvonta perustuu komission antamaan asetukseen (EY) N:o 2023/2006 elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien materiaalien ja tarvikkeiden hyvistä tuotantotavoista. Valmistajan tulee perustaa ja toteuttaa tehokas dokumentoitu laatujärjestelmä ja varmistaa sen noudattaminen.

Elintarvikelain muutoksella toteutetaan EU:n elintarvikelainsäädäntöön kirjattua periaatetta, jonka mukaan elintarvikealan toimija vastaa elintarvikeketjun kaikissa vaiheissa elintarvikkeiden turvallisuudesta ja siitä, että toiminta täyttää elintarvikelainsäädännön vaatimukset. Elintarvikelain muutoksen myötä elintarvikealan toimijalta ei enää vaadita erillisenä asiakirjana laadittua omavalvontasuunnitelmaa. Kuitenkin elintarviketurvallisuus perustuu jatkossakin suurelta osin toimijoiden toimivaan omavalvontaan.

4.3.4.1 Omavalvontatutkimukset

Elintarvikemääräyksissä erikseen säädetty omavalvontatutkimukset on tutkittava hyväksytyissä laboratorioissa. Muut elintarviketurvallisuuden ja omavalvonnan tutkimukset voidaan tehdä laboratorioissa, joilta ei edellytetä hyväksyntää. Muiden kuin elintarvikemääräyksissä säädettyjen tutkimusten tarpeellisuuden arviointi jää toimijan vastuulle. Merkittävä osa elintarvikemääräyksissä säädettyistä omavalvonnan tutkimuksista sisältyy elintarvikkeiden mikrobiologisista vaatimuksista annettuun komission asetukseen (EY) N:o 2073/2005. Ruokavirasto on antanut ohjeen nro 10501/1 asetuksen soveltamisesta.

4.3.5 Tarkastusten suunnittelu ja toteutus

Valvontaohjelma-asetuksessa (VnA 78/2011) tarkastuksella tarkoitetaan valvontaviranomaisen tai tämän valtuuttaman ulkopuolisen asiantuntijan säännöllisesti ja ennalta suunnitellusti tekemää valvontakohteen tarkastusta, jossa arvioidaan valvontakohteen vaatimustenmukaisuus: tarkastus voi sisältää myös näytteiden ottoa ja mittauksia kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan tai siellä valmistettavien tuotteiden taikka tarjottavien palveluiden terveyshaittojen, turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi.

Tarkastukseen kuuluu valmistautuminen, tarkastuksen suorittaminen ja tarkastuskertomuksen laatiminen sekä kirjaukset. Valmistautumiseen kuuluu mm. perehtyminen hyväksymis- ja ilmoitusasiakirjoihin, aiempiin valvontatietoihin sekä tarkastuksessa tarvittaviin tausta- ja muihin tietoihin.

Tampereen kaupungin ympäristöterveyden toiminta-alueella elintarvikevalvonta ei käytä elintarvikelain mukaisissa valvontatehtävissä ulkopuolista asiantuntijaa.

4.3.5.1 Valvontakohteiden tarkastustiheys, riskiluokitus ja tarkastukseen käytettävä aika

Tarkastustiheyteen vaikuttavat riskiluokitus, joka perustuu valvontakohteen toiminnan luonteeseen ja laajuuteen sekä riskien arviointiin, ja se, miten valvontakohteet hallitsevat riskit omavalvonnallaan.

Tampereen alueellisen ympäristöterveydenhuollon elintarvikevalvontakohteet ja kontaktimateriaalitoiminnot, niiden lukumäärä, tarkastustiheys ja tarkastuksiin käytettävä aika on esitetty taulukossa 4.3.

Tampereen elintarvikevalvonnan käyttämä valvontakohteiden riskiluokitus perustuu Ruokaviraston ohjeeseen 1028/04.02.00.01/2022/5, jossa on esitetty kohdekohtainen toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuva tarkastuskertojen määrä ja tarkastukseen käytettävä ohjeellinen aika. Ilmoitettu aika sisältää tarkastukseen, siihen valmistautumiseen ja tarkastuskertomuksen kirjoittamiseen tarvittavan ajan, mutta ei matka-aikaa. Taulukon ohjeellisia tarkastusmääriä laadittaessa on oletettu, että toiminta on ympärivuotista. Mikäli kohde on toiminnassa vain osan vuotta, tarkastusten määrä suhteutetaan vuotuisen toiminta-aikaan.

Alkutuotantopaikkojen keskimääräiset tarkastustiheydet on suhteutettu kunkin alkutuotantotyyppin vuotuisen toiminta-aikaan eikä kausiluontoisuutta tarvitse niiden osalta enää huomioida.

Valtakunnallisen elintarvikevalvontaohjelman mukaisia tarkastuskertojen määrää voidaan riskitekijöiden arviointiin perustuen vähentää korkeintaan 50 %. Tarkastuskertoja voidaan vähentää 50%, kun kohteen todetaan omavalvonnaltaan, rakenteiltaan, toiminnoiltaan ja tuotteiltaan täyttävän kaikki lainsäädännön vaatimukset erityisen hyvin ja se on saanut vähintään 6 peräkkäistä A-arvosanaa Oiva-järjestelmässä, ja kohteen riskiluokituksen mukainen perustarkastustiheys on vähintään 2 tarkastusta vuodessa. Perustarkastustiheyttä voidaan väliaikaisesti nostaa toistuvien epäkohtien tai vastaavien seikkojen vuoksi kohdekohtaisen arvion perusteella. Tarkastustiheyden vähentämisestä tai nostamisesta ilmoitetaan toimijalle kirjallisesti.

Tampereen alueellisen ympäristöterveyden paikallisen riskinarvoinnin perusteella poiketaan Ruokaviraston valtakunnallisesta ohjeesta, niin että lihaa käsittelevät tai sushia valmistavat myymälät tarkastetaan vähintään kerran vuodessa. Paikallisen riskinarvoinnin perusteella tarjoilukeittiöissä raa'an valmiiksi pilkotun pakastekalan lisääminen ruokaan ei nosta tarjoilukeittiön tarkastustiheyttä.

4.3.5.2 Tarkastus

Elintarvikevalvonta tekee tarkastuksia hyväksymis- ja ilmoitusmenettelyyn, suunnitelmalliseen valvontaan, epäkohtien korjaamisen varmistamiseen, ruokamyrkytyspäily- ja valitustapauksiin, valvontapyyntöihin ja mahdollisiin projekteihin liittyen.

Elintarvikehuoneistot, jotka kuuluvat laitoksiin, on hyväksyttävä ja tarkastettava ennen toiminnan aloittamista.

Elintarvikealan toimijan, joiden toiminnan aloittamisesta on tehtävä ilmoitus, tarkastetaan Ruokaviraston ohjeen mukaisesti toiminnan alettua.

Ilmoitetun elintarvikehuoneiston toiminnan aloittamisen yhteydessä tehtävä ensimmäinen tarkastus pyritään tekemään yhden, kolmen tai kuuden kuukauden kuluessa ilmoitetun toiminnan aloittamisesta riippuen huoneistossa harjoitettavan toiminnan luonteesta ja laajuudesta. Ensimmäisellä tarkastuksella selvitetään elintarvikehuoneiston toimintaedellytykset ja tarkastuskohteen omavalvontasuunnitelma. Elintarvikehuoneiston ilmoituksen jälkeinen ensimmäinen tarkastus on suunnitelmallinen tarkastus.

Elintarvikevalvonta tehdään pääsääntöisesti ilman ennakoilmoitusta. Tarkastuksen voidaan katsoa olevan ennakkoon ilmoittamaton silloin, kun toimija ei ehdi korjata tarkastettavaa asiaa ilmoittamisen ja tarkastuksen välisenä aikana. Aika, joka voi olla ilmoituksen ja tarkastuksen välillä, jotta tarkastus katsotaan ennakkoon ilmoittamattomaksi, riippuu näin ollen tarkastuksen luonteesta. Tarkastukset pyritään tekemään silloin, kun valvontakohteessa on toimintaa, mutta joissakin tapauksissa tarkastus voidaan toteuttaa muulloinkin. Tarkastukset tehdään pääsääntöisesti paikan päällä, mutta tarkastuksia voidaan toteuttaa asiakirjatarkastuksina.

Elintarvikelain 16 § mukaan elintarvikealan toimijan on julkistettava valvontaviranomaisen antama elintarvikehuoneiston tarkastuksesta kertova asiakirja Ruokaviraston määräämällä tavalla.

Valvontatiedot kirjataan VATI –tietojärjestelmään. Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus, joka lähetetään toimijalle joko sähköisesti tai postitse. Tarkastuskertomukset arkistoidaan arkistomuodostussuunnitelman mukaisesti sähköiseen Donna-arkistoon.

4.3.5.3 Oiva-järjestelmä

Oiva – järjestelmä on otettu käyttöön koko maassa 1.5.2013 alkaen. Oiva –tarkastukset on aloitettu elintarvikkeiden vähittäismyynnistä ja tarjoilusta ja on laajennettu vuoden 2015 alusta koskemaan valmistuspaikkoja, kuljetuksia, tukkuja, varastoja, liikkuvien elintarvikehuoneistoja ja virtuaalihuoneistoja. Laitosten (liha-, kala- ja maitoalan) Oiva-tarkastukset alkoivat 1.5.2015. Kuntien valvontaviranomaiset tekevät tarkastuksia voimassa olevan valvontasuunnitelman mukaisesti. Oiva–raportteja julkistetaan sitä mukaa, kun valvontaviranomaiset tekevät tarkastuksia. Valvontatietojen julkaisemisella pyritään lisäämään valvonnan läpinäkyvyyttä sekä tuomaan valvonnan tulokset kuluttajien käyttöön.

Oivassa kuntien valvontaviranomaiset arvioivat tarkastuksillaan yritysten elintarviketurvallisuutta. Oiva-raportissa tulokset on ilmaistu hymynaama-asteikon avulla. Mitä paremmin yritys täyttää elintarvikelainsäädännön vaatimukset, sitä leveämpi on hymy. Aina, kun Oiva hymyilee, elintarviketurvallisuus on kuluttajan kannalta yrityksessä hyvää.

Oiva-raportti sisältää useita hymiöarvosanoja, ei yhtä ainoata hymiötä. Hymiötä annetaan tulokseksi kaikista tarkastetuista asiakokonaisuuksista. Jokainen asiakokonaisuus voi sisältää useamman tarkastetun alakohdan, mutta asiakokonaisuuden heikoin arvosana näkyy kuluttajalle. Lisäksi raportissa näkyy viimeisimmän tarkastuksen tulos sekä kahden edellisen tarkastuksen tulos, jos aiempia tarkastuksia on tehty. Vertaukset edellisiin tuloksiin kertovat mahdollisista parannuksista.

Tarkastettavat asiakokonaisuudet ovat samat kuin tarkastajien käyttämien Oiva-arviointiohjeiden pääotsikot. Pääotsikoiden alle on jaettu alakohdiksi varsinaiset tarkastettavat asiat. Kaikki kohdat tarkastetaan vähintään kerran kolmessa vuodessa tai silloin, jos niissä tarkastuksella huomataan epäkohta.

Jos tarkastettu yritys on saanut jostakin asiasta arvosanan korjattavaa tai huono, tekee valvontaviranomainen aina yritykseen uuden tarkastuksen. Uusintatarkastuksella tarkastetaan varsinaisen uudelleentarkastettavan asiakokonaisuuden lisäksi tarvittaessa muitakin asioita. Aiemmin saatu arvosana pysyy voimassa, kunnes valvontaviranomainen uusintatarkastuksella toteaa epäkohdan korjatuksi. Tämän jälkeen julkaistaan uusi Oiva-raportti, jossa näkyvät mahdolliset parannukset.

Oivan myötä valvonnassa painotetaan riskiperusteisuutta ja tarkastuksista tulee kohdennetumpia. Elintarvikevalvonnan kattavuutta pyritään parantamaan, sillä tuoteturvallisuusvalvonta otetaan olosuhdevalvonnan lisäksi Oivassa paremmin huomioon. Oiva yhtenäistää tarkastuskäytäntöjä, koska valvontaviranomaiset ympäri Suomen tekevät tarkastuksia samojen Oiva-arviointiohjeiden perusteella.

4.3.6 Suunnitelmalliset tarkastukset vuonna 2023

Valvontakohteiden ja tarkastustenmäärä kunnittain on esitetty taulukossa 4.2. Elintarvikevalvontakohteet on kirjattu Ruokaviraston ylläpitämään valvontarekisteriin (VATI). Tampereen alueellisen ympäristöterveyden valvontaan kuuluu 3345 kohdetta. Samassa kohteessa voi olla useampia toimintoja.

- Hyväksytyt elintarvikehuoneisto 14 kpl
- Rekisteröity elintarviketoiminta 2361 kpl
- Rekisteröity alkutuotantotoiminta 1398 kpl
- Rekisteröity kontaktimateriaalitoiminta 32 kpl

Valvontakohteet riskiluokittain sekä valvontatarve on esitetty taulukossa 4.3. Ruokaviraston riskiperusteinen valvontatarve kohteiden tarkastustiheyden perusteella on 1440 perustarkastusta, jonka lisäksi arvioidaan ensitarkastusten kautta tulevan tämän lisäksi 212 tarkastusta eli yhteensä 1652 suunnitelmallista perustarkastusta. Epäkohtien korjaamiseksi tehtäviä uusintatarkastuksia arvioidaan olevan enintään 15 % eli 248 tarkastusta. Vuosittainen riskiperusteinen valvontatarpeeksi on laskettu 1900 tarkastusta.

Vuonna 2023 valvontaresurssien mukaisena tarkastustavoitteena on, että suunnitelmallisia tarkastuksia tehdään vähintään 1424 tarkastusta, joista perustarkastuksia 1239. Tavoitteena on tarkastaa 100 prosenttisesti hyväksytyt elintarvikehuoneistot, ensi- ja uusintatarkastukset ja 70 % rekisteröityjen elintarviketoimintojen perustarkastuksista kaikista toimintaluokista.

Toiminnan aloittamiseen liittyvä tarkastus on myös valvontasuunnitelmaan sisältyvä tarkastus, jolloin se on maksullinen. Aloittamiseen liittyvä tarkastus tarkoittaa tarkastusta, joka tehdään elintarvikehuoneistoon ennen toiminnan aloittamista tarvittaessa joko toimijan pyynnöstä tai tarkastajan harkinnan mukaan. Toiminnan alettua tehdään kohteeseen tarkastus normaaliin tapaan ja se kirjataan suunnitelman mukaiseksi tarkastukseksi. Suunnitelmallisiin valvontaprojekteihin liittyy tarkastuksia, jotka ovat toimijalle myös maksullisia.

Tapahtumien (kuten markkinat, messut tai festivaalit) valvonnassa tehdään suunnitelmallisia Oiva-tarkastuksia liikkuviin elintarvikehuoneistoihin. Liikkuvien elintarvikehuoneistojen Oiva-tarkastuksia voidaan tehdä myös ulkopaikkakuntalaisille toimijoille oman rekisteröitymiskunnan tekemän riskiluokituksen mukaisesti. Vuonna 2023 elintarviketoimijoiden toimijoiden valvontaa tehdään vähintään kymmenessä valvonta-alueen tapahtumassa.

Elintarvikevalvonnassa on 19 virkaa valvontatyöhön ja 1 virka valvonnan johtamiseen. Valvontatyöstä on 17,4 htv:tä elintarvikevalvontaa ja 1,6 htv:tä tupakkavalvontaa. Kahta tarkastajan viran lisäystä haetaan vuodelle 2023, jolloin elintarvikevalvontatyön resurssit nousisivat 19,4 htv:hen. Ruokaviraston antaman tarkastustehokkuuden tavoitteena on 110 tarkastus/htv. Lukua pidetään korkeana, sillä tarkastustehokkuus on ollut valtakunnallisesti keskimäärin 80 tarkastusta/htv.

Tampereen ympäristöterveysyksikön valvontatarpeen mukaisen suunnitelmallisten tarkastusten määrän perusteella tarkastustehokkuuden tarve olisi 109 tarkastusta/htv. Tampereen ympäristöterveysyksikön resurssien mukaisen tavoitteeksi on vuonna 2023 asetettu 1424 suunnitelmallista tarkastusta, jolloin tarkastustehokkuuden olisi noin 82 tarkastusta/htv ja kahden tarkastajan lisäyksen jälkeen 73 tarkastusta/htv. Kahden viran lisäyksen jälkeen elintarvikevalvonnan tarkastustavoitetta jatkossa pystyttäisiin nostamaan. Suunnitelmallisen valvon lisäksi merkittävän osan työajasta vie suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolinen muu valvontaviranomaisen työ. Suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolista työtä on kuvattu tarkemmin kappaleessa 4.3.7. Vuonna 2023 työaikaa vie lisäksi sisäinen organisaatiomuutos ja uudehko perusmaksujen laskutusprosessi.

Tarkastusmatkoihin arvioidaan kuluvan 0,5 tuntia aikaa tarkastusta kohden. Tarkastusmatkaa ei ole huomioitu tarkastuksiin kuluva ajassa. Valvontatarpeen mukaisiin suunnitelmallisiin tarkastuksiin (1900 kpl) kuluisi aikaa 950 tuntia.

4.3.7 Muu kuin suunnitelmallinen valvontatyö

Tampereen ympäristöterveydessä osa työpanoksesta kuluu muihin lakisääteisiin valvontatehtäviin kuin suunnitelmalliseen valvontaan.

Suunnitelmalliseen valvontaan kuulumattomia tarkastuksia ovat muun muassa ruokamyrkytyspäily- ja valitustarkastukset ja Ruokaviraston valvontapyyntöjen, RASFF-ilmoitusten tai takaisinvetoilmoitusten takia tehtyt tarkastukset. Näitä tarkastuksia on n. 100 kpl/v.

Lakisääteisiin tehtäviin kuuluva ohjaus ja neuvontatyö. Elintarvikevalvonnan neuvonnassa on kaksi päätoimista henkilöä, joiden lisäksi elintarvikevalvonnan tarkastajat tekevät myös muun työn ohessa neuvontaa. Asiakasyhteydenotot (puhelimitse, sähköpostitse, asiakaskäynti toimistolla) voivat koskea ruokamyrkytyspäilyjen ja valitusten lisäksi myös elintarvikevalvontakohteen tai virtuaalihuoneiston perustamista tai toimintojen muuttamista, ulkomyyntiä, kotona valmistamista, elintarviketuholaisten torjuntaa tai käytännön neuvojen ja opastuksen saamista johonkin elintarvikeasiaan. Osa yhteydenotoista vaatii monenlaista selvitystyötä useilta eri tahoilta, joskus näytteenottoa, asiakirjoihin perehtymistä ja tutkimustulosten sekä kirjallisten ja kuvallisten materiaalien analysointia.

Elintarvikevalvontaan saapunut elintarviketoiminnan ilmoitus ja elintarvikehuoneiston hyväksymishakemus käsitellään, tehdään toiminnasta alustava riskinarviointi, viedään tiedot tietojärjestelmään ja laaditaan toimijalle todistus elintarvikevalvonnan piiriin kuulumisesta. Hyväksymishakemusten käsittelyyn sisältyy lisäksi tarkastuksia. Ilmoituksen tiedot lähetetään tiedoksi myös terveydensuojeluun, rakennusvalvonnalle, paloviranomaisille ja aluehallintovirastoon.

Mikäli toimipaikassa vaihtuu toimija, tulee toimijan tehdä tästä ilmoitus elintarvikevalvontaan, myös toiminnan lopettamisesta tai keskeyttämisestä tulee ilmoittaa. Toimijanvaihdosten tiedot viedään tietojärjestelmään, toimijan vaihtumisesta kirjoitetaan toimijalle todistus ja lähetetään tiedoksi edellä mainituille tahoille. Toiminnan aloitusilmoituksia, toimijanvaihdoksia ja lopettamisilmoituksia käsitellään vuositasolla yhteensä noin 400–600 kpl.

Säännöllistä ulkomyyntiä harjoittavat elintarvikemyyjät tekevät elintarvikehuoneistoilmoituksen toiminnastaan. Tapahtumiin osallistuvat elintarvikemyyjät tiedottavat Tampereen kaupungin elintarvikevalvontaa osallistumisestaan tapahtumaan. Tiedottamiset otetaan vastaan elintarvikevalvonnassa ja tarvittaessa otetaan toimijaan yhteyttä lisäselvitysten saamiseksi. Tiedottamisia käsitellään elintarvikevalvonnassa vuosittain noin 600 kpl.

Elintarvikevalvontaan tulee vuosittain ruokamyrkytyspäilyjä ja valituksia lähes 300 kpl kuntalaisilta, asiakkailta ja osa suoraan toimijoilta.

Elintarvikevalvontaan tulee myös lausuntopyyntöjä viranomaisilta, arkkitehdeiltä ja toimijoilta. Lausuntopyynnöt koskevat yleensä tilojen soveltuvuutta elintarvikehuoneistotoimintaan, rakennuslupahakemuksia, alkoholin anniskelua elintarvikehuoneistossa tai tapahtumassa. Lausuntoja annetaan noin 70 kpl vuosittain.

Elintarvikevalvonnan henkilökunta huolehtii itse tarvitsemiensa välineiden, laitteiden ja materiaalien hankinnoista, nettisivujen sisältöjen päivityksistä ja laatukäsikirjan päivityksestä.

Elintarvikevalvonnan muita kuin suunnitelmallisen valvonnan tehtäviä on esitelty taulukossa 4.4. Elintarvikevalvonnan tehtävätaulukko 2023.

4.3.8 Näytteenotto ja näytteen tutkiminen

Näytteenotolla ja tutkimustulosten perusteella voidaan selvittää omavalvonnan toimivuutta sekä tuotteiden turvallisuutta ja määräystenmukaisuutta. Suunnitelmalliseen valvonnan näytteenoton laboratoriotutkimuskulut ovat maksullista.

Viranomaisnäytteitä voidaan ottaa mm. lainsäädännön toimijalle määräämän näytteenoton ja tutkimusten varmistamiseksi sekä epäiltäessä tuotteiden turvallisuutta. Näytteenottokohteita, näytteiden määriä, näytteenottotiheyttä ja näytteistä tehtäviä tutkimuksia suunniteltaessa otetaan huomioon omavalvonnan toimivuus valvontakohteessa.

Sisämarkkinatuonnin valvonnan yhteydessä valvontaviranomainen voi ottaa tutkituttavaksi suunnitelmallisen valvonnan viranomaisnäytteitä. Maahantuodusta raaoista eläinperäisistä salmonellatutuotteista tutkitaan salmonella. Maahantuoduista kalastustuotteista tutkitaan histamiini. Valvontaviranomainen arvioi näytteenoton tarpeen ja laajuuden toimijan toiminnan, omavalvonnan toteutuksen ja tulosten perusteella.

Tarvittaessa valvontakohteista otetaan raaka-aine, tuote- ja ympäristönäytteitä määräystenmukaisuuden ja omavalvonnan riittävyuden varmistamiseksi.

Näytteitä on varauduttu ottamaan ja tutkituttamaan myös epäilyn perusteella, esim. kuluttajavalitusten, ruokamyrkytys epäilyjen, elintarvikkeista aiheutuvien muiden terveysvaaratilanteiden ja muiden erityistilanteiden tutkimiseksi. Näytteistä tehdään mikrobiologisia, kemiallisia, fysikaalisia ja aistinvaraisia laboratoriotutkimuksia tarpeen mukaan.

Valtakunnallisiin projekteihin osallistutaan myös näytteenotolla.

Tampereen alueellisen ympäristöterveyden näytteenottoprojekti on esitelty kohdassa 4.3.9.

4.3.8.1 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Valvontaviranomaisen viranomaisvalvontaa varten ottamat tai otattamat näytteet tutkitaan kyseisiä tutkimuksia tekemään hyväksytyissä laboratorioissa. Laboratorion tulee olla Ruokaviraston hyväksymä. Tampereen kaupunki kilpailuttaa laboratorion palveluiden sopimuksen sopimuskausittain.

Viranomaisnäytteiden tutkimuksissa hyödynnetään tarpeen mukaan myös Ruokaviraston ja muiden EU-maiden vertailulaboratorioita (analytiikka, jota ei ole saatavilla paikallisessa laboratorioissa sekä jatkotutkimukset) tai muita hyväksytyjä laboratorioita. Epidemiaselvityksissä potilasnäytteiden tutkimuksista vastaavat terveydenhuollon laboratoriot ja THL.

4.3.9 Elintarvikevalvonnan projektit ja painopisteet

Vuoden 2023 aikana Tampereen elintarvikevalvonnassa toteutetaan näytteenottoprojekti pakattujen salaattien ja kypsien broilerivalmisteiden patogeeneista. Näytteitä tutkitaan Tampereen alueellisen ympäristöterveydenhuollon alueella valmistus-, myynti- ja tarjoilupaikoista 60–80 näytettä. Projekti toteutetaan yhteistyössä Pirtevan ympäristöterveydenhuollon yksikön kanssa. Elintarvikevalvonnan omat valvontaprojektit raportoidaan erillisenä yhteenvetona.

Projektit on lueteltu taulukossa 4.4. Elintarvikevalvonnan tehtävätaulukko 2023.

Elintarvikevalvonta osallistuu myös tarvittaessa yhteisön laajuisiin ja valtakunnallisiin hankkeisiin. Elintarvikevalvonta osallistuu näihin ja muihin projekteihin resurssien puitteissa.

Ruokaviraston elintarviketurvallisuuden painopisteet vuosille 2021–2024 on esitetty taulukossa 4.1.

Painopistealueita päivitetään vuosittain ja tarvittaessa valvontatulosten perusteella useamminkin.

Tampereen elintarvikevalvonta toteuttaa omalta osaltaan näitä valtakunnallisia painopisteitä valvonnassaan ja osallistuu resurssien puitteissa VATIn ja muiden sähköisten työkalujen kehittämiseen.

Useat elintarvikevalvonnan työntekijät osallistuvat aktiivisesti Ruokaviraston vetämien eri valvontaverkostojen toimintaan. Kansallisia verkostoja ovat mm. rikollisuuden torjunnan, elintarvikeparanteiden, ravintolisien, kontaktimateriaalien, sekä kontaminanttien ja kasvinuojeluainejäämien valvontaverkostot.

4.3.10 Seurantaohjelmat

Valvonta-asetuksen (EU) N:o 2017/625 mukaan seurannalla tarkoitetaan elintarvikevalvonnassa suunnitellun havainto- ja mittausjakson toteuttamista, jonka tarkoituksena on saada käsitys elintarvikemääräysten noudattamisesta. Erilaiset valvonta- ja seurantaohjelmat ovat valvonta-asetuksen tarkoittamaa seurantaa.

Tällaisia ohjelmia ovat mm. kansallinen salmonellavalvontaohjelma ja EU:n vierasainevalvontaohjelma.

Vierasainevalvontaa ja siihen liittyvää näytteenottoa tehdään myös epäilyyn perustuen tai AVIn määräyksestä.

Tampereen elintarvikevalvonta osallistuu tarvittaessa seurantaohjelmiin liittyvään näytteenottoon ja vastaa osaltaan valvontatoimenpiteistä.

4.3.11 Valvontakirjanpito

Valvontakirjanpito sisältää elintarvikehuoneiston laitoshyväksyntään tai elintarvikehuoneiston ilmoituksen käsittelyyn liittyvät asiakirjat, tarkastuksista laadittavat tarkastuskertomukset, viranomaisnäytteiden tutkimustulokset, arviointiraportit sekä viranomaisen muista toimenpiteistä kirjaamat asiat.

Elintarvikehuoneistoa valvova viranomainen säilyttää valvontakirjanpidon siten, että se voidaan antaa pyydetessä toisen valvontaviranomaisen tai auditoijan tarkastettavaksi.

Tampereen elintarvikevalvonnan sähköiseen valvontakirjanpitoon käytetään VATI -tietojärjestelmää, jossa ylläpidetään tiedot valvontakohteista ja niihin tehtävistä valvontatoimenpiteistä.

4.3.12 Hallinnolliset pakkokeinot ja rangaistusseuraamukset

Hallinnollisia pakkokeinoja käytetään elintarvikevalvonnassa silloin, kun elintarvikealan toimija ei ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin elintarvikemääräysten noudattamiseksi, eivätkä muut valvontatoimenpiteet elintarvikealan toimijan velvoittamiseksi noudattamaan elintarvikemääräyksiä ole riittäviä. Hallinnollisia pakkokeinoja koskevat säännökset ovat elintarvikelain 7 luvussa. Ruokavirasto on laatinut lisäksi viranomaisille ohjeen (100011/2) hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä.

Pakkokeinoja ovat mm. erilaiset määräykset ja kiellot, uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämishukka, haltuunotto sekä elintarvikehuoneiston hyväksynnän peruuttaminen.

Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto on siirtänyt ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön mukaista toimivaltaansa Ympäristöterveyden viranhaltijoille. Jaoston kulloinkin voimassa oleva delegointipäätös on nähtävillä Tampereen kaupungin nettisivuilla.

Elintarvikelaissa ei ole hallintomenettelyä koskevia säännöksiä, vaan sovellettaviksi tulevat hallintolain (434/2003) säännökset (kuuleminen, josta on malliasiakirja nro 10117/1). Mikäli viranomainen katsoo, että pakkokeinopäätös on mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta pantava heti täytäntöön, tämä todetaan päätöksessä.

Elintarvikealan toimija vastaa niistä kustannuksista, joita toimijalle aiheutuu viranomaisen pakkokeinopäätöksistä.

Rangaistusseuraamuksista säädetään sekä elintarvikelaissa (9 luku) että rikoslaissa (39/1889, muutos 400/2002). Elintarvikevalvontaviranomaisilla on elintarvikelain 70 §:n nojalla velvollisuus tehdä tutkintapyyntö esitutkintaviranomaisille kaikista elintarvikelainsäädännön rikkomuksista lukuun ottamatta tilanteita, joissa teko tai laiminlyönti on vähäinen.

4.4 Elintarvikevalvonnan seuranta ja raportointi

Toimivaltaiset viranomaiset ylläpitävät rekisteriä valvontakohteista ja valvontatapahtumista kertyvistä tiedoista. Niistä laaditaan raportteja kunnan sekä keskus- ja aluehallinnon erilaisiin seurantatarpeisiin.

Elintarvikevalvonnan ja -tutkimuksen tiedonkeruusta (VATI), monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman raporteista (ns. VASU raportti) sekä auditointien tuloksista muodostetaan yleiskuva elintarvikevalvonnan tilanteesta Suomessa. Valvonnasta kerättäviä tietoja käytetään valvonnan seurannassa, toteutumisen arvioinnissa sekä ohjauksen ja suunnittelun tukena paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisestikin.

Kunnan tulee toimittaa hyväksymänsä seuraavan vuoden valvontasuunnitelma aluehallintovirastolle kunkin kalenterivuoden loppuun mennessä. Kunnan tulee arvioida valvontasuunnitelman toteutuminen vuosittain.

Arvioinnissa tulee olla ainakin seuraavat kohdat:

- Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus
- Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)
- Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen
- Voimavarat ja yhteistoiminta-alueen toimivuus
- Toiminnan kehittämistarpeet
- Arviointi- ja ohjauksenkäynnit

Valvontasuunnitelmien toteutumisen raportointi keskusviranomaiselle tehdään VATI- ja VYHA-järjestelmien avulla. Lautakunnassa tai muussa monijäsenisessä toimielimessä käsitelty valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi toimitetaan VYHA:n kautta Aluehallintovirastolle.

4.4.1 Raportoinnin aikataulut

Kunnan ympäristöterveydenhuollon yksikkö laatii toimintansa toteutumisen arviointiraportin jaoston hyväksyttäväksi maaliskuun loppuun mennessä. Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaoston hyväksymä toteuma- ja arviointiraportti toimitetaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle.

4.4.2 Elintarvikevalvonnan auditoinnit

Toimivaltaisten viranomaisten on valvonta-asetuksen 6 artiklan mukaan tehtävä sisäisiä tai teetettävä ulkoisia toiminnan tarkastamisia ja ryhdyttävä asianmukaisesti toimenpiteisiin tarkastamisessa saatujen tulosten pohjalta sen varmistamiseksi, että valvonta-asetuksessa säädetyt tavoitteet saavutetaan. Toiminnan tarkastamisella (auditoinnilla) tarkoitetaan järjestelmällistä ja riippumatonta tarkastelua, jolla selvitetään, ovatko toiminta ja sen tulokset suunniteltujen järjestelyjen mukaisia, onko kyseiset järjestelyt toteutettu tehokkaasti ja ovatko ne sopivia tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Toiminnan tarkastamisten on oltava riippumattomien tahojen arvioitavissa ja ne on toteutettava avoimesti.

Kunnallisen elintarvikevalvonnan auditoinnit (ns. AJO-arvioinnit) ovat osa elintarvikeketjun valvonnan auditointijärjestelmää. Kuntien suorittamaa valvontaa auditoidaan tarkastelemalla toimintaa suhteessa lainsäädännön vaatimuksiin ja tässä valvontaohjelmassa annettuihin ohjeisiin, jotka koskevat valvonnan järjestämistä, suunnittelua ja toteutusta. AVI tekee vuosittain Ruokaviraston ja AVIn välisessä tulossopimuksessa sovittu mukaisesti kuntien elintarvikevalvonnan auditointeja.

Auditoinnit koostuvat elintarvikevalvonnan auditoinneista ja kohdeauditoinneista, joissa auditoidaan kunnan viranhaltijan suorittamaa tarkastusta elintarvikehuoneistossa.

4.4.3 Hankkeiden ja seurantaohjelmien raportointi

Elintarvikevalvontaviranomaiset osallistuvat erilaisiin Ruokaviraston toimialan valvontahankkeisiin ja Ruokaviraston ohjaamiin mahdollisiin EU:n yhteisiin valvontahankkeisiin, joita koskevat tiedot ja tulokset toimitetaan erikseen ilmoitettavan aikataulun mukaisesti. Hankkeiden lisäksi valvontaviranomainen on velvollinen pyydettyäessä ilmoittamaan Ruokavirastolle ja Aluehallintovirastolle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja ja valvontaa koskevia muita tietoja (elintarvikelaki 45 §). Näistä Tampereen kaupungin elintarvikevalvonta raportoi aluehallintovirastolle ja Ruokavirastolle näiden edellyttämällä tavalla.

Ruokavirasto raportoi komissiolle kaikista EU:n valvontaohjelmista, joihin Suomi on osallistunut.

4.5 Terveysvaaratilanteet ja takaisinvedot

Terveysvaaralla tarkoitetaan biologista, kemiallista tai fysikaalista tekijää tai tilaa, joka saattaa vaarantaa elintarvikkeen turvallisuuden. Kunnan on selvitettävä alueellaan ilmenevät elintarvikkeisiin liittyvät terveysvaaratilanteet. Tällaisia ovat ruokamyrkytykset ja muut elintarvikeväliitteiset vaaratilanteet.

Toimintaohjeet terveysvaaratilanteissa ja takaisinvedoissa sisältyvät Tampereen elintarvikevalvonnan laatujärjestelmään. Niissä on huomioitu Ruokaviraston ohjeet. Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella on valmius terveysvaaratilanteiden edellyttämään näytteenottoon ja tutkimuksiin.

Laboratorioiden on ilmoitettava viivytyksettä toimeksiantajalleen tieto terveysvaaraan viittaavista tutkimustuloksista. Toimeksiantajaa valvovalle viranomaiselle tieto toimitetaan erityistilanteissa (elintarvikelaki 36 § ja 47 §).

Valvontaviranomaiset ja elintarvikealan toimijat voivat saada tiedon terveydelle vaarallisista elintarvikkeista mm. oman alueensa viranomaistutkimuksista, omavalvonnan tutkimustuloksista toimijalta, kuluttajavalituksista tai Ruokavirastosta. Ruokavirasto toimii elintarvikkeita ja rehuja koskevan nopean hälytysjärjestelmän (RASFF) virallisena kansallisena yhteyspisteenä. Tampereen elintarvikevalvonta on varautunut reagoimaan Ruokaviraston lähettämiin RASFF-ilmoituksia koskeviin tiedusteluihin välittömästi.

Vastuu elintarvikkeen turvallisuudesta on ensisijaisesti elintarvikealan toimijalla. Kun toimija katsoo tai sillä on syytä epäillä, että sen maahantuoma, tuottama, jalostama, valmistama tai jakelema elintarvike ei ole elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien määräysten mukainen, sen on käynnistettävä välittömästi menettelyt kyseisen elintarvikkeen poistamiseksi markkinoilta. Jos tuote on jo ehtinyt kuluttajalle, toimijan on tehokkaalla ja täsmällisellä tavalla ilmoitettava asiasta kuluttajille. Toimijan on viivytyksettä ilmoitettava asiasta Ruokavirastolle ja kunnalliseen elintarvikevalvontaan. Jos toimija ei noudata velvollisuuttaan takaisinvedoissa, elintarvikevalvontaviranomainen ryhtyy toimenpiteisiin terveydelle vaarallisten erien poistamiseksi markkinoilta. Elintarvikevalvonta ilmoittaa Aluehallintovirastolle ja Ruokavirastolle toteamistaan terveysvaaroista sekä tarvittaessa sellaisista valvonnassa esille tulleista seikoista, joilla voi olla vaikutusta elintarvikkeiden turvallisuuteen. Terveysvaaratilanteet ja niiden johdosta tehdyt selvitykset ja toimenpiteet kirjataan laatujärjestelmän mukaisesti.

4.5.1 Ruokamyrkytysepidemioiden selvittäminen

Saatuun ilmoituksen elintarvike- tai talousvesiväliitteisestä ruokamyrkytyksestä tai epäilystä ruokamyrkytyksestä alueellaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen tai elintarvikevalvontaviranomaisen on viipymättä toimitettava tapausta koskeva selvitys (elintarvikelaki 47 § ja terveydensuojelulaki 20a §). Valtioneuvoston antamassa asetuksessa (1365/2011) on säädetty elintarvike- ja talousvesiväliitteisten ruokamyrkytysepidemioiden seurannasta, selvittämisestä ja ilmoittamisesta. Ruokamyrkytystutkimusten keskeinen tavoite on sairastumisen aiheuttajan ja lähteen etsiminen. Ruokamyrkytysepidemian selvittäminen tapahtuu kunnan kustannuksella.

Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto on nimennyt elintarvike- ja vesiepidemioiden selvitystyöryhmän, jonka puheenjohtajana toimii ympäristöterveyspäällikkö. Työryhmä pyrkii kokoontumaan säännöllisesti 2–3 kertaa vuodessa ja aina, kun se epidemiaepäilyn vuoksi on tarpeen.

Sovitun työnjaon mukaan ympäristöterveyden edustajat tekevät kohteeseen, elintarvikkeisiin ja talousveteen liittyvät selvitykset ja ottavat tarvittavat elintarvike-, vesi- ja ympäristönäytteet. Terveydenhuollon edustajat huolehtivat henkilöiden terveydentilaan liittyvistä selvityksistä ja näytteistä. Ympäristöterveys vastaa ilmoituksista THL:lle, Ruokavirastolle ja Valviralle RYMY- järjestelmän kautta.

Laatukäsikirjassa on kuvattu toiminta epidemiaepäily- ja muissa terveysvaaratilanteissa. Toimintaohje sisältää selvitystyön käynnistämisen, epäilyilmoitusten tekemisen, näytteenoton ja tutkimisen, tiedonkulun ja

yhteydenpidon, tiedottamisen, johtopäätösten tekemisen sekä selvitysilmoituksen laatimisen ja tallentamisen ruokamyrkytyspidemiarekisteritietojärjestelmään eli RYMY –tietojärjestelmään.

Ruokamyrkytyspäilytapauksista pidetään kirjaa. Terveysvaaratilanteista tiedotetaan tarvittaessa Aluehallintovirastoa ja Ruokavirastoa.

4.6 Viestintä

Elintarvikealan toimijoiden ja kuluttajien neuvonta on ensisijaisesti kuntien tehtävä, Ruokavirasto huolehtii valtakunnallisesta tiedottamisesta, kuluttajainformaatiosta ja riskiviestinnästä.

Elintarvikevalvonnan nettisivuilla on kaupunkilaisille tietoja valvonnan suuntaamisesta, menetelmistä ja tuloksista sekä ajankohtaisista asioista. Siellä on myös elintarvikealan toimijoille tarkoitettua tietoa mm. elintarvikehuoneistojen käyttöönotosta ja omavalvonnasta. Elintarvikevalvonnan valvontasuunnitelma sekä maksutaksa ovat nettisivuilla nähtävillä. Lisäksi toimijoille viestitään valikoidusti ajankohtaisista tiedotettavista aiheista sähköpostijakelulla, jota varten toimijoiden sähköpostiosoitteet pyritään saamaan ajantasalle tietojärjestelmään.

Takaisinvetotilanteissa elintarvikelain 57 § mukaan viranomaisen voi tiedottaa toimijan kustannuksella elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien vaatimusten vastaisista elintarvikkeista, jos elintarvikealan toimija ei noudata yleisen elintarvikeasetuksessa säädettyä velvoitetta ilmoittaa asiasta kuluttajille.

5. TERVEYDENSUOJELULAIN VALVONTASUUNNITELMA 2020–2024

Päivitys vuosille 2023–2024

5.1. Yleistä

Terveydensuojelulain tarkoituksena on ylläpitää ja edistää väestön ja yksilön terveyttä. Tavoitteena on suojella ihmisen terveyttä mm. huomioimalla terveydensuojelu yhteiskunnan eri toimintoja suunniteltaessa. Terveydensuojeluun kuuluu terveyshaittojen ennaltaehkäisy sekä todettujen haittojen poistaminen tai vähentäminen. Terveydensuojelu tukee kunnassa hyvinvoinnin edistämistä, mikä on nostettu kuntastrategiassa esiin kaikissa jäsenkunnissa.

Kunnan terveydensuojelun valvontasuunnitelman laatimista ohjaa terveydensuojelulaki. Valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää. Kunnan suunnitelmassa on huomioitava valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma paikallisten tarpeiden mukaisesti. Valtakunnallisen ohjelman tavoitteena on yhtenäistää valvontakäytäntöjä valvonnan tiheyden, laadun ja valvontaa suuntaavien painopisteiden osalta kohdistaa resurssit tehokkaasti edistämään elinympäristön terveellisyyttä. Valvontasuunnitelmassa kuvataan säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi myös muu valvonta, yhteistyö ja edistäminen. Näitä tehtäviä on koottu liitteenä olevaan taulukkoon 5.2. Uudella valvonnan perusmaksulla on tavoitteena vahvistaa ennakoivaa yhteistyötä toimijoiden ja muiden viranomaisten kanssa.

Lainsäädäntömuutokset

Terveydensuojelulaissa on vahvistettu toiminnanharjoittajan veloitetta tuntea oman toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja niiden hallinta.

Terveydensuojelulain muutos hyväksyttiin loppuvuodesta 2021 ja se tuli voimaan 2022 alusta. Laissa tarkennettiin ilmoitusvelvollisuutta ja valvonnan maksullisuutta, mutta lisäksi tuotiin kokonaan uusi vuosittainen valvonnan perusmaksu. Perusmaksulla katetaan sellaisen suunnitelmallisen valvonnan kuluja, jolle ei voida määrittää suoriteperusteista maksua tai johon suoriteperusteinen maksu ei muuten sovellu. Valvira on julkaissut lakimuutoksen soveltamista koskevan ohjauskirjeen. Tämän lisäksi Valvira on laatinut terveydensuojelulain 13 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden soveltamisohjeen.

Suunnitelmakaudella uudistetaan juomavesidirektiivi, jonka muutokset näkyvät talousvesivalvonnassa (näytteenottovelvoitteet lisääntyvät ja riskinarviointia kehitetään edelleen). Juomavesidirektiivin toimeenpanoa koskeva lainsäädäntö on parhaillaan valmistelussa ja lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2023 alussa. Osaan säännöksistä on kuitenkin tulossa siirtymäsäännöksiä. Raakaveden riskienhallinta tulee olla laadittuna 12.7.2027 mennessä. Talousveden toimitusjärjestelmää ja ensisijaisten tilojen vesilaitteistojen riskienhallintaa koskevat toimenpiteet tulee puolestaan olla tehtynä 12.1.2029 mennessä. Tampereen valvontayksiköstä osallistuttiin juomavesidirektiivin toimeenpanoon liittyvien muutosten valmisteluun STM:n työryhmissä.

Tartuntatautilakimuutos 447/2021 toi terveydensuojeluviranomaiselle mahdollisuuden valvoa tartuntatautilain nojalla annettuja velvoitteita ja rajoituksia.

5.2. Terveydensuojelulain mukaisen valvonnan painopisteet

Terveydensuojelun painopisteiden avulla kohdennetaan resursseja suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti sekä huomioidaan lainsäädäntömuutokset.

Terveydensuojelun painopisteiksi tulevalle suunnitelmakaudelle 2020–2024 on esitetty keskusviraston ohjelmassa:

- Omavalvonnan tukeminen
- Elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö

Tampereen valvonta-alueeseen kuuluu voimakkaasti kasvavan Tampereen seudun lisäksi pienempiä kaupunkeja ja kuntia. Tavoitteena on, että terveydensuojeluviranomaisen toiminta tunnetaan kaikissa valvonta-alueen kunnissa, yhteystiedot ja toimintamallit häiriötilanteissa on sovittu ennalta ja terveydensuojelu on mukana terveysvaikutusten ennakoinnissa suunnitteluvaiheessa.

Edellisellä suunnitelmakaudella terveydensuojelulakia muutettiin siten, että siinä korostuu toimijan velvollisuus tuntea oman toimintansa riskit ja varautua niihin. Terveydensuojeluviranomaisen tehtävänä on valvonnassa varmistaa, että toimija on tietoinen oman toimintansa riskeistä ja niiden hallintakeinoista. Taulukkoon 5.2 (liitteenä) on koottu toimenpiteitä, joilla terveydensuojelu tukee omaavalvontaa ja edistää elinympäristöterveyttä ja yhteistyötä tulevalle suunnittelukaudella.

Terveydensuojelussa on valmisteltu omaavalvontaohjeet eri toimialoille ja ohjeita jalkautetaan tulevalle suunnitelmakaudella.

5.3 Terveydensuojelun valvonnan osa-alueet

5.3.1 Talousvesi

- Talousvettä toimittavien laitosten valvontatutkimusohjelmien päivittäminen sekä valvonnan ja näytemäärien saattaminen asetuksen mukaiseksi
- Talousveden laatuun vaikuttavien riskien arviointi ja hallinta yhdessä talousvettä toimittavan laitoksen kanssa ja talousvettä toimittavien laitosten riskinarvioinnin hyväksyminen

Verkostoveden laadun tarkkailua jatketaan vesilaitosten valvontatutkimusohjelmien mukaisesti. Valvontatutkimusohjelmien päivitykset tehdään laitosten ja ympäristöterveyden yhteistyönä.

Talousvettä toimittavan laitoksen omaavalvonnan ja talousveden laadun valvonnan on perustuttava veden terveydelliseen laatuun vaikuttavien riskien arviointiin ja hallintaan. Riskinarviointi on tehty toiminnanharjoittajien ja viranomaisten välisenä yhteistyönä. Kunnan terveydensuojeluviranomainen hyväksyy talousvettä toimittavan laitoksen riskinarvioinnin. Riskinarvioinnin hyväksyttävyyden arviointia varten toiminnanharjoittajan on esitettävä kunnan terveydensuojelu-viranomaiselle talousvesiasetuksen 7 a §:n edellyttämät asiat. Terveydensuojeluviranomainen on hyväksynyt kaikkien EU-raportoitavien talousvettä toimittavien laitosten riskinarvioinnit. Tulevalle suunnitelmakaudella hyväksytään kaikkien talousvettä toimittavien laitosten riskinarvioinnit.

Vesihuollon häiriötilannesuunnitelma on laadittu ja sitä päivitetään tarvittaessa.

Elintarvikehuoneistot, päiväkodit, vanhainkodit, koulut, majoitustilat ja vastaavat, joilla on oma kaivo, eivät ole enää talousvettä toimittavia laitoksia. Valvontaohjelman tulkin mukaisesti näiden kohteiden veden laatu tutkitaan 1–3 vuoden välein ja näytteenoton yhteydessä tarkastetaan myös kaivo. Kyseessä ei kuitenkaan ole suunnitelmallinen tarkastus.

Terveydensuojeluviranomainen on koronapandemiatilanteessa käynnistänyt vesihuollon tilannekuvapalaverin, johon kaikki alueen vesilaitokset sekä ELY:n ja AVI:n edustus on kutsuttu mukaan. Tilannekuvapalaveria jatketaan ja sen aiheet kokoustiheys määräytyy vallitsevan tilanteen mukaan.

5.3.2 Terveystieteiden olojen valvonta suunnitelmallisen valvonnan kohteissa

- Laadukkaat sisäilmaselvitykset
- Edistetään ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämistä sisäilmaselvityksissä (koulut, päiväkodit ja yksityiset asunnot)
- Koulujen, oppilaitosten ja päiväkotien yhteistarkastukset eri tahojen kanssa

Asumisterveysasetuksessa korostetaan sisäilmatutkimusten kokonaisarviointia, yhden yksittäisen ohjeiston ylitys ei välttämättä tarkoita terveyshaittaa.

Terveystieteiden viranomaisen voi tehdä tutkimuksia vain terveystieteidenlain 49 §:n ja asumisterveysasetuksen 21 §:n mukaisilla ulkopuolisilla asiantuntijoilla. Terveystieteen arvioinnissa käytetään vain sertifioidun asiantuntijoiden tekemiä selvityksiä. Sertifioidut henkilöt ovat osoittaneet asiantuntijuuden ja pätevyyden suorittamalla tarvittavan koulutuksen.

Koulujen ja päiväkotien suunnitelmallisia tarkastuksia jatketaan jo vakiintuneen käytännön mukaisesti yhteistyössä mm. kiinteistöpidosta vastaavien tahojen, kouluterveydenhuollon, työterveyshuollon ja työsuojeluvaltuutettujen kanssa. Tarkastusten suunnittelussa otetaan huomioon valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011, 12 §. Niissä kunnissa, joissa ei ole toimivaa järjestelmää yhteistarkastusten tekemiseen, pyritään siihen, että terveystieteiden viranomaisen toimisi koordinaattorina eri tahojen tarkastusten yhteensovittamiseksi. Valvontayksikössä tehdään päiväkotien tarkastukset pääsääntöisesti moniammatillisina yhteistarkastuksina. Tarkastustiheys on sovitettu kaikille tarkastuksiin osallistuville sopivaksi. Siksi tarkastuksia tehdään päiväkoteihin neljän vuoden välein valvontaohjelman esittämän kolmen vuoden sijaan. Valviran ohjeidenkin mukaan suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset tulisi toteuttaa monialaisina yhteistarkastuksina.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on laadittu toimintamalli ja ohjeita eri tahojen tarkastusten yhteensovittamisesta kouluympäristössä. Toimialueen kunnat kuuluvat korkean radon riskin alueeseen ja valvontakohteiden radonpitoisuuden vuosikeskiarvo selvitetään tarkastuskäynnin yhteydessä.

5.3.3 Saunat ja ihonkäsittely

- Saunat, saunalautat, tilapäinen toiminta
- Ihon läpäisevien toimintojen valvominen (esim. tatuointi, kuppaus)

Tampereella on paljon innovatiivista yrittämistä saunojen osalta. Tampereen alueellisessa ympäristöterveydessä linjattiin, että mikäli saunatoiminta on tilapäistä (alle 6 kk) ja kertaluonteista, toiminnasta ei edellytetä ilmoitusta, eikä toiminnalta peritä vuosimaksua. Mikäli saunatoimintaan sisältyy myös muuta toimintaa (esim. altaita), niin toimijalta voidaan riskinarvioinnin perusteella pyytää ilmoitus ja peria ilmoituksen käsittelystä maksu, vaikka toimintaa olisi alle 6 kk.

Vuosittain toistuvasta saunatoiminnasta (myös kausiluonteisesta) on tehtävä ilmoitus, jonka käsittelystä peritään vuosimaksu ja toiminta kuuluu suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

Ihonkäsittelyssä infektioriski liittyy tilanteisiin, joissa viruspitoista verta tai bakteereja pääsee ihon läpi, limakalvolle (silmät, nenä, suu) tai rikkinäiselle iholle. Infektioriski voi syntyä esimerkiksi kauneushoitolassa annettavasta injektioista, tatuoinnista, erilaisista lävistyksistä ja kuppauksesta. Infektioriskin ehkäisyssä on tärkeää hoitotilan puhtaus ja riittävän tehokas välinehuolto. Kaikkien ihon läpäisevien ja rikutun ihon kanssa kosketuksissa olevien välineiden on oltava steriilejä. Lisäksi toiminnanharjoittajan hygieenisillä työtavoilla on suuri merkitys infektioiden ehkäisemisessä.

Valvontaa ohjaava Valvira linjasi vuonna 2021 että akupunktio kuuluu terveydensuojelun ilmoitusvelvollisuuden ja valvonnan piiriin, mikäli kyseessä ei ole AVI:n rekisterissä oleva terveydenhuollon toimija. Näissä kohteissa on vaadittu ilmoitus ja tarkastettu. Jatkossa näitä kohteita valvotaan valitusten perusteella.

Yhdessä Pirkanmaan muiden valvontayksiköiden kanssa (Sotesi ja Pirteva) on linjattu, että akupunktio, ripsien laittaminen sekä kodin yhteydessä oleva kauneushoitola ovat ilmoitusvelvollisia, ne tarkastetaan toiminnan aloittamisen yhteydessä, minkä jälkeen näitä kohteita valvotaan terveyshaitta-perusteisesti valitusten perusteella.

5.3.4 Sidosryhmäyhteistyö ja terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa

- Terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa (kaavoitus, ympäristöluvut jne.)

Ympäristöstä aiheutuvien terveyshaittojen arvioinnin on sisällyttävä kaikkeen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Tällaisia suunnitelmia ja hankkeita ovat mm. kaavoitus, ympäristöluvut, ympäristövaikutusten arviointimenettelyt sekä erilaiset rakennushankkeet.

Terveyshaittojen ennaltaehkäisyä jatketaan muille myös viranomaisille, esim. rakennusvalvonnalle, kaavoitukselle ja ympäristöviranomaisille annettavissa lausunnoissa ja yhteistyökokouksissa.

Useissa hankkeissa toimitaan terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana. Osallistutaan mm. vesihuollon kehittämissuunnitelmissa ja pohjavesialueiden suojelusuunnitelmissa esitettyihin toimenpiteisiin ja selvityksiin ja annetaan toimenpiteiden vaatimaa asiantuntija-apua.

5.3.5 Uimavesien valvonta

EU-uimarannoille uimaveden laadun seurannan tulokset raportoidaan aluehallintovirastolle ja sieltä edelleen Euroopan komissiolle. EU-uimarantojen veden laatu luokitellaan vuosittain. Ympäristöterveys laatii uimarannoille ja talviuintipaikoille vuosittain näytteenottosuunnitelmat ja uimavesinäytteiden tulokset julkaistaan kaupungin internet-sivuilla.

Yleisten uima-altaiden allasveden laatua seurataan kohdekohtaisten näytteenottosuunnitelmien mukaisesti. Allasvesien laatu tutkitaan 4–52 kertaa vuodessa kävijämäärästä riippuen. Näytteenottosuunnitelmat tarkistetaan tarkastusten yhteydessä. Allasvesinäytteiden ottamisesta huolehtii tarkastaja, altaan hoitaja tai laboratorion näytteenottaja.

Valvonnassa varmistetaan, että allasveden laatuun vaikuttavia toimenpiteitä tekevillä henkilöillä on voimassa oleva vesityökortti.

5.3.6 Muut terveydensuojelulain mukaiset tehtävät

Kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi suunnitelmassa on tuotu esiin muu terveydensuojelulain tarkoittama valvonta ja siihen varatut henkilöresurssit ja työaika. Näitä muita terveydensuojelulain mukaisia tehtäviä esitellään lyhyesti taulukossa 5.2.

Toimenpiteisiin kuuluu mm.

- palvelusähköpostien ylläpitäminen
- yhteistyö viranomaisten ja sidosryhmien kanssa
- seminaarit ja koulutustilaisuudet
- projektit

Seuraavassa on lyhyesti esitelty suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi tehtäviä toimia:

5.3.6.1 Asumisterveysasioiden käsittely

- Laadukkaat sisäilmaselvitykset
- Ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämistä sisäilmaselvityksissä
- Yhteistyön lisääminen sosiaalitoimen kanssa

Asumisterveysasiat muodostavat suurimman tehtäväkokonaisuuden ei-suunnitelmallisen valvonnan puolella. Asunnontarkastusmäärän pientymisestä huolimatta käsiteltävät tapaukset vievät erittäin paljon aikaa ja ovat usein vaikeasti selvitettäviä. Terveyshaittaepäilyn selvittämiseksi tehtävästä tarkastuksesta ei voida periä maksua.

Tavoitteena on lisätä ohjausta ja neuvontaa asukkaille, isännöitsijöille ja taloyhtiöille, niin että epäkohdat korjattaisiin ilman että viranomaisella on tarvetta puuttua asiaan tarkastuksilla tai muilla hallinnollisilla keinoilla.

Asunnontarkastuksia tehdään tarkastuspyyntöjen perusteella terveyshaittojen selvittämiseksi ja poistamiseksi. Asunnontarkastukset liittyvät sisäilman laatuun, home- ja kosteushaittoihin, meluhaittoihin, asuntojen likaisuuteen tai huonokuntoisuuteen, ilmanvaihdon puutteellisuuteen, kylmyyteen ja hajuihin. Tavoitteena on uudella suunnitelmakaudella kehittää yhteistyötä sosiaaliviranomaisten kanssa toimimaan niin, että etenkin siivottomuustapauksissa asukkaat ohjautuvat suoraan sosiaalitoimelle ja terveydensuojelun rooli pienenee. Tavoitteena on asiakkaan tilanteen kokonaisvaltainen hoitaminen. Näin tehostetaan myös asunnontarkastajien työpanoksen kohdentamista.

Todettujen epäkohtien poistamiseksi annetaan tarpeen mukaan korjauskehotuksia ja käytetään muita terveydensuojelulain mukaisia keinoja terveyshaittojen poistamiseksi. Kuntalaisille ja kiinteistöjen omistajille annetaan myös neuvontaa ja ohjausta asumisterveyteen liittyvissä kysymyksissä myös palvelusähköpostin kautta.

Asumisterveysasioissa yhteydenotot tapahtuvat pääosin sähköpostin välityksellä. Osassa yhteydenotoista riittää neuvonta, osassa vaaditaan muitakin toimenpiteitä, kuten yhteydenottoja kiinteistön omistajan edustajiin ja tarkastuskäyntejä. Lisääntyvässä määrin pyydetään myös terveysperusteisia tulkintoja asunnoissa tehtyjen tutkimusten perusteella.

Yhteydenottojen määrää seurataan ja muut toimenpiteet kirjataan valtakunnalliseen Vati-järjestelmään. Tavoitteena on luopua aikaisemmin käytössä olleeseen Facta-järjestelmään kirjaamisesta. Kirjaamiseen kuluva aika lisääntyy merkittävästi aikaisempaan verrattuna.

5.3.6.2 Terveyshaittojen selvittäminen ja sisäilmatyöryhmät

Terveydensuojelu on aktiivisesti mukana kuntien toimialojen välisessä koordinoivassa sisäilmatyöryhmässä, joissa muodostetaan kuvaa koko kaupungin/kunnan sisäilma-asioiden laajuudesta ja niiden selvitysprosessista. Terveydensuojelu tukee sisäilmatyöryhmiä asiantuntemuksellaan viestinnässä sekä ohjaus ja koulutustilaisuuksien järjestämisessä.

Sisäilmaongelmien käsittelemiseksi perustetaan kiinteistökohtaisia sisäilmatyöryhmiä (mm. koulut, oppilaitokset, päiväkodit, liikuntatilat, sosiaalialan laitokset). Useissa kouluissa ja päiväkodeissa on sisäilmaongelmia, joiden selvittämiseksi ja poistamiseksi tehdään yhteistyötä kiinteistön omistajien ja käyttäjien kanssa. Sisäilmatyöryhmien toimintaan ja vanhemmille ja henkilökunnalle järjestettäviin tilaisuuksiin osallistutaan asiantuntijana ja viranomaisena. Tällä hetkellä alueella on kymmeniä kohdekohtaisia sisäilmatyöryhmiä.

Sisäilmaongelmien selvittämiseksi ja korjausten suunnittelemiseksi tehdään laajoja tutkimuksia ja tarkastuksia. Kiinteistöjen omistajat tilaavat tutkimukset yleensä ulkopuolisilta asiantuntijoilta, joiden laatimien raporttien ja tutkimustulosten perusteella arvioidaan terveyshaittoja ja annetaan tarvittaessa ohjeita, kehotuksia tai määräyksiä terveyshaittojen poistamiseksi.

5.3.6.3 Asiakaspalvelu, neuvonta ja opastus sekä tiedottaminen

Terveydensuojelulain mukaan viranomaisen tehtävänä on antaa neuvontaa ja ohjausta ja tiedottaa terveydensuojelusta kuntalaisille. Kuntalaisten ja toimijoiden yhteydenottoihin vastataan pääosin puhelimitse ja sähköpostin välityksellä, mutta osa asioi myös henkilökohtaisesti toimistolla. Terveydensuojelulla on oma palvelusähköposti asukkaiden, viranomaisten ja yhteistyötahojen yhteydenottoja varten.

Tampereen kaupungin palvelupiste vastaa asiakkaiden neuvontapyyntöihin ja välittää asiakkaiden pyyntöjä edelleen tarkastajille.

5.3.6.4 Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittely

Terveydensuojelulain 13 § edellyttää, että mm. majoitustoiminnasta, kauneushoitoloista, kouluista ja päiväkodeista on tehtävä ilmoitus terveydensuojeluviranomaiselle. Terveydensuojeluviranomainen käsittelee ilmoituksen ja antaa todistuksen ilmoituksen käsittelystä. Ilmoituksen käsittely on toimijalle maksullista. Tarvittaessa voidaan tehdä tarkastus ja päätös, jossa voidaan antaa määräyksiä terveyshaittojen ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tampereen ympäristöterveydessä on otettu käyttöön valtakunnallinen digitaalinen Ilppa-ilmoitusjärjestelmä, joka täyttää saavutettavuus vaatimukset. Tavoitteena on ohjata ilmoitukset mahdollisimman kattavasti Ilppa-järjestelmän kautta, jolloin tiedot välittyvät suoraan VATI-järjestelmään.

Käytännössä kaikki toimijat eivät tee terveydensuojelulain vaatimaa ilmoitusta uudesta toiminnasta tai toiminnan muutoksesta. Tämän vuoksi uusien toimintojen perustamista joudutaan seuraamaan muun valvonnan yhteydessä ja tiedotusvälineiden kautta. Ilmoitus joudutaan usein pyytämään toimijoilta, toisinaan useita kertojakin. Tämä vie aikaa varsinaiselta valvonnalta.

5.3.6.6 Epidemiaselvitykset

Epidemiaepäilyt ovat ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan, sillä niiden taustalla on terveyshaittaepäily.

Yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaosto on nimennyt elintarvike- ja vesiepidemioiden selvitystyöryhmän, jonka puheenjohtajana toimii ympäristöterveyspäällikkö. Työryhmä pyrkii kokoontumaan säännöllisesti 2–3 kertaa vuodessa ja aina, kun se epidemiaepäilyn vuoksi on tarpeen.

Sovitun työnjaon mukaan ympäristöterveyden edustajat tekevät kohteeseen, elintarvikkeisiin ja talousveteen liittyvät selvitykset ja ottavat tarvittavat elintarvike-, vesi- ja ympäristönäytteet. Terveydenhuollon edustajat huolehtivat henkilöiden terveydentilaan liittyvistä selvityksistä ja näytteistä. Ympäristöterveys vastaa ilmoituksista THL:lle, Ruokavirastolle ja Valviralle RYMY-järjestelmän kautta.

Laatukäsikirjassa on kuvattu toiminta epidemiaepäily- ja muissa terveysvaaratilanteissa. Toimintaohje sisältää selvitystyön käynnistämisen, epäilyilmoitusten tekemisen, näytteenoton ja tutkimisen, tiedonkulun ja yhteydenpidon, tiedottamisen, johtopäätösten tekemisen sekä selvitysilmoituksen laatimisen ja tallentamisen ruokamyrkytusepidemiarekisteritietojärjestelmään eli RYMY-tietojärjestelmään.

Terveysvaaratilanteista tiedotetaan tarvittaessa AVIa ja Ruokavirastoa.

5.3.6.7 Projektit

Pintapuhtausprojekteja toteutetaan harkinnanvaraisesti suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä. Näin saadaan tietoa siivouksen tasosta.

Pirkanmaa on korkean radon-pitoisuuden aluetta. Osallistumme kaikkiin kansallisiin radon-projekteihin ja tiedotamme vuosittain radon-mittauskaudesta.

Valvonta-alueella on pieniä vesiosuuskuntia. Yhtenäistämme osuuskuntien valvontaa ja ohjausta.

5.3.6.8 Toiminnan kehittäminen

Terveydensuojelu jaetaan tulevalla suunnitelmakaudella tiimeihin, jotka kehittävät omaa toimintaansa tehokkaaksi ja vaikuttavaksi. Tiimi vastaa suunnitelmallisen valvonnan toteutumisesta ja seuraa tavoitteiden saavuttamista.

Tiimit ovat:

- asuntotiimi (asunnontarkastukset ja terveyshaittaepäilyjen selvittäminen asunnoissa)
- vesitiimi (talous- ja uimavesien valvonta)
- Tilatiimin toiminta jakautuu alatiimeihin
 - Kop - tiimin (olosuhdevalvonta päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa)
 - Sos-tiimi (sosiaalialan laitokset)
 - Kamu-tiimi (kauneushoitoloiden hygieniavalvonta, solariumvalvonta, liikuntapaikat, lasten- ja nuorten kokoontumistilat)

Toiminnan kehittämistä tehdään valvonnan suunnittelun ja laatutyön yhteydessä. Kehittämiselle varataan aikaa. Kehittämisen tavoitteena on resurssien mahdollisimman tarkoituksenmukainen käyttö tavoitteiden toteuttamiseksi.

Osana toiminnan kehittämistä terveydensuojelu osallistuu valtakunnallisen VATI-tietojärjestelmän kehittämiseen sen työryhmissä. Tällä tavalla myös yhtenäistetään valvontakäytäntöjä.

Tiimissä huolehditaan sisäisen auditoinnin toteuttamisesta.

Laatujärjestelmän ylläpito ja päivittäminen

Laatujärjestelmän ylläpito ja päivittäminen ovat jatkuvaa toimintaa, jossa käytännön toiminnassa havaitut kehittämiskohteet viedään kirjallisiin toimintaohjeisiin ja samalla hyödynnetään keskusvirastojen ohjeistuksia. Valvonnan kehittämistarpeita nostetaan aktiivisesti esille paikalliselle, alueelliselle ja valtakunnalliselle tasolle. Esim. kauneushoitoloiden laajoja palveluita valvovat useat eri viranomaiset, joiden roolia ja valvontatoimintaa tulisi uudelleenarvioida ja selkeyttää.

Osallistumme myös valtakunnalliseen tietojärjestelmään (VATI) laadittavien tarkastuslomakkeiden laadintaan. Tällä edistämme toiminnan yhtenäistämistä paikallisesti ja valtakunnallisesti.

5.4. Tarkastusten sisältö

Terveydensuojelulain mukaisen tarkastuksen tavoitteena on selvittää, aiheutuuko toiminnasta terveyshaittaa tai esiintyykö tarkastuskohteessa sellaisia tekijöitä ja olosuhteita, joiden vuoksi terveyshaitta voi syntyä. Mikäli tarkastuksessa todetaan puutteita toiminnassa tai olosuhteissa, annetaan haitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi tarpeelliset ohjeet, toimenpidekehotukset tai -määräykset. Tarkastukseen liittyy tavallisesti aistinvaraista tarkastelua ja arviointia sekä mahdollisesti mittauksia ja näytteenottoa jatkotutkimuksia varten. Terveydensuojelulain mukaisessa valvontatyössä käytetään Valviran julkaisemassa terveydensuojelun valvontaohjeistossa annettuja tarkastusohjeita ja malliasiakirjoja.

Vesilaitosten (STM:n asetukset 1352/2015 ja 401/2001) valvontasuunnitelman mukaisella tarkastuksella kohteina ovat vedenjakelualueet. Tarkastukseen voi sisältyä useiden vedenottamoiden tarkastuskäyntejä sekä esim. asiakirjatarkastuksia, kuten valvontatutkimusohjelman, valmiussuunnitelman ja näytetulosten läpikäyntiä. Vesilaitosten näytteenotto tapahtuu sopimuksen mukaan ja terveydensuojelu seuraa analyysituloksia ja veden laatua. Tämä on osa vesilaitosten säännöllistä valvontaa.

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on annettu ohjeet keskimääräisistä tarkastustiheyksistä sekä valvonta- ja tarkastuskäyntien ydinasioista ja niiden vaatimustenmukaisuuden selvittämisestä. Nämä ohjeet on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon suunnittelussa ja tarkastuksissa.

Koronapandemian aikana tarkastuksissa on otettu käyttöön asiakirjatarkastukset sekä ns. hybridimallilla tehtävät tarkastukset, joissa paikan päällä tehtävää tarkastusta täydennetään kyselyllä tai etäyhteydellä tapahtuvalla neuvottelulla.

5.5. Suunnitelmallisen valvonnan tarkastustiheys ja tarkastusmäärät

Valvontasuunnitelma laaditaan paikallisten olosuhteiden ja kunnan valvontakohteiden valvontatarpeen mukaisesti. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on esitetty kohdetyyppikohtainen tarkastustiheys, mikä on lähtökohtana valvontasuunnitelmaa laadittaessa, mikäli kohteelle ei ole tehty riskinarviointia. Eräiden valvontakohteiden tarkastustiheyksiä on muutettu riskinarvioinnin perusteella. Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaisia suunnitelmallisen valvonnan tarkastusmääriä ei ole mahdollista saavuttaa käytettävissä olevilla resursseilla. Tarkastusten rinnalla tehdään toimialakohtaista ohjausta ja ohjeistusta, jotta terveelliset olosuhteet voidaan turvata.

Terveydensuojelulain mukainen suunnitelmallinen valvonta on esitetty liitetaulukossa 5.5.

5.5.1 Tarkastuksiin käytettävä aika

Valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon tarkastuksen tarkoitus, tarkastuksen valmistelutyö ja sisältö sekä tarkastuspöytäkirjan laatiminen. Matka-aikoja ei lueta tarkastukseen käytetyksi ajaksi, vaikkakin ne huomioidaan resurssien suunnittelussa.

5.5.2 Valvontakohteiden riskinarviointi ja sen vaikutus tarkastustiheyteen

Terveydensuojelulain mukaiset kohteet jaetaan valtakunnallisessa valvontaohjelmassa kolmeen riskiluokkaan, joiden perusteella ohjelmassa määritellään myös keskimääräinen tarkastustiheys. Riskinarviointi perustuu toiminnan aiheuttamiin terveysuhkiin tai valvottavan tilan olosuhteisiin, joista voi aiheutua terveyshaittaa.

Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on esitetty kolmiosainen riskiluokitus. Riskiluokat ovat 1–3. Luokassa 3 on suurin terveysriski.

- Luokkaan 3 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa; esimerkiksi kun altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä, altistusaika on pitkä (korkea riski).
- Luokkaan 2 kuuluvat ne kohteet, joissa on mahdollista, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa, mutta terveysvaikutukset eivät ole merkittäviä (keskisuuri riski)
- Luokkaan 1 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta ei aiheudu terveyshaittaa (matala riski).

Riskinarvioinnin perusteella kohdekohtaista tarkastustiheyttä voidaan lisätä tarpeelliseksi katsotulla määrällä tai vähentää enintään puoleen valvontaohjelmassa määritellystä kohdetyyppikohtaisesta tarkastustiheydestä. Tarkastustiheyden on kuitenkin oltava vähintään 0,2. Riskinarviointi perustuu toiminnan aiheuttamiin terveysuhkiin ja/tai valvottavan tilan olosuhteisiin, joista voi aiheutua terveyshaittaa. Valtakunnallisessa valvontaohjelmassa esitetyistä riskiluokista ja tarkastustiheyksistä voidaan poiketa myös pitkäaikaisen valvontatiedon ja paikallisen asiantuntemuksen perusteella.

Merkittäviä tekijöitä riskinarvioinnin kannalta ovat:

- Altistuvien ihmisten määrä ja erityisryhmät (lapset, nuoret, vanhukset, liikuntarajoitteiset, sairaat)
- Altistavan tekijän määrittely (taudinaiheuttaja, myrkyllisyys)
- Altistuksen kesto ja/tai toistuvuus (vakituinen tai tilapäinen oleskelu).
- Ajallinen altistusaika (1 tunti vs. 24 tuntia, kerran kuukaudessa vs. viisi kertaa päivässä)
- Erityiskohde, johon ei ole olemassa valvonnan ohjetta tai käytäntöä

- Aikaisemman valvonnan tulokset, onko korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytty
- Onko toiminta ilmoitus- tai hyväksymispäätöksen mukaista
- Toiminnanharjoittajan asenne ja asiantuntemus, käytettävissä olevat resurssit
- Tiedottaminen ja varautuminen erityistilanteisiin
- Muut mahdollisesti terveyshaittaa aiheuttavat tekijät

Riskinarvioinnin perusteella on pienennetty seuraavia tarkastustiheyksiä:

- Kosmetologisten huoneistojen, tatuoinnin ja lävistyksen tarkastustiheyttä on pienennetty kertyneen valvontatiedon perusteella tiheyteen 0,2. Tilat ja toiminnot ovat asianmukaisia eikä niissä ole havaittu ongelmia.
- Yleisten uimarantojen tarkastustiheyttä pienennetään osassa kohdekohtaisesti tiheydestä 1 tiheyteen 0,5 toimivan huolto- ja kunnossapitojärjestelmän sekä kertyneen valvontatiedon perusteella.
- Yleisten uima-altaiden tarkastustiheyksiä pienennetään kohdekohtaisesti tiheydestä 1 tiheyteen 0,5. Tarkastustiheyttä voidaan pienentää, mikäli valvonnassa ei ole tullut esiin ongelmia tai laiminlyöntejä, allasveden laadun seurannassa noudatetaan näytteenottosuunnitelmaa ja veden laatu on ollut hyvä.
- Päiväkotien ja leikkitoiminnan tarkastustiheys vaihtelee välillä 0,25–0,3. Perusteluna tarkastustiheyden pienentämiselle on monia tahoja edustavien sisäilmatyöryhmien toiminta. Mikäli päiväkotitiloissa on tullut esille epäilyjä sisäilmaongelmista, perustetaan aktiivisesti toimiva sisäilmatyöryhmä ja selvityksiin ja tarvittaviin korjauksiin ryhdytään nopeasti. Sisäilmatyöryhmä huolehtii myös korjausten seurannasta. Valvontayksikössä tehdään päiväkotien tarkastukset pääsääntöisesti moniammatillisina yhteistarkastuksina. Tarkastustiheys on sovittu kaikille tarkastuksiin osallistuville sopivaksi. Valviran ohjeidenkin mukaan suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset tulisi toteuttaa monialaisina yhteistarkastuksina.
- Riskinarvioinnin perusteella yleisten saunojen valvonnasta on jätetty pois kokoustilojen yhteydessä vuokrattavat tilaussauna-tyyppiset valvontakohteet. Riskit tilaussaunoissa on arvioitu huomattavasti pienemmiksi kuin perinteisissä yleisissä saunoissa, joissa kävijämäärät ovat merkittävästi suurempia. Kokous- ja juhlatilat on aikaisemmin poistettu terveydensuojelun suunnitelmallisesta valvonnasta.
- Mikäli saunatoiminta on tilapäistä (alle 6 kk) ja kertaluonteista, toiminnasta ei edellytetä ilmoitusta, eikä toiminnalta peritä valvonnan perusmaksua. Mikäli toiminta toistuu kausiluontoisesti tai saunatoimintaan sisältyy myös muuta toimintaa (esim. altaita), niin toimijalta voidaan riskinarvioinnin perusteella pyytää ilmoitus ja periä ilmoituksen käsittelystä maksu, vaikka toimintaa olisi alle 6 kk. Tällöin toiminta kuuluu myös perusmaksun piiriin.
- Akupunktio, ripsien laittaminen sekä kodin yhteydessä oleva kauneushoitola ovat ilmoitusvelvollisia, ne tarkastetaan toiminnan aloittamisen yhteydessä, minkä jälkeen näitä kohteita valvotaan terveyshaittaperusteisesti valitusten perusteella.

5.6. Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

5.6.1 Talousvesi

STM:n asetuksen 1352/2015 mukaisten suurten vettä toimittavien laitosten (EU-laitokset) valvontanäytteet ottaa pääasiassa laboratorion näytteenottaja. Näytteet voi ottaa myös tarkastaja tai erikseen sovittaessa laitoksen henkilökunta. Näytteet tutkitaan Ruokaviraston hyväksymässä laboratoriossa. Verkostoveden laadun valvonta ja näytteenotto tapahtuu valvontatutkimusohjelmien ja näytteenottosuunnitelmien mukaisesti.

Muiden STM:n asetuksen 1352/2015 mukaisten vettä toimittavien laitosten verkostonäytteet otetaan myös valvontatutkimusohjelmien mukaisesti. Näytteet ottaa ympäristöterveyden henkilökunta, laboratorion näytteenottaja tai erikseen sovittaessa laitoksen henkilökunta. Näytteet tutkitaan Ruokaviraston hyväksymässä laboratoriossa.

STM:n asetuksen 401/2001 mukaisten pienten talousvesiyksiköiden näytteet otetaan 1–3 vuoden välein. Näytteet ottaa ympäristöterveyden henkilökunta, toimija tai laboratorion näytteenottaja. Näytteet tutkitaan Ruokaviraston hyväksymässä laboratoriossa.

Muiden valvottavien kaivojen näytteenottotiheys määräytyy riskinarvioinnin perusteella. Näytteet otetaan osittain tarkastusten yhteydessä, osittain toimija tai laboratorion näytteenottaja huolehtii näytteenotosta. Näytteet toimitetaan tutkittavaksi Ruokaviraston hyväksymään laboratorioon.

Erikseen sovituisissa pienissä talousvesiyksiköissä näytteet ottaa toimijan edustaja. Näytteenottajan pätevyys on varmistettu opastuksella ja neuvonnalla. Tavoitteena on, että talousvesinäytteenottajilla on näytteenottajan sertifiointi tai muu vastaava pätevyys.

Suunnitelmalliseen valvontaan eivät kuulu elintarvikehuoneistojen, päiväkotien, vanhainkotien tms. omaan käyttöön tarkoitettut kaivot. Kyseessä ei ole talousvettä toimittava laitos, koska se ei toimita vettä lopulliselle kuluttajalle vaan käyttää sitä itse. Kaivoista otetaan kuitenkin vesinäytteitä (esim. 1–3 vuoden välein) talousvesiasetusten mukaisesti. Näytteet ottaa laboratorion näytteenottaja, toimija tai ympäristöterveyden henkilökunta. Kohteen suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä tarkastetaan kaivo ja sen rakenteet.

5.6.2 Uimavesi

Uimavesien laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:

- STM:n asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasvesien laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
- STM:n asetus (354/2008) pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta
- STM:n asetus pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta annetun asetuksen muuttamisesta (710/2014)
- STM:n asetusta (177/2008) yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta sovelletaan EU:lle raportoitavien uimarantojen valvontaan
- STM:n asetus yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta annetun asetuksen muuttamisesta (711/2014)

Allasvesinäytteet ottaa näytteenottosuunnitelmien mukaisesti altaan hoitaja, laboratorion näytteenottaja tai tarkastaja. Näytteet tutkitaan Ruokaviraston hyväksymässä laboratoriossa. Allasvesistä otetaan näytteitä myös suunnitelmallisen valvonnan tarkastusten yhteydessä epäiltäessä ongelmia veden laadussa.

Yleisten uimarantojen vesinäytteet ottaa näytteenottosuunnitelmien mukaisesti rantojen hoidosta huolehtiva henkilökunta, laboratorion näytteenottaja tai tarkastaja. Näytteet tutkitaan Ruokaviraston hyväksymässä laboratoriossa. Kultakin uimarannalta otetaan 3–4 vesinäytettä kesän aikana.

Talviuintipaikoilta otetaan näytteet kahden kuukauden välein talviuintikauden aikana.

Uimavesinäytteet erikseen sovituisissa kohteissa ottaa toimijan tai kunnossapitäjän edustaja. Allasvesikohteissa altaan hoitajilta vaaditaan vesityökortti ja näytteenottajan pätevyys on varmistettu opastuksella ja neuvonnalla. Uimarantojen vesinäytteiden ottajina on rantojen huollosta ja kunnossapidosta huolehtivia henkilöitä, joille annetaan säännöllisesti näytteenotto-opastusta.

5.6.3 Puhtausnäytteet ja muut näytteet

Uimahalleista ja kylpylästä otetaan pintapuhtausnäytteitä erillisen, yhteistyössä toimijoiden kanssa laadittavien suunnitelman mukaisesti 1–2 kertaa vuodessa. Käytäntöä laajennetaan muihin valvottaviin allaskohteisiin.

Asunnontarkastustoiminnassa ja muussa terveydensuojelulain nojalla tehtävässä huoneistovalvonnassa selvitetään sisäilman laatua ja rakenteiden mikrobivaurioita erilaisilla näytteenotoilla ja tutkimuksilla. Näytteet ottaa pääsääntöisesti ulkopuolinen asiantuntija.

Kauneushoitoalan, liikuntatilojen sekä koulujen ja päiväkotien hygieniaa tutkitaan projektiluonteisesti suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä ottamalla pintapuhtausnäytteitä Hygicult-menetelmällä tai valkuaisaineindikaattorilla.

5.6.4 Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen erityistilanteissa

Laboratoriosopimuksessa varmistetaan, että laboratoriopalvelut ovat käytettävissä myös iltaisin ja viikonloppuisin erityistilanteissa, kuten talousvesiepidemiaa epäiltäessä.

5.7. Käytettävät laboratoriot

Valvontaviranomaisen viranomaisvalvontaa varten ottamat tai otattamat näytteet tutkitaan kyseisiä tutkimuksia tekemään hyväksytyissä laboratorioissa. Laboratorion tulee olla Ruokaviraston hyväksymä. Tampereen kaupunki kilpailuttaa laboratoriopalveluiden sopimuksen sopimuskausittain.

5.8. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi

Tiedonkeruu tapahtuu kirjaamalla tapahtumat valtakunnalliseen Vati-järjestelmään. Kirjauksia on tehty myös Factaan asiahallinnan ja arkistoinnin vuoksi. Tavoitteena on siirtyä tulevilla ohjelmakaudella raportoimaan toteutunut valvonta Vati järjestelmästä saatavien raporttien kautta.

Valvontasuunnitelmansa toteutumista arvioidaan vuosittain. Toteutumisessa otetaan huomioon säännöllisen valvonnan lisäksi muun valvonnan ja toimenpiteiden kattavuutta, vaikuttavuutta ja toteutumista. Taulukossa 5.2 esitettyjen painopisteiden toteutuminen tullaan arvioimaan (toteutuiko tilaisuus, saatiinko prosessi kuntoon, jne).

Terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa kuvataan:

- tarkastusten kattavuus (toteutuneiden tarkastusten lukumäärä, valvontaprojekteihin osallistuminen)
- säädösten mukainen näytteenotto (talous- ja uimavesi)
- syyt tai perustelut mahdollisista toteutumatta jääneistä tavoitteista tai poikkeamista ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi
- painopistealueiden toteutuminen (painopistealueet taulukossa 5.2)
- tarkastusten suunnittelu ja toteutunut ajankäyttö
- yhteistyön ja palvelun toteutuminen
- laatutyön ja varautumisen toteutuminen
- arvio voimavarojen riittävydestä
- henkilöstövoimavarojen kohdentuminen eri ympäristöterveydenhuollon toimialoille
- valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen

Lisäksi voidaan kertoa havaittujen epäkohtien määrä sekä toimenpiteet epäkohtien korjaamiseksi. Yhteydenottojen määrää seurataan tietyllä ajanjaksolla tehtävillä otannoilla. Seuraamme myös yhteistyöryhmien sekä annettujen lausuntojen määrää.

6. TUPAKKALAIN VALVONTASUUNNITELMA

Päivitys vuosille 2023–2024

Tupakkalainsäädännön tavoitteena on tupakoinnin loppuminen. Kunta huolehtii alueellaan toimenpiteistä tupakoinnin lopettamiseksi sekä valvoo alueellaan tupakkalain nojalla annettujen säännösten noudattamista. Tupakkaa saa myydä tai muutoin luovuttaa vain myyntipaikan kunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan perusteella. Ympäristöterveydenhuolto myöntää myyntilupia sekä valvoo tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä ja sijoittelua myyntipisteissä, myynnin omavalvontaa, mainontaa sekä tupakointikieltojen ja rajoitusten noudattamista.

Asuntoyhteisöt voivat hakea tupakointikieltoja, jotka valvontaviranomaisen on määrättävä, mikäli edellytykset kiellolle täyttyvät.

6.1 Tupakkalain valvontasuunnitelma 2020–2024 ja painopisteet

Toimintaympäristöön ovat vaikuttaneet monet tupakkalainsäädännössä tapahtuneet muutokset. Muutosten myötä täysin savuttomat tilat ja alueet ovat lisääntyneet sekä laajentuneet ja tupakkatuotteiden sekä nikotiininesteiden myynnistä on tullut luvanvaraista toimintaa. Tupakkalain valvonnan näkökulmasta lainsäädännön muutokset ovat vähentäneet suunnitelmallisen valvonnan tarvetta tupakointikieltojen ja –rajoitusten puolella, mutta toisaalta lisänneet valvontatarvetta tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden sekä niiden myynnin osalta.

Tupakkalain valvontaohjelmakaudella 2020–2024 painopisteiden valinnassa on huomioitu ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman teema yhtenäinen valvonta ja yhteistyö. Tupakkalain valvontaohjelmakauden 2020–2024 painopisteet ovat:

- 1) omavalvonnan tukeminen
- 2) yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa sekä
- 3) laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö.

Tupakkalain valtakunnallisen valvontaohjelmakauden painopisteenä ovat savukkeiden ja kääretupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten uudet pakolliset merkinnät. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tupakkalain mukaisessa myynnin valvonnassa kiinnitetään vähittäismyyntipakkausten osalta erityistä huomioita uusiin pakollisiin merkintöihin. Lisäksi valvonnassa pyritään viranomaisyhteistyön toimintatapojen luomiseen ja vakiinnuttamiseen. Viranomaisten välinen tiivis yhteistyö paikallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla mahdollistaa tehokkaan puuttumisen tupakkatuotteiden laittomaan kauppaan.

Elintarvikevalvonta tekee tupakkatuotteiden myyntipaikkojen valvontaa pääasiassa elintarvikevalvonnan tarkastustensa yhteydessä. Laittoman kaupan ehkäisemiseksi valvonnassa kiinnitetään erityisesti huomiota vähittäismyyntipakkausten uusiin pakollisiin merkintöihin. Jatkossa tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaus ei saa muodoltaan, väriltään, materiaaliltaan, kääreeltään tai muulta ulkoasultaan erottua muista saman tupakkatuoteryhmän vähittäismyyntipakkauksista, eikä vähittäismyyntipakkaukseen ulkoasun avulla saa edistää tuotteen myyntiä. Tämä tulee voimaan 1.5.2023.

Mahdollisuutta tehdä yhteistyötä ehkäisevän päihdetyön kanssa suunnitelmakauden aikana selvitetään.

Vuosina 2021–2023 painotetaan myös tupakkakauppojen tarkastuksia ja makunesteiden valvontaa tupakkatuotteiden erikoisliikkeissä.

Lain tupakkalain muuttamisesta 283/2022 myötä myytävänä olevien tuotteiden myyjän omavalvontavelvollisuutta laajennettiin pelkästä ikärajavallonnasta myynnissä olevien tuotteiden lainmukaisuuden valvontaan siten, että sen tulisi varmistua, että tuotteista on tehty tupakkalaissa säädetyt ilmoitukset ja tuotteiden vähittäismyyntipakkaukset ovat laissa säädettyjen vaatimusten mukaisia. Laajennettua omavalvontavelvoitetta on ryhdyttävä noudattamaan lain voimaantultua 1.5.2022 ja olemassa olevat suunnitelmat on päivitettävä huhtikuun 2023 loppuun mennessä. Tukku- ja vähittäismyyntipaikkoja tiedotetaan muutoksesta aktiivisesti valvonnan yhteydessä ja tiedotteella sähköpostilla toimijoille.

Tupakointikiellot ja –rajoitukset

Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonnan painopisteenä ravintoloissa ja muissa ravitsemisliikkeissä on rakennusvalvontaviranomaisen hyväksymä erillinen tupakointitila sekä tupakkatuotteiden vähittäismyynti.

Elintarvikevalvonta tarkastaa tupakointitilat ja seuraa tekemiensä tarkastusten yhteydessä tupakointikiellon toteutumista sellaisissa ravitsemisliikkeissä, joihin ei ole rakennettu tupakointitilaa.

Tupakointikieltojen ja –rajoitusten valvontaa suoritetaan myös muiden terveydensuojelulain mukaisten tarkastusten yhteydessä, mm. majoitustilojen valvonnassa.

Asuntoyhteisöille määrättyjen tupakointikieltojen valvonta ei kuulu suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Kieltojen mahdollinen rikkominen selvitetään tapauskohtaisesti ilmoitusten perusteella.

6.2. Muut tupakkalain mukaiset tehtävät

6.2.1 Tupakkatuotteiden myyntilupahakemusten käsittely

Tupakkatuotteita saa myydä tai muutoin luovuttaa vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan perusteella. Tampereella voimassa olevia tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupia on noin 400 ja vuosittain uusia lupahakemuksia käsitellään noin 50 kpl.

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikkoihin liittyviä muita valvontatoimenpiteitä ovat mm. myyntilupajärjestelmän ylläpito ja vuosittaisten valvontamaksujen laskutus. Kunnan on perittävä myyntiluvan haltijalta myynnin valvonnasta ja valvontaan liittyvistä toimenpiteistä vuosittainen valvontamaksu. Myös lopettaneiden kohteiden selvittäminen on osa myyntilupiin liittyviä toimenpiteitä.

6.2.2 Asuntoyhteisöjen tupakointikieltojen määrääminen

Kunnan tehtävänä on määrätä hakemusten perusteella tupakointikieltoja asuntoyhteisöille. Tampereen valvonta-alueella kieltoja on määrätty noin 45 kappaletta.

Tupakointikieltohakemusten käsittelystä ja kieltojen määräämisestä peritään kustannuksia vastaava maksu. Tupakointikieltojen määrääminen asuntoyhtiöiden hakemusten perusteella on delegoitu esimiehille.

6.2.3 Muu valvonta ja asiantuntijatehtävät

Valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan kunnan on varattava riittävästi työaika- ja henkilöresursseja tupakkalain säännöllisen valvonnan lisäksi myös muuhun tupakkalain valvontaan. Tällaista muuta valvontaa ovat erilaiset valvontatapaukset, esimerkiksi valitukset, jotka koskevat tupakan myyntiä alaikäisille, myyntiluparikkomuksia, tupakan mainontaa, tupakkatuotteiden tai niiden tavaramerkkien esilläpitoa tai tupakointikieltojen rikkomista.

Voimavaroja edellyttävät myös kunnan viranomaisten toiminta tupakkalain asiantuntijoina. Viranomaisena olemme mukana käsittelemässä kuntalais- ja valtuustoaloitteita tupakoinnin rajoittamiseksi.

6.2.4 Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta

Nikotiinivalmisteita saa myydä tai muutoin luovuttaa vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän vähittäismyyntiluvan perusteella. Nikotiinivalmisteiden myynnin valvonta tapahtuu pääasiassa tupakkalain valvonnan yhteydessä osana suunnitelmallista valvontaa. Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella on nikotiinivalmisteiden myyntilupa noin 200 kohteella ja vuosittain uusia lupahakemuksia käsitellään noin 30 kpl.

6.3 Tarkastusten sisältö ja menetelmät

Tarkastukset kohdistuvat kohteesta riippuen tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin ja tuotteisiin. Yksittäinen tarkastus pitää sisällään koko kohteen tarkastuksen tai annettujen kehotusten noudattamisen seurantatarkastuksissa. Tarkastukset sisältävät tarvittaessa näytteiden ottoa ja mittauksia. Tarkastuksesta tehdään tarkastuspöytäkirja, joka toimitetaan tiedoksi asianosaisille.

Tupakkalain mukaisen tarkastuksen tavoitteena on selvittää, ovatko tarkastuksen kohteen tilat ja toiminta tupakkalaissa asetettujen vaatimusten mukaisia. Jos tarkastuksessa tai muutoin havaitaan säännösten vastaista toimintaa, voidaan säännösten vastainen toiminta kieltää. Muita mahdollisia toimenpiteitä ovat tupakkalain 96 ja 97 §:ssä tarkoitetut kirjallinen huomautus ja varoitus, jotka ovat tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvan peruuttamisen edellytyksiä.

Tupakkalain toteutumista voidaan osittain valvoa samalla, kun valvontakohteeseen kohdistetaan muuta ympäristöterveydenhuollon valvontaa. Valvonnassa noudatetaan valtakunnallisessa valvontaohjelmassa annettuja tarkastusohjeita.

6.3.1 Tupakan myyntipaikan tarkastus

Tupakan myyntikiellon noudattaminen ja omavalvonta tarkastetaan tarkastuslomakkeen mukaisesti. Samalla tarkastetaan myös tupakan, tupakointivälineiden ja tupakkajäljitelmiä mainontakiellon noudattaminen myyntipaikassa sekä nikotiinikorvausvalmisteiden myynnin vaatimustenmukaisuus niissä kohteissa, joissa myös niitä on myynnissä.

Tarkastettavia asioita ovat mm.

- Omavalvontasuunnitelma ja suunnitelman noudattaminen käytännössä
- Omavalvontakirjaukset
- Myyntikieltoilmoitukset
- Myyntilupa-asiakirjan esilläpito
- Myyntipiste
- Tupakkatuotteiden esilläpitokielto
- Myyjän ikä
- Tupakkatuotteiden merkinnät
- Mainonta
- Laittoman kaupan ehkäiseminen (tunnistekoodit)

6.3.2 Ravintolatupakoinnin valvonta

Ravintoloissa, joissa on rakennusvalvontaviranomaisen hyväksymä erillinen tupakointitila, tupakkalain mukaisella valvontatarkastukselle tarkastettavat asiat:

- Tupakansavu ei pääse kulkeutumaan tupakointitilasta muualle ravintolaan.
- Ruokaa tai juomaa ei nautita eikä tarjoilla tupakointitilassa.
- Tupakointitilaan ei ole järjestetty mitään oheistoimintaa (pelitoiminta, tv jne.)

- Tupakointitilassa ei työskennellä lukuun ottamatta järjestyksen, palo- ja pelastustoimen sekä turvallisuuden kannalta välttämätöntä työskentelyä.
- Tilan siivous tapahtuu vasta huolellisen tuuletuksen jälkeen.
- Tupakointitilalla on omavalvontasuunnitelma, jossa esitetään, miten tupakointitilan toimivuus varmistetaan ja miten tupakointitilan olosuhteita ja järjestystä voidaan valvoa sen ulkopuolelta.
- Tupakointitilan teknistä toimintaa koskevista puutteista tehdään ilmoitus kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle.
- Anniskelulupaviranomaisille tehdään ilmoitus, mikäli tupakointitilassa nautitaan ruokaa tai juomaa tai sinne tarjoillaan.
- Mikäli tupakointitilan toiminnassa on puutteita, joita ei kehoituksista huolimatta saada korjattua, kunnan tupakkavalvontaviranomainen voi kieltää tupakointitilan käyttämisen.

Tupakkalain mukaisella tarkastuskäynnillä käytetään ensisijaisesti aistihavaintoihin perustuvaa arviointia. Savuttomuustarkastusta koskeva tarkastuskäynti tehdään ensisijaisesti päivällä, ellei kysymyksessä ole ilta- tai yöravintola.

6.3.3 Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta

Tupakkalain 74 §:ssä luetelluissa kohteissa varmistetaan muiden tarkastusten yhteydessä, että tupakointi on kielletty ja tupakointikieltoja noudatetaan. Tupakkalain mukaista säännöllistä valvontaa suoritetaan mm. terveydensuojelulain mukaisten kohteiden, esimerkiksi päiväkotien ja oppilaitosten, tarkastusten yhteydessä.

Asuntoyhteisöille määrättyjen parveketupakointikieltojen valvonta ei kuulu suunnitelmalliseen valvontaan. Tarkastuksia tehdään tarpeen vaatiessa valitusten perusteella.

6.4 Tarkastuksiin käytettävä aika

Valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä otetaan huomioon suunnittelu, tarkastuksen valmistelutyöt, tarkastukseen kulunut aika sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Matka-aikoja ei lueta tarkastukseen käytetyksi ajaksi, vaikkakin ne huomioidaan resurssien suunnittelussa.

6.5 Suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset ja tarkastustiheys

Tarkastustiheys perustuu riskinarviointiin. Riskiä lisääviä tekijöitä voivat olla esimerkiksi:

- valvontahistoriasta ilmenevät aiemmat rikkomukset taikka muulla tavoin ilmenevä kielteinen tai piittaamaton suhtautuminen tupakkalain säännöksiin
- omavalvonnan puutteellisuus
- myyntipaikan läheisyys suhteessa oppilaitoksiin tai muihin alle 18-vuotiaiden suosimiin paikkoihin
- ajankohta (esimerkiksi syksyisin koulujen alettua)
- tupakansavulle altistuvien ihmisten suuri määrä
- mahdollinen erityisryhmä (lapset, nuoret, vammaiset, sairaat)

Suunnitelmallisten tarkastusten valvontatarve vuodelle 2023, tarkastusten määrä ja tarkastuksiin kuluva on esitetty taulukossa 6.5.

Tupakkavalvontaan on varattu yksikössä 2,8 htv:tä, joista elintarvikevalvonnasta 1,6 htv:tä ja terveydensuojelusta 1,2 htv:tä.

Tupakka- ja nikotiinituotteiden sekä tupakointitilojen tarkastustavoitteeksi asetetaan vuonna 2023 70 % suunnitelmallisista tarkastuksista 70 %. Vuosittainen suunnitelmallisten tarkastusten määrä on 192, josta 70 % tarkastustavoite on 134 tarkastusta.

6.6 Asuntoyhteisön tupakointikieltojen käsittelyyn käytetty aika

Asuntoyhteisön tupakointikieltojen käsittelyyn menevä aika riippuu asuntoyhtiön koosta ja siitä, miten huolellisesti hakemukset on valmisteltu ja kuulemiset toteutettu. Keskimäärin hakemuksen käsittelyyn menee 10–15 tuntia. Hakemusten määrää ei voida ennakoida.

6.7 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi ja raportointi

Tupakkavalvonnan tiedonkeruu tapahtuu valtakunnallisessa VATI-järjestelmässä ja Valviran TURRE-rekisterissä. Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota valvonnan kattavuuteen ja sekä siihen, miten painopisteiden avulla on voitu parantaa valvonnan vaikuttavuutta.

Suunnitelmakauden aikana seurataan myös yhteistyön kehittymistä ehkäisevän päihdetyön kanssa, laittoman kaupan torjuntatoimia sekä tupakoinnin vähentämiseksi tehtyjä muita toimenpiteitä.

7. ELÄINTEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN VALVONTA JA ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT 2020-2024

Päivitys vuodelle 2023

Eläinlääkintähuollon sektori vastaa yhdessä elintarvikevalvonnan sektorin kanssa kaikista lakisääteisesti eläinlääkäreille kuuluvista tehtävistä yhteistoiminta-alueella. Tehtävät ovat pääpiirteissään jaettu seuraavalla tavalla. Praktikkoeläinlääkärit vastaavat pääasiassa eläinlääkäripalveluista ja eläinten terveydenhuollosta sekä eläintautivalvonnasta. Valvontaeläinlääkärit vastaavat pääasiassa eläinten hyvinvoinnin valvonnasta, eläintautien suunnitelmallisesta valvonnasta, eläinten tuonti ja vienti -valvonnasta sekä sivutuotelain mukaisesta valvonnasta. Elintarvikelain mukaisesta valvonnasta kerrotaan enemmän elintarvikevalvonnan suunnitelmassa.

7.1 Perusteet ja tavoite

Ruokavirasto on laatinut valtakunnallisen ohjelman eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä kuntien järjestämistä eläinlääkäripalveluista (EHO) 2015–2023. Ohjelmasta säädetään eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 8 §:ssä ja valtioneuvoston asetuksessa eläinlääkintähuollosta (1031/2009). EHO on osa ympäristöterveydenhuollon yhteistä valtakunnallista valvontaohjelmaa ja (EY) N:o 625/2017 valvonta-asetuksen mukaista elintarvikeketjun monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa (VASU). Eläinlääkintähuollon valtakunnalliseen ohjelmaan (EHO) vuosille 2015–2023 on tehty päivitykset vuodelle 2023.

EHO:n tavoitteena on tehostaa ja yhdenmukaistaa Ruokaviraston ohjaamaa valvontaviranomaisten toimintaa. Tarkoituksena on lisätä valvonnan suunnitelmallisuutta, tehokkuutta ja laatua ohjaamalla valvontaviranomaisia valvontasuunnitelman laatimisessa valvonnan toimeenpanemiseksi. Tavoitteena on erityisesti yhtenäistää valvontakäytäntöjä koko maassa ja varmistaa toiminnanharjoittajien samanarvoinen asema suhteessa valvontaan. Ohjelma sisältää lisäksi eläinlääkäripalveluiden saatavuutta ja laatua koskevat yleiset tavoitteet sekä valvontaan kuuluvat tarkastukset, näytteenotot ja muut toimenpiteet. Ohjelmalla pyritään varmistamaan, että vastuutahot varaavat riittävät henkilö- ym. resurssit valvontatehtäviin ja eläinlääkäripalveluihin koko maassa.

EHO eläinlääkintähuollon painopistealueet 2023 ja niiden toteutus

1. ELTE-tietojärjestelmän käytön vakiinnuttaminen

ELTE-tietojärjestelmän ensimmäisen osan ensimmäinen versio (Eläintautitapausten ja epidemioiden hallinta eli ELTE1:n ensimmäinen versio) on julkaistu 2022 ja on ollut rajatusti käytössä. Julkaisu sisältää joitakin keskeisiä eläintautien torjunnan elementtejä, ja toimintoja lisätään asteittain järjestelmän kehitysvaiheiden mukaisesti. Vuonna 2023 ELTE -järjestelmä otetaan valvontaosion osalta vaiheittaisesti käyttöön. Käyttöönoton jälkeen kaikki lainsäädännöllä vastustettavien eläintautien epäilyt ja todetut tapaukset (esim. salmonellat) kirjataan ELTE-järjestelmään käytössä olevien toiminnallisuuksien rajoissa. Ruokavirasto järjestää käyttökoulutusta ja ohjeistaa järjestelmän käytössä.

2023 on ELKE-järjestelmän (eläinlääkkeiden käyttötiedon keruu eli ELTE2) ensimmäinen EU:n edellyttämä tiedon keräysvuosi, raportointi tullaan tekemään 2024. Järjestelmä kerää tietoa eläinlääkärin käyttämistä ja luovuttamista lääkkeitä pääosin rajapinnan kautta suoraan praktiikkaohjelmistoista, mutta silloin kun se ei ole mahdollista, on tietoja syötettävä käsin. ELKE-järjestelmää tullaan hyödyntämään myös eläintautien ilmoittamisessa. Ruokavirasto antaa myös ELKE:n käyttökoulutusta järjestelmän käyttöönoton yhteydessä.

Yllä mainittujen järjestelmien koulutuksiin Tampereen alueen eläinlääkärit osallistuvat ja käyttävät tarvittavia sovelluksia mahdollisuuksien mukaan. Kaupungin käytössä-olevassa

eläinlääkintäohjelmistossa on rajapinta, joka mahdollistaa lääkkeiden käytön kirjaamisen suoraan ohjelmiston kautta.

Kansallinen raportti on mahdollinen vasta kun apteekeista saadaan tiedot mikrobilääkkeistä. Tämänhetkisen arvion mukaan tiedot saisi 1.1.2026 alkaen eli ensimmäinen koko vuoden raportti olisi saatavilla 2027

Myös ELSU -järjestelmän (epäilyyn perustuva ja ilmoituksen- ja luvanvaraisten kohteiden valvonta), jota Tampereella on pilotoitu vuoden 2022 aikana käyttöönotto tulee mahdollisesti olemaan ajankohtainen vuoden 2023 aikana.

ILMO-tietojärjestelmän (Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin toimijoiden luvan-, hyväksynnän- ja ilmoituksenvaraiset toiminnot ja rekisteröinnit vaiheittainen käyttöönotto tapahtuu myös 2023 kuluessa.

2. ASF-valmiusharjoituksissa havaitut kehittämiskohteet

Syksyn 2020 aikana järjestettyjen valmiusharjoitusten aikana havaittujen kehittämiskohteiden työstäminen ja toimintaohjeiden täydentäminen tehtyjen havaintojen perusteella tehdään AVI:n ja Ruokaviraston toimesta pääsääntöisesti vuosien 2021–2022 aikana. Eläinlääkäreiden tehtäväksi jää osallistua mahdollisiin koulutuksiin.

3. Pandemiavalmiuden arviointi ja koronaepidemian opit ympäristöterveydenhuollossa

Kunnassa arvioidaan pandemiatilannetta ja seurataan, miten valvonta on pandemiatilanteen aikana onnistunut, ja mitä voisimme vielä parantaa. Otamme käyttöön sovitut toimintatavat.

4. EU:n eläinterveysäännösten 2019/429 (AHL) ja muun eläintautilainsäädännön toimeenpano

EU:n eläinterveysäännöstä (AHL) ja uutta kansallista eläintautilakia (76/20219, sekä niiden alaisia säädöksiä on sovellettu 21.4.2021 alkaen. Muutos on laaja ja vaatii uudentyypistä laajaa perehtymistä EU-lainsäädäntöön, lisäksi se sisältää mm. kokonaan uuden eläintautien luokittelujärjestelmän. Vuoden 2023 aikana lainsäädännön toimeenpanon ohjeistusta ja koulutuksia jatketaan niin Ruokaviraston kuin aluehallintovirastojen toimesta. Järjestettäviin koulutuksiin Tampereen alueen eläinlääkärit osallistuvat. Näiden koulutusten avulla on mahdollista vakiinnuttaa käytännöt uusien säännösten vaatimusten mukaisiksi.

5. EU:n eläinterveysäännösten 2019/429 (AHL) ja muun eläinten merkinnän ja rekisteröinnin lainsäädännön toimeenpano

EU:n eläinterveysäännöstö 2019/429 (AHL) sekä sen nojalla annettuja säädöksiä on sovellettu 21.4.2021 lähtien. Vuoden 2023 aikana jatkuvat uuden lainsäädännön vakiinnuttavat toimenpiteet.

6. EU:n eläinlääkeasetuksen tammikuussa 2022 alkavaan soveltamiseen valmistautuminen

AVI:t jatkavat koulutusta ja eläinlääkärit osallistuvat niihin. Uuden asetuksen asettamien vaatimusten toimintojen vakiinnuttaminen tapahtuu vuoden 2023 aikana.

7. Eläinten hyvinvointilain toimeenpano

AVI ja ruokavirasto ovat kouluttaneet aktiivisesti eläinlääkäreitä uudesta hyvinvointilaista, jonka pitäisi astua voimaan 2023. Kyseisen vuoden aikana valvontaa aletaan tekemään uuden lainsäädännön pohjalta. (lain voimaantulo edelleenkin epävarmaa)

8. Eläinlääkintähuoltolain toimeenpano

Tähän liittyviin koulutuksiin Tampereen eläinlääkärit osallistuvat ja ottavat käyttöön lainsäädäntöön liittyvät vakiinnuttavat toimenpiteet (lain voimaantulo arviolta vuoden 2023 aikana)

9. Kuolleiden tuotantoeläinten hautaamisen valvonta

Kunnassa toimivat eläinlääkärit toteuttavat tätä seuraamalla tilojen nautakirjanpitojen paikkaansa pitävyyttä.

10. AVI-kohtainen painopiste – aihe, joka tarvitsee alueella erityistä panostusta.

7.1.1 Vaatimukset kunnan valvontasuunnitelmalle

Kunnallisessa suunnitelmassa kunnan tulee kuvata suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä miten kunnaneläinlääkärille määrättyjen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävien hoito on alueella järjestetty. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksista sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Palvelun mitoituksista suunniteltaessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalveluiden tuottajien kunnan alueella tarjoamat palvelut. Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ohjelma ja alueellinen suunnitelma ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Aluehallintovirasto ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo ja arvioi sen toteutumista (Elhl. 10 §).

Kunnallisessa suunnitelmassa kunnan tulee kuvata miten kunnaneläinlääkärille määrättyjen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävien hoito on alueella järjestetty. Erityisesti tulee kuvata valvontakohteet, hyväksymismenettelyt, tarkastusten suunnittelu ja toteutus, näytteenotto, hallinnolliset pakkokeinot sekä valvonnan toteutumisen seuranta ja raportointi.

Kunnan on suunnitelmassaan osoitettava, että eläinlääkäripalvelut on järjestetty eläinlääkintähuoltolain vaatimusten mukaisesti.

Kunnan on valvontasuunnitelmassaan osoitettava, että yksiköllä on kartoitetun resurssitarpeen täyttämiseen riittävä määrä pätevää henkilökuntaa.

7.1.2 Tampereen ympäristöterveyden valvontasuunnitelma

Tampereen ympäristöterveydenhuolto on tehnyt eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelman vuosille 2021–2024. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein, valtakunnallinen valvontaohjelma ja mahdolliset aluehallintoviraston ohjeistukset huomioiden.

Tampereen ympäristöterveyden valvontasuunnitelma koskee toiminta-aluetta; Tampere, Orivesi, Juupajoki, Kangasala, Pälkäne, Valkeakoski, Akaa ja Urjala.

7.2 Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako

Tampereen eläinlääkintähuollon henkilökuntaan kuuluu ympäristöterveyspäällikkö, neljä valvontaeläinlääkäriä ja yhdeksän praktikkoeläinlääkäriä. Vuoden 2022 aikana alueelle on perustettu uusi, kiertävän sijaisen virka, joka mahdollistaa nopean toiminnan mahdollisissa sairaustapauksissa sekä sijaispulassa. Näin voidaan turvata osaltaan eläinlääkintähuollon toimivuus alueella myös lomien ja sairaustapausten aikana.

Ympäristöterveyspäällikkö vastaa eläinlääkintähuollon tehtävien yleisestä työnjaosta. Valvontaeläinlääkärit ja praktikkoeläinlääkärit vastaavat tehtävien työnjaosta omilla alueillaan. Isompi yksikkö antaa mahdollisuuden jakaa työtehtäviä tarkoituksenmukaisesti, projektiluontoisesti ja asiantuntemuksen mukaan.

Yksi valvontaeläinlääkäreistä toimii perustehtäviensä lisäksi ympäristöterveyspäällikön / eläinlääkintähuollon esimiehen alaisuudessa substanssiasioiden asiantuntijana eläinlääkintähuollon esimiehen lomien aikana. Lisäksi hän toimii valtion asettamien tehtävien suorittamisen kehittämisen, niiden suunnittelun ja koordinoimisen, valvontaeläinlääkäreiden ohjauksen ja heidän toimintansa suunnittelun ja koordinoimisen parissa. Hän osallistuu myös valvontasuunnitelman, valmiussuunnitelman ja laatujärjestelmän ylläpitoon sekä kehitystyöhön ympäristöterveyspäällikön / eläinlääkintähuollon esimiehen apuna.

Valvontaeläinlääkäreiden työpanoksesta on 3,6 htv varattu hoitamaan eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa sekä eläintautilvontaan ja eläinten tuontiin ja vientiin liittyviä tehtäviä. Työt jaetaan valvontaeläinlääkäreiden kesken alueellisesti ja niin että vuorollaan joku voi toteuttaa suunnitelmallista valvontaa projektiluontoisesti.

Praktikkoeläinlääkärit hoitavat peruseläinlääkäripalvelut alueellisesti viidessä toimipisteessä:

Tampereen Lielahden toimipisteestä hoidetaan Tampereen alue, sekä osallistutaan Oriveden ja Juupajoen alueen eläinlääkintään, Oriveden toimipisteestä Oriveden ja Juupajoen alueet, Kangasalan toimipisteestä hoidetaan Kangasalan ja Pälkäneen alueet, Valkeakoskelta Valkeakosken sekä osa Akaan alueesta (ent. Toijala), Urjalasta Urjalan ja osa Akaan alueesta (ent. Kylmäkoski ja Viiala).

Lielahden vastaanotolla on erillinen leikkaustila, Kangasalla röntgen ja kaikilla vastaanotoilla on käytössä ultraäänilaitte. Lielahden ja Kangasalan vastaanotoilla on eläinlääkäreiden itse palkkaamat avustajat.

Kahdeksan praktikkoeläinlääkäriä sijoittuu vastaanotoille seuraavasti: kaksi Tampereen Lielahden, yksi Oriveden, kaksi Kangasalan, yksi Valkeakosken sekä kaksi Urjalan vastaanotolle. Uusi kiertävä sijainen -praktikkoeläinlääkäri sijoittuu niihin toimipisteisiin, joissa sijaistarvetta on, mutta viran varsinainen nimetty toimipiste on Orivesi.

Traces -tarkastuksia tekevät valvontaeläinlääkärit ja tarvittaessa myös praktikot.

Ns. kolmansiin maihin suuntautuviissa eläinten vienneissä praktikkoeläinlääkärit tekevät eläinlääkinnälliset terveystarkastukset ja kirjoittavat terveystodistukset.

Suunnitelman liitteenä on eläinlääkintähuollon resurssitarpeen kartoituslomake Taulukko 7.2.

7.2.1 Eläinlääkäripalvelut

Praktikkoeläinlääkärit hoitavat peruseläinlääkäripalvelut sekä pien- että suurelaimille viidestä toimipisteestään. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa tekevät valvontaeläinlääkärit eivät tee praktiikkaa toimialueellaan, jääviysongelman välttämiseksi.

7.2.2 Henkilökunnan täydennyskoulutus suunnitelma ja hallintomenettelyjen tuntemuksen varmistaminen

Henkilökunnan osaamista vahvistetaan riittävällä täydennyskoulutuksella.

Ympäristöterveyspäällikkö osallistuu vuosittain 1–2 htpv ja valvontaeläinlääkärit sekä praktikkoeläinlääkärit kukin 4–8 htpv verran eläinlääkintähuoltoon, eläinten hyvinvointiin, eläintauteihin tai eläinperäisten elintarvikkeiden valvontaan liittyviin koulutuksiin ja työkokouksiin. Hallintomenettelyjen tuntemiseen liittyviin koulutuksiin osallistuvat ympäristöterveyspäällikkö sekä valvontaeläinlääkärit, kun heille soveltuvaa koulutusta on tarjolla.

Koulutussuunnitelmaa täydennetään vuosittain koulutustarpeiden ja – tarjonnan mukaan. Koulutussuunnitelma täydentyy kalenterivuoden aikana koska kaikkia koulutuksia ei ole ilmoitettu edellisen kalenterivuoden loppuun mennessä.

Esimerkkejä koulutuksista, joihin voidaan osallistua:

- Ruokaviraston koulutukset eläinten hyvinvoinnista
- Ruokaviraston ajankohtaisseminaarit eläinten hyvinvoinnista (ns. viranomaisten eläinsuojelupäivät)
- Ruokaviraston koulutukset eläintaudeista
- Ruokaviraston koulutukset eläinten tuonnista ja viennistä sekä TRACES-järjestelmästä
- Ruokaviraston järjestämät koulutukset viranomaistoimintaan liittyvistä rekistereistä, ohjelmista ja valvonnasta
- Ruokaviraston tarkastuseläinlääkäreille suunnatut koulutukset
- Ruokaviraston laitosvalvontaan ja Oiva-järjestelmän käyttöönottoon liittyvät koulutukset
- Aluehallintoviraston järjestämät eläinlääkintähuoltoon, eläintauti- ja eläinten hyvinvoinnin valvontaan tai ajankohtaisiin asioihin liittyvät sekä muut mahdolliset työkokoukset
- Aluehallintoviraston työkokoukset
- Hallintomenettelyjä koskevat koulutukset
- Suomen eläinlääkäriliiton eläinlääkäripäivät
- Muut mahdolliset soveltuvat eläinlääkintähuollon koulutukset esim. suur- tai pieneläinpraktiikkaan liittyvät koulutukset

7.2.3 Rekrytoidun henkilökunnan riittävän pätevyyden varmistaminen

Henkilökunnan pätevyys varmistetaan rekrytoinnin yhteydessä opinto- ja työtodistusten sekä haastattelun avulla. Eläinlääkäreiden laillistuminen ja oikeudet varmistetaan Ruokaviraston eläinlääkärirekisteristä.

Muissa EU/ETA -maissa valmistuneita eläinlääkäreitä koskien viran kelpoisuusvaatimuksista on olemassa Ruokaviraston ohje (Muissa EU/ETA-maissa kuin Suomessa eläinlääkärin pätevyyden hankkineiden kelpoisuusvaatimukset kunnaneläinlääkärin virkaan), jossa mainittujen vaatimusten täytyminen varmistetaan aina ennen virkaan valitsemista.

Myöhemmin henkilöstön pätevyyttä pyritään ylläpitämään riittävällä täydennyskoulutuksella.

7.2.4 Eläinlääkärin tehtäviksi säädetyt valvontatehtävät

Ympäristöterveyden laatu-järjestelmässä pidetään kirjaa tehtävistä, jotka on säädetty eläinlääkärin tehtäviksi. Ympäristöterveyspäällikkö vastaa tehtävien työnjaosta siten, että kyseisiä tehtäviä ei anneta muiden kuin eläinlääkärien tehtäviksi.

7.3 Tietojärjestelmät

7.3.1 Tietojärjestelmät ja eläinrekisterien käyttö

Valvontaeläinlääkäreiden valvontatiedot kirjataan kaikki yksikön omaan Facta-järjestelmään, joka on poistumassa lähiaikoina tallennusten osalta.

Eläinlääkintähuollon tietojärjestelmä ELVI on hallinnonalan perusjärjestelmä, joka sisältää eläinlääkäri-, eläinkuljettaja-, eläinvälittäjä- ja lääkevalmisterekisterit. Lisäksi sinne tallennetaan virkatoimituksia, tautitapauksia, tautivastustusohjelmia, luvan – ja ilmoituksenvaraiset eläinten pitopaikat sekä rajoittavat määräykset.

TRACES-järjestelmän avulla seurataan oman alueen eläinten vientejä ja tuonteja. Tuontien ja vientien valvonnassa on siirrytty syksyllä 2021 uuteen Traces NT -järjestelmään.

Eläintenpitäjärekisteristä pidetään yllä tietoja alueen eläintenpitopaikoista ja tuotantoeläinmääristä.

Eläintenpitokieltoerekisteristä tarkistetaan, onko niillä henkilöillä, joista tehdään eläinsuojeluilmoitus, tai niillä, joille ollaan myymässä huostaan otettua eläintä, eläintenpitokieltoa. Jos havaitaan, että henkilöllä, jolla rekisterin mukaan on voimassa oleva eläintenpitokielto, on eläimiä omistuksessaan tai hoidossaan, tehdään asiasta rikosilmoitus poliisille.

Valvontaeläinlääkäreillä on ympäristöterveyden yksikössä käyttöoikeudet TRACES-järjestelmään, eläintenpitäjärekisteriin, pitopaikkarekisteriin, eläintenpitokieltoerekisterin, Pikanttiin, nautarekisteriin, eläinrekisteriin (siat, lampaat, vuohet), Kartturiin (tämä korvautuu lähiaikoina uudella karttaohjelmalla) sekä osalla myös väestötietojärjestelmään. Vuoden 2023 alusta lisäksi käyttöön tulee koirarekisteri, johon valvontaeläinlääkärit hankkivat käyttöoikeudet ko. ohjelman viranomaiskäyttöliittymän valmistuttua.

Lihantarkastukset raportoidaan uuteen Tarkkari-ohjelmaan, joka toimii yhdessä ELVI-järjestelmän kanssa.

Eläinperäisten elintarvikkeiden tuotantolaitosten valvontatiedot merkitään Oiva-järjestelmään ja valvontatiedot kirjataan kaikki myös yksikön omaan Facta-järjestelmään.

Pikantti on viranomaisille tarkoitettu Ruokaviraston ylläpitämä ekstranet, jossa voidaan seurata esimerkiksi eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä ajankohtaisia asioita, jakaa tietoa ja käydä keskustelua viranomaisten välillä.

Kartturi -sovelluksella voi tehdä raportteja ja listoja alueen eläintenpitopaikoista esim. kunnan resurssitarpeen kartoitusta varten.

Praktikkoeläinlääkäreillä on käyttöoikeudet Pikanttiin, Nasevaan, Sikavaan ja TRACES – järjestelmään. Eläinlääkariohjelma KliniQ:n yhteydessä ylläpidetään myös eläintenpitäjärekisteriä eli tietoja alueen eläintenpitopaikoista ja tuotantoeläinmääristä.

Tietojärjestelmien käytöstä järjestettäviin koulutuksiin on varauduttu.

7.4 Yhteistyö ja viestintä

7.4.1 Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus

Ympäristöterveyspäällikkö vastaa eläinlääkintähuollon viestinnästä ja tiedotuksesta.

Viestintä hoidetaan pääsääntöisesti sähköpostitse, jonkin verran puhelimella ja enää hyvin vähän kirjepostina.

Praktikkoeläinlääkärit huolehtivat omien alueidensa osalta eläinlääkintähuollon käytännön viestinnästä ja yhteydenpidosta muihin viranomaisiin.

Valvontaeläinlääkärit huolehtivat eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan osalta käytännön viestinnästä ja yhteydenpidosta muihin viranomaisiin.

Aluehallintovirastoon pidetään yhteyttä tarvittaessa. Aluehallintovirastoon ja terveysviranomaisille (kuntien tartuntatautien vastuuhenkilöt) tehdään ilmoitukset eläintautilainsäädännössä säädettyjen ilmoitusvelvollisuuksien mukaisesti.

Pirkanmaan poliisilaitoksen kanssa on sovittu yhteistyötavoista partioiden ja tutkijoiden kanssa virka-avun ja tutkinta-avun sujuvuuden ja tiedonkulun varmistamiseksi. Poliisin kanssa hyvin alkanutta yhteistyötä kehitetään

ja pyritään pitämään ainakin yksi alueen valvontaeläinlääkärien ja poliisin edustajien yhteinen suunnittelu- ja tilannekatsauspalaveri vuodessa.

7.4.2 Eryytilanneviestintä

Eryytilanneviestinnässä noudatetaan ympäristöterveyden yksikön laatujärjestelmässä kuvattuja viestintäohjeita.

7.5 Maksut

Praktikkoeläinlääkärit noudattavat kunnallista eläinlääkäritaksaa (voimassa 1.6.2022 alkaen).

Evidensia (Evidensia Veter, Tampere ja Evidensia Vethahus Tiiriö) perii pienten eläinten eläinlääkäripalvelujen osalta kustannukset eläinten omistajalta ja osa perusmaksuista on määritelty sopimuksessa.

Päivystyspuhelimaksut ovat ppm.

Eläinlääkintähuoltolain mukaisesti subventoidaan hyötyeläinten sairasmatkoja, silloin kun eläimenpito on osa elinkeinonharjoittamista. Subventiomaksu on yli 30 km:n ylittävien sairasmatkojen perusmaksun ylittävältä osalta, jolloin omavastuu on 30 km matkaa vastaava käyntimaksu +kilometrikorvaus.

Subventio lasketaan verottomilla hinnoilla ja siinä lasketaan ensimmäisen eläimen käyntimaksu (korotuksineen) ja matkakulut yhteen, ja tästä summasta omistaja maksaa omavastuun sekä arvonlisäveron omavastuusta ja subventiosta.

Vastaanottokäynneistä perittävät klinikkamaksut ja joidenkin hoito- ja tutkimuslaitteiden käytöstä perittävät laitteiden käyttömaksut perustuvat alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaoston hyväksymiin taksoihin. Taksat on tarkistettu ja hyväksytty viimeksi 11.6.2020, ja tarkastetut maksut ovat tulleet voimaan 1.7.2020.

Voimassa oleva taksa on nähtävillä ympäristöterveyden nettisivuilla, toimistossa ja palvelupisteessä.

Klinikka- ja laitteiden käyttömaksut on otettu käyttöön vuoden 2015 aikana.

Eläinsuojeluvalvonta on kohteille maksutonta, mutta eläintautilakiin (76/2021) ja sivutuotelakiin (517/2015) liittyvän valvonnan maksut määrittelee Maa- ja metsätalousministeriön asetus kunnaneläinlääkärien maksullisista suoritteista (335/2021). Kunta toimittaa toimijan laskuttamista varten tarpeelliset tiedot aluehallintovirastolle aluehallintoviraston vahvistaman kaavan mukaisesti viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun kunnaneläinlääkäri on suorittanut maksutaulukon mukaisen maksullisen suoritteen.

7.6 Eläinten terveyden valvonta

7.6.1 Hankkeet

Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston antamien määräysten ja ohjeistusten mukaisesti mahdollisiin valvontahankkeisiin. Ruokaviraston, THL:n ja HY ELTDK:n hankkeisiin osallistutaan myös mahdollisuuksien mukaan, lähinnä näyttöiden keräämisen muodossa.

7.6.2 Eläintautivalmius

Eläintautivalmiudesta vastaavat pääsääntöisesti valvontaeläinlääkärit ja valmiuseläinlääkäreinä toimivat eläinlääkärit, tarvittaessa myös kaikki muut praktikkoeläinlääkärit ja hygieenikkoeläinlääkärit.

Valmiuseläinlääkäreinä yksiköstämme toimivat Jouko Jakala, Jyrki Haapasalmi ja Teemu Kipinoinen.

Toiminta poikkeustilanteissa kuvataan yksikön valmiussuunnitelmassa.

Välttämättömien eläinlääkintähuollon tehtävien hoito ja eläinten hyvinvoinnin valvonnan järjestäminen eläintautiepidemian aiheuttamassa poikkeustilanteessa:

Eläinlääkintähuollon tehtävät hoidetaan poikkeustilanteessa siten, että välttämättömät tehtävät jaetaan käytössä olevan työvoiman mukaisesti. Eläinten hoito järjestetään ensisijaisesti praktikoiden toimesta. Eläintautitilanteissa valmiuseläinlääkärinä toimivien praktikkoeläinlääkäreiden ollessa estyneinä työtehtäviensä hoidosta, muut praktikkoeläinlääkärit hoitavat kyseisen praktiikka-alueen tehtävät.

Eläinten hyvinvoinnin valvonnan tekevät ensisijaisesti valvontaeläinlääkärit, heidän estyessään praktikkoeläinlääkärit tai muut eläinlääkärit, sekä viime kädessä poliisi tai terveystarkastajat/ympäristöinsinöörit toimivat eläinsuojeluvalvojina. Aluehallintoviraston hyväksymä vapaaehtoinen eläinsuojeluvalvoja voi halutessaan avustaa terveystarkastajia/ympäristöinsinöörejä ja poliisia (viranomaisen pyynnöstä) eläinsuojelutarkastusten tekemisessä.

Pieneläinpäivystys poikkeustilanteissa:

Tampereen kaupungin sopimuksessa eläinlääkäripalvelujen hankinnasta pienille kotieläimille ei ole erillistä mainintaa poikkeustilanteista. Sopimus kattaa kuitenkin kaikki eläinlääkintähuoltolaissa kunnan järjestettäväksi määrätyt eläinlääkäripalvelut.

Kaikilla praktikkoeläinlääkäreillä on kuitenkin valmius hoitaa myös pieneläimiä ja alueella on edelleen runsaasti yksityisiäkin eläinlääkäreitä. Osa näistä muista klinikoista on auki myös päivystysaikana.

7.6.3 Eläintautien ilmoittaminen

Tampereen kaupungin ympäristöterveyden toiminta-alueen praktikkoeläinlääkärit ja valvontaeläinlääkärit huolehtivat ja kukin osaltaan ryhtyvät toimenpiteisiin eläintautiepäily- ja eläintautitapaustilanteissa sekä tekevät osaltaan eläintauti-ilmoitukset lakisääteisesti vastustettavista ja ilmoitettavista eläintaudeista Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen eläintautien ilmoittamisesta ja mikrobikantojen toimittamisesta antaman asetuksen 1010/2013 (muutos 605/2016) mukaisesti.

Tampereen kaupungin pieneläinten päivystysaikaisesta terveyden- ja sairaanhoidosta vastaavan yksityisen eläinlääkäriaseman palveluksessa oleva eläinlääkäri ilmoittaa eläintautiepäilystä ja eläintautitapauksesta välittömästi Tampereen ympäristöterveyteen valvontaeläinlääkärille tai praktikkoeläinlääkärille tai aluehallintovirastoon (Etl 15 §).

Toiminta poikkeustilanteissa kuvataan valmiussuunnitelmassa.

Eläintautien vastustamisessa toimitaan eläintautilainsäädännön ohjeiden mukaisesti. Kyseisten ohjeiden mukaan vastustustyön johto siirtyy tietyissä tapauksissa läänineläinlääkärin tehtäväksi.

Eläinlääkintähuollon eläinlääkärit ilmoittavat toiminta-alueella toteamistaan zoonooseista viimeistään seuraavana arkipäivänä kyseisen kunnan tartuntataudeista vastaavalle henkilölle.

7.6.4 Eläintauteja tutkivat laboratoriot

Mahdollisessa vastustettavaa eläintautia koskevassa eläintautitapauksessa otetut näytteet lähetetään tutkittavaksi Ruokavirastoon.

7.6.5 Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkastus

Praktikkoeläinlääkärit solmivat omilla alueillaan Naseva ja Sikava -terveysvalvontaohjelman mukaisia terveydenhuoltosopimuksia sika- ja nautatilojen niitä pyytäessä. He hoitavat niihin liittyvän tarkastustoiminnan ja näytteenoton sekä dokumenttien toimittamisen eteenpäin ja arkistoinnin toimipistekohtaisesti.

Viranomaisten valvontamenettelyt ja resurssitarve terveystarkastusohjelmissa:

Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueen praktikkoeläinlääkärien kanssa terveydenhuoltosopimuksen solmineet pitopaikat on lueteltu resurssitarvelistuksessa.

Ohjelmiin liittyneistä tiloista pidetään kirjaa ja terveystarkastusohjelmiin liittyviä asiakirjoja hallinnoidaan Nasevan/Sikavan ja ympäristöterveyden/eläinlääkintähuollon tietojärjestelmien avulla.

Siipikarjan salmonellavalvontaohjelman osalta seurataan toimijan toteuttaman näytteenoton säästömenetelmien tarkastamalla näytteenottoon liittyvät asiakirjat viranomaisnäytteenoton yhteydessä. Parvissa toteutetut saapumislomakkeet tallennetaan tilakohtaisesti ympäristöterveyden tietojärjestelmään.

Tiloilla poistettujen nautojen tietoja seurataan aluehallintoviraston toimittamista tilastoista sekä tarkastuskäynneillä ja epäkohdat selvitetään alkutuotannon toimijalta tapauskohtaisesti.

Jos havaitaan, että lakisääteistä terveystarkastusohjelmaa ei ole toteutettu säästömenetelmien mukaisesti, ryhdytään tilanteen mukaan toimenpiteisiin aluehallintoviraston antamien ohjeiden mukaisesti.

7.6.6 Vesiviljelylaitosten terveystarkastus

Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella on viisi vesiviljelylaitosta. Laitokseen tehdään tarkastuksia ja valvontanäytteitä otetaan valtakunnallisen valvontaohjelman mukaisesti. Vesiviljelylaitosten valvontaa koskevaan koulutukseen osallistutaan, mikäli sellainen järjestetään suunnitelmakauden aikana.

7.6.7 Muu eläintautivalvonta

Ruokaviraston vuosittain pyytämien seurantanäytteiden ottamisen toteutumisesta määräaikoihin mennessä vastaavat pääsääntöisesti valvontaeläinlääkärit, tarvittaessa praktikkoeläinlääkärit. Näytteiden ottamisen määräajat sisällytetään valvontaa tekevän eläinlääkäriin vuosikatauluun. Tiedot taltioidaan ympäristöterveyden tietojärjestelmään ja näytteenoton etenemisestä ja näytetuloksista toimitetaan tietoa aluehallintovirastolle viraston antamien ohjeiden ja aikataulun mukaisesti.

Kyyhkyslajat

Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella ei ole tiedossa kyyhkyslajia. Alueella on ainoastaan lemmikkeinä tai eläintarhassa / kotieläinpihassa pidettäviä kyyhkysiä. Siipikarjaa (ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat lajit) lemmikkeinä pitäviä kehoitetaan ilmoittautumaan rekisteriin muun valvonnan yhteydessä, mikäli sitä ei muutoin ole tehty.

Eläinten keinollinen lisääminen

Hevosten lisääntymiseen liittyviä tutkimuksia ja keinosiemennyksiä siirtospermalla tehdään kunnaneläinlääkäreiden toimesta jonkin verran. Mahdollisia hevosten alkionsiirtoihin liittyviä alkuvaiheen perustutkimuksia tehdään tarvittaessa.

Keinolliseen lisääntymiseen liittyvä valvonta toteutetaan aluehallintoviraston ja ruokaviraston ohjeistuksen mukaisesti. Alueella on kolme keinolliseen lisääntymiseen liittyvää yksityistä toimijaa, joista kaksi oriasemia ja yksi pääasema.

Pieneläinten keinolliseen lisääntymiseen liittyviä palveluita kunnassa ei tarjota.

7.7 Eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvonta

Kunnaneläinlääkäri valvoo, että eläintunnistusjärjestelmälain vaatimuksia noudatetaan ja havaitessaan laiminlyöntejä ryhtyy toimenpiteisiin epäkohdan poistamiseksi. Havainnoista ilmoitetaan kirjallisesti aluehallintovirastoon sekä ELY-keskukseen jatkotoimia varten.

7.8 Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti

EHO:ssa käsitellään elävien eläinten sekä muiden eläimistä saatavien tuotteiden kuin elintarvikkeiden sisämarkkinakauppaa, vientiä ja tuontia.

7.8.1 Sisämarkkinakauppa

Traces-järjestelmän ilmoituksia seuraavat sekä niistä seuraavista toimenpiteistä vastaavat valvontaeläinlääkärit ja tarvittaessa praktikkoeläinlääkärit.

Sisämarkkinatuonti

Aluehallintovirastosta saadut sisämarkkinatuonnin ennakoilmoitukset kirjataan ympäristöterveyden tietojärjestelmään (Facta). Kaikki Suomeen saapuneet märehtijät ja siat tarkastetaan Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti kahden arkipäivän sisällä saapumisesta. Eläimiltä otetaan verinäytteet vain riskimaista tuotaessa. Aluehallintovirasto määrää kunnaneläinlääkäriin tarvittaessa tarkastamaan saapuneet erät. Muiden erien osalta pyritään tarkastamaan uusien toimijoiden osalta ensimmäinen saapunut erä ja seuraavien tarkastusten tarve arvioidaan ensimmäisen tarkastuksen perusteella. Kunkin toimijan osalta pyritään tarkastamaan vähintään yksi saapunut erä vuodessa.

Virkaeläinlääkäriin tarkastamien tuontierien tarkastusten raportointi tapahtuu TRACES-järjestelmään täyttämällä terveystodistuksen valvonta- eli III-osio. (Etl 66 §)

Toimijan velvollisuutena on tarkastaa kaikki vastaanottamansa erät. Jos vastaanotetuissa eläimissä on havaittavissa eläintaudin oireita tai asiakirjoissa ilmenee puutteita, on toimija velvollinen ilmoittamaan asiasta virkaeläinlääkärille (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/429 ns. ”eläinterveysäännöstö”, Komission delegeoitu asetus 2020/688, Komission delegeoitu asetus 2020/990). Virkaeläinlääkäri voi tehdä saapuville erille tarkastuksia ja ottaa näytteitä (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625 artiklat 9–15, Eläintautilaki 76/2021 23 ja 75 §).

Valvontaeläinlääkärit seuraavat saapuvia eriä TRACES-järjestelmässä ja tekevät tarvittaessa saapuneiden erien tarkastuksia myös ilman erillisistä aluehallintoviraston kehotusta. Virkaeläinlääkäri ryhtyy aina toimenpiteisiin, jos epäilee alueellaan olevan laittomasti tuotuja eriä. Ilmoituksia laittomasti tuoduista eläimistä tulee myös eläinlääkäriasemien ja muiden eläinlääkintätahojen kautta. Näistä tapauksista ilmoitetaan välittömästi aluehallintovirastoon ja toimitaan sieltä saatujen ohjeiden mukaisesti.

Sisämarkkinavienti

Sisämarkkinaviennissä toimijan on pyydettävä valvovalta kunnaneläinlääkäriltä lähetettävien erien tarkastamista (poikkeuksena erät, joiden vientiin liittyvät tarkastukset ja asiakirjat voi tehdä myös toimija tai muu kuin virkaeläinlääkäri). Kaikille eläimille, kuten hyönteisille, matelijoille ja jyräjille ei ole eläintautiehtoja (muualta lainsäädännöstä voi tulla ehtoja: Cites, vieraslajit, metsästys- ja kalastuslaki). Toimijan tulee itse tarkastaa vastaanottavan maan lainsäädännön vaatimukset vientiin.

Valvontaeläinlääkäri tai praktikkoeläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen vientiä ja laatii tarkastuksen perusteella kyseisen eläinlajin ja tuotteen tiedot sisältävän terveystodistuksen TRACES-järjestelmässä silloin, kun

kohdemaata edellyttää virkaeläinlääkärin todistusta. (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/429 ns. ”eläinterveys sääntö”, Komission delegoitu asetus 2020/688, Komission delegoitu asetus 2020/990), Eläintautilaki 76/2021 44§).

Sisämarkkinakaupan toimijoita koskeva rekisteröintivelvoite poistui uuden eläintautilain 76/2021 myötä. Nykyisessä Traces-järjestelmässä sekä lähettäjän, että vastaanottajan pitopaikka tulee kuitenkin olla rekisteröitynä järjestelmään ennen kuin sisämarkkinakaupan siirrot ovat mahdollisia. Toimijoiden, jotka siirtävät jäsenvaltiosta toiseen tietyt eläinlajeja, tuotteita, tai eläintaudin aiheuttajamikrobeja ja -loisia on haettava Ruokaviraston suostumusta tai lupaa (Eläintautilaki 49 ja 64 §) Ruokavirastosta. Epäselvissä tapauksissa käännetään läänineläinlääkärin tai Ruokaviraston puoleen. Tuontierä ei tarkastuksessa hyväksytä eikä vientierä saa lähetä, jollei virkaeläinlääkäri ole täysin varma ehtojen täyttymisestä. Toimija on aina vastuussa ehtojen täyttymisestä.

Mahdollista vastaanottajamaasta annettavaa palautetta seurataan ja tarvittaessa siihen reagoidaan esim. TRACES-järjestelmän kautta.

Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin

Valvontaeläinlääkäri tai praktikkoeläinlääkäri kirjoittaa tarvittavat vientitodistukset EU:n ulkopuolelle vietäville seura- ja harrastuseläimille silloin, kun kohdemaata edellyttää virkaeläinlääkärin todistusta. (Etl 10 luku, 84–85 § ja MMM asetus 832/2013). Ennen eläinlääkintätodistuksen myöntämistä varmistetaan, että viejä on rekisteröitynyt kyseisen eläinlajin tai tuotteen viejäksi Ruokaviraston ylläpitämään viejärekisteriin pyytämällä viejältä nähtäväksi tosite tämän rekisteriin jättämisestä ilmoituksesta.

Toimija vastaa edellä mainittujen vaatimusten täyttymisestä sekä kohdemaan asettamien tuontivaatimusten selvittämisestä ja täyttymisestä. Jos vientierä kuljetetaan kohdemaahan muun kuin EU-jäsenvaltion kautta, toimija vastaa myös kauttakulkua koskevien vaatimusten selvittämisestä ja täyttymisestä.

7.8.2 Tuonti EU:n ulkopuolelta ja Komission asetuksen 2017/625 luvun V jakson II mukainen valvonta

Jos on aihetta epäillä, että valvonta-asetuksessa tarkoitettu eläin tai tavara on tuotu maahan ilman että tuonnille asetettuja vaatimuksia on noudatettu, kunnaneläinlääkäri antaa tarvittaessa virka-apua Ruokavirastolle ja Tullille suorittamalla eläinten tai tavaroiden tarkastuksen, avustamalla tarkastuksen suorittamisessa tai suorittamalla eläimiin tai tavaroihin kohdistettavien toimenpiteiden täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä. (Laki eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta 1277/2019, 5 §) Virkaeläinlääkäri suorittaa saamansa tiedon perusteella tarvittavat toimenpiteet, kuten monitoroitujen lähetysten kuittauksen TRACES-järjestelmään 15 päivän sisällä tuotteen saapumisesta. Tarvittaessa tulevat kyseeseen erän tarkastus määräpaikassa, eristys, näytteenotto tai muut lainsäädännön vaatimukset eläintautien leviämisen estämiseksi. Virkaeläinlääkäri käsittelee TRACES-ilmoitukset ja suorittaa paikallistason toimenpiteet ilmoitusten johdosta, kun saa TRACES-järjestelmästä tai sähköpostitse tiedon, että paikkakunnalle saapuu kolmansista maista eläin- tai tuote-erä tai tutkimus- tai diagnostisia näytteitä. Virkaeläinlääkäri suorittaa toimenpiteet niissä tapauksissa, joissa on syytä epäillä eläintautiriskiä tai jos epäillä, että eläin- tai tuote-erä on tuotu maahan laittomasti.

7.9 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Eläinten hyvinvoinnin valvonnalla tarkoitetaan eläinsuojelulain, eläinkuljetuslain ja eläinkuljetusasetuksen sekä niiden nojalla annettujen säädösten perusteella tehtävää eläinsuojeluvalvontaa. Alueellisten ja paikallisten eläinsuojeluviranomaisten tehtävänä on valvoa, että eläimiä hoidetaan, kohdellaan, käytetään ja kuljetetaan eläinsuojelusäädösten mukaisesti. Kunnissa eläinsuojeluviranomaisia ovat kunnaneläinlääkärit, terveystarkastajat ja poliisi.

Eläinsuojeluvalvontaa Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella hoitavat virka-aikana valvontaeläinlääkärit, tarvittaessa myös praktikkoeläinlääkärit tai ympäristöterveyspäällikkö sekä terveystarkastajat/ympäristöinsinöörit ja poliisi. Virka-ajan ulkopuolella eläinsuojeluvalvonnasta vastaa poliisi ja päivystävä praktikkoeläinlääkäri.

Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueen valvontaeläinlääkärit, hygieenikkoeläinlääkärit ja ympäristöterveyspäällikkö eivät tee praktiikkaa. Tuotantoeläintiloja on suhteellisen vähän ja tilanteita, joissa eläinsuojeluvalvontaa tuotantoeläintilalla tekisi praktikkoeläinlääkäri, jolla on tilalle kiinteä asiakassuhde, ei käytännössä synny. Järjestely takaa sen, että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa ei tee henkilö, joka olisi asiakkaaseen kiinteässä asiakassuhteessa.

Resursseja eläinten hyvinvoinnin valvontaan Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella on varattu resurssitarveliitteessä ilmoitetun mukaisesti.

Eläinsuojelutarkastukset

Havaittaessa eläinsuojelutarkastuksella eläinsuojelusäädösten vastaista menettelyä ryhdytään tarvittaviin pakkotoimiin (kiireelliset toimet eläinsuojelulain 44 § nojalla tai kiellot ja määräykset eläinsuojelulain 42 § nojalla). Jos määräyksiä tai kieltoja on annettu, niiden toteuttamiselle annetaan määräaika, minkä kuluttua umpeen tehdään kohteeseen uusintatarkastus. Vaikka määräys olisi pysyväisluonteinen tai sille ei muusta syystä ole annettu tiettyä määräaika, seurataan kohteen tilannetta uusintatarkastuksilla, mikäli eläinlääkäri katsoo sen tarpeelliseksi (eläinsuojelulain 39 § mukainen epäily säilyy). Aluehallintovirastoa voidaan pyytää tehostamaan annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla.

Vaikeista tai erityisen kriittisistä eläinsuojelutapauksista tiedotetaan erikseen aluehallintovirastoon. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto voi kunnan valvontaviranomaisen pyynnöstä suorittaa kriittisiä eläinsuojelutehtäviä tai avustaa niissä.

Kaikista eläinsuojelutarkastuksista, joilla on havaittu eläinsuojelulakia rikotaan, lähetetään kopio tarkastuskertomuksesta ja eläinsuojelupäätöksestä, sekä mahdolliset valokuvat tai muut tallenteet poliisin rikostutkintaan Länsi- ja Sisä-Suomen poliisilaitokselle, Tampereen pääpoliisiasemalle. Jos epäkohdat tarkastuskohteessa ovat vakavia, mittavia tai katsotaan muuten tarpeelliseksi, kutsutaan poliisin tutkijapartio paikalle kohteeseen tarkastuksen yhteydessä.

Tarkastuksista tehdään aina kirjallinen tarkastuspöytäkirja, joka toimitetaan eläimen omistajalle ja mahdollisille muille asianosaisille tiedoksi. Kaikki asiakirjat tallennetaan ympäristöterveyden tietojärjestelmään ja tarkastuskertomukset ja päätökset arkistoidaan.

Kiireellisissä tapauksissa, missä todetaan, että on ryhdyttävä eläinsuojelulain 44 § mukaisiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi, toimitaan seuraavasti:

Pienet seura- ja harrastuseläimet

- konsultoidaan aluehallintovirastoa eläinten hoidon järjestämisestä ja
- viedään hoitoon eläinhoitolaan, jonka kanssa kaupungilla on sopimus löytöeläinten hoidosta (lähinnä päivystysaikana tulevat tapaukset, joissa poliisi toimii eläinsuojeluviranomaisena), tai
- viedään hoitoon jonkin toisen luotetun tahon luokse, tai
- hoidetaan omistajan kotona, mikäli eläimiä on suuri määrä tai niiden sijoittaminen muualle ei muusta syystä onnistu, tai
- jos mikään yllä mainituista ei ole mahdollista esim. eläimen huonon kunnan vuoksi, eläin lopetetaan.

Löytöeläinhoitolan ja muiden hoitopaikkojen kanssa tehdään aina erillinen kirjallinen sopimus hoidosta ja sen kustannuksista.

Tuotantoeläimet

- Aluehallintovirastoa konsultoidaan hoidon hankkimisessa (mahdolliset järjestelyt lomitustoimen kanssa).
- hoitoa hankitaan mahdollisuuksien mukaan tilalle, jossa eläimet ovat.
- jos pitopaikassa hoitaminen ei ole mahdollista, eläimet lopetetaan / teurastetaan.

Eläinsuojelurikosepäilyissä voidaan epäillyn rikoksen kohteena ollut kuollut tai lopetettu eläin lähettää Ruokaviraston patologian yksikköön avattavaksi.

Epäilyyn perustuvia eläinsuojelutarkastuksia tehdään vuosittain n. 400–500 kpl.

7.9.1 Luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonta

Ammattimaisen eläintenpidon suunnitelmallisia tarkastuksia pyritään tekemään riskinarvioinnin mukaan kaikkiin tiedossa oleviin ilmoitusvelvollisiin kohteisiin 1–3 vuoden välein (tiedossa noin 100 kohdetta), mikäli toimintaa ei ole kotirauhan piirissä. Jos kaikki kohteen toiminta tapahtuu kotirauhan piirissä, ei kohteeseen tehdä säännöllisiä vuositarkastuksia, vaan ainoastaan epäilyyn perustuvia tarkastuksia tarvittaessa. Riskiarviointi tehdään aluehallintoviraston ohjeistuksen mukaisesti. Riskinarvioinnista ja valvontatiheyden määrittämisestä vastaa valvontaeläinlääkäri. Riskinarvion avainkohdat ovat seuraavat:

Luvanvaraiset kohteet (ESL 20 §: Eläintarhat ja pysyvät eläinnäyttelyt)

- Kohteessa, joissa on suuri eläinmäärä (yli kymmenen eläinlajia tai yli 50 eläinyksilöä) valvonta tehdään vuosittain.
- Kohteissa, joissa eläinmäärä on vähäinen, voidaan kohteet tarkastaa kolmen vuoden välein, jos tarkastuksilla ei ole havaittu epäkohtia.
- Jos tarkastuksella havaitaan epäkohtia, tarkastetaan kohde vuoden välein, kunnes kahtena peräkkäisenä vuonna ei ole havaittu epäkohtia.

ESL 20 a §: Sirkukset ja kiertävät eläinnäyttelyt

- Jos valvontaviranomaiselle tulee tietoon, että paikkakunnalle on tulossa sirkus tai kiertävä eläinnäyttely, viranomaisen arvioi, tarvitseeko sirkukseen tehdä tarkastus. Arvion apuna tiedustellaan aluehallintovirastolta, onko kohteeseen tehty tarkastusta lähiaikoina.

•

Ilmoituksenvaraiset kohteet

- Ensimmäinen käynti tehdään mahdollisimman pian ilmoituksen tultua.
- Jos tarkastuksella ei havaita puutteita voidaan arvioida kohde matalariskiseksi, jolloin tarkastukset voidaan suorittaa kolmen vuoden välein.
- Mikäli kohteessa havaitaan puutteita tai sinne tulee käynti epäilyyn perustuen, tarkastetaan kohde vuosittain, kunnes kahtena peräkkäisenä vuotena ei ole havaittu puutteita. Tarkastuskertomuksesta tulee käydä ilmi, että kyse on ilmoituksenvaraisesta kohteesta.

Tiedossa olevien ilmoituksenvaraisten kohteiden erittely on esitetty resurssitarvelomakkeessa.

7.9.2 Eläinkuljetukset

Aluehallintovirastot myöntävät hakemuksesta kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvia kuljetuksia suorittaville henkilöille ja yrityksille eläinkuljettajaluvat ja niihin liittyvät kuljetusvälineen hyväksymistodistukset sekä kuljettajan ja hoitajan pätevyystodistukset. (Laki eläinten kuljetuksesta 1429/2006, 5 luku). Virkaeläinlääkärit suorittavat kuljetusvälineiden tarkastukset aluehallintoviraston läänineläinlääkäriin pyynnöstä.

Kunnaneläinlääkärit saavat tarkastaa eläinkuljetuksia, jos on aihetta epäillä, että eläintä kuljetetaan eläinkuljetussäädösten vastaisesti. Ruokavirasto ja aluehallintovirasto voivat määrätä virkaeläinlääkärit tekemään tarkastuksia eläinkuljetuksissa. Kunnaneläinlääkärit tekevät ajoittain myös reittisuunnitelmiin liittyviä hyväksymisiä ja eläinten kuljetuskuntoisuuden varmistuksia mm. vientitarkastusten yhteydessä.

7.9.3 Teurastamot ja pienteurastamot

Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella on kaksi pienteurastamoita. Tarkastuseläinlääkäri valvoo eläinsuojelua teurastuksen yhteydessä. Praktikkoeläinlääkärit tekevät sopimuksen Ruokaviraston kanssa tarkastustoiminnan suorittamisesta alueensa teurastamoissa.

7.10 Sivutuotevalvonta

7.10.1 Eläimistä saatavat sivutuotteet

Sivutuotealan laitosten rekisteröinti, hyväksyntä ja laitosten valvonta

Sivutuotteita koskeva lainsäädäntö [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus) ja sen täytäntöönpanosta annettu komission asetus (EU) N:o 142/2011] edellyttää, että sivutuotteita käsittelevillä, varastoivilla ja hävittävillä laitoksilla on oltava toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntä tai rekisteröinti. Viranomaisen on suoritettava laitoksissa säännöllisin väliajoin tarkastuksia ja valvontaa. Valvontaviranomaiset on määrätty sivutuotelaisissa 517/2015.

Valvonta- tai praktikkoeläinlääkäri hyväksyy sivutuoteasetuksen mukaiset polttolaitokset, rinnakkaispolttolaitokset sekä johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitus hävittää polttamalla tai hyväksytylle kaatopaikalle toimittamalla ja väliasteenlaitokset, joissa varastoidaan tai esim. suolataan, jäädytetään tai lajitellaan käsittelemättömiä sivutuotteita.

Valvonta- tai praktikkoeläinlääkäri rekisteröi tekniset laitokset, johdettujen tuotteiden varastointilaitokset, tilarehustamot sekä keräyskeskukset silloin, kuin ne eivät sijaitse teurastamon yhteydessä. Hyväksynyt ja rekisteröinnit ilmoitetaan välittömästi aluehallintovirastoon sekä Ruokavirastoon.

Alueella toimivat sivutuotelaitokset ovat pääasiassa broilerikasvattamoiden polttolaitoksia. Valvontaeläinlääkärit toteuttavat ja raportoivat aluehallintovirastoon sekä Ruokavirastoon Ruokaviraston vuosittaisen suunnitelman mukaisesti tarkastettujen laitosten valvonnan määrättyinä aikoina. Tarkastuskertomukset toimitetaan aluehallintovirastoon sekä Ruokavirastoon.

7.10.2 Sivutuotteita käyttävien ja hävittävien toimijoiden valvonta

Haaskanpito on toimintaa, jolla eläimiä houkutteellaan ravinnon avulla ruokintapaikalle ja jonka tarkoituksena on valokuvata, katsella tai metsästä eläimiä. Haaskapaikan sijainnista, ruokintaan sallituista sivutuotteista sekä toimijoiden kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuuksista on säädetty maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 1193/2011 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1069/2009 (sivutuoteasetus) ja sen täytäntöönpanosta annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 142/2011, sivutuotelaisissa 517/2015 § 6,7 ja MMM asetuksessa N:o 783/2015 eläimistä saatavista sivutuotteista sekä laissa eläintunnistusjärjestelmästä 238/2010.

Jos haaskana käytetään muita kuin luonnonvaraisia eläimiä ja niiden teurasjätteitä, toiminnasta on tehtävä ilmoitus kunnaneläinlääkärille, jonka alueella haaskaa aiotaan pitää. Ilmoitus on tehtävä ennen haaskaruokinnan aloittamista ja se tulee tehdä kirjallisesti. Ilmoitus on maksullinen. Myös toiminnan muutoksista ja sen lopettamisesta on 30 päivän kuluessa ilmoitettava kunnaneläinlääkärille. Ilmoitus tallennetaan haaskarekisteriin ja toimijalle lähetetään tosite haaskaruokintapaikan rekisteröinnistä.

Toimijan on ilmoitettava kuukausittain haaskaruokintapaikalle toimitettujen sivutuotteiden määrä kunnaneläinlääkärille, jonka alueelta sivutuotteet ovat peräisin. Mikäli haaskapaikka sijaitsee toisen kunnan alueella, on myös tämän käyttökunnan kunnaneläinlääkärille toimitettava käyttöilmoitus. Ilmoitus tehdään käyttämällä Ruokaviraston sivuilta löytyvää käyttöilmoituslomaketta tai ilmoittamalla vastaavat tiedot sähköpostitse kunnaneläinlääkärille. Kunnaneläinlääkäri pitää luetteloa saamistaan ilmoituksista ja ilmoittaa niistä aluehallintovirastolle säädetyllä tavalla.

Toimijoilta tulevat ilmoitukset tallennetaan ympäristöterveyden tietojärjestelmään. Tiedot kootaan vuosittain ja raportoidaan aluehallintovirastolle viraston antaman ohjeistuksen mukaisesti.

Valvontaeläinlääkärit valvovat haaskoja ja haaskanpitoa tekemällä suunnitelmallisesti haaskapaikkojen tarkastuksia. Tarkastuksella tarkastetaan myös haaskanpitäjän kirjanpito haaskalle tuoduista eristä.

Aluehallintovirasto ohjaa ja seuraa sivutuotevalvonnan toteutumista. (Sivutuotelaki 6 § ja 6. luku)

Sivutuotteiden hautaaminen

Eläimistä saatavia sivutuotteita ovat muut kuin ihmisravinnoksi eläimistä saatavat tuotteet. Näitä ovat esimerkiksi kuolleet eläimet, entiset eläinperäiset elintarvikkeet, kompostointilaitoksiin menevä ruokajäte sekä teurastamon eläinperäinen sivutuote.

Ilmoitusvelvollisuus sivutuotteiden hautamisesta poistui 1.1.2012, ainoastaan tautitapauksissa toimijan on ilmoitettava aluehallintovirastolle aikomastaan sivutuotteiden hautamisesta. Sivutuotteita hautamalla hävittävän on pidettävä kirjaa (kirjanpito on säilytettävä 2 vuotta ja se on pyydettyessä esitettävä valvontaviranomaiselle) haudattujen raatojen tai muiden sivutuotteiden määrästä, luokista ja lajeista sekä hautauspäivämääristä ja paikoista. Kirjanpitovelvollisuus ei koske lemmikkieläinten eikä hevoseläinten kokonaisten raatojen hautaamista.

Sivutuotteiden hautaamisen suhteen Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alue ei sijaitse ns. syrjäisellä alueella märehitijöiden, sikojen ja siipikarjan osalta, joten niitä ei saa haudata. Koko Suomi on luokiteltu syrjäiseksi alueeksi hevosten, porojen, lemmikkieläinten sekä kuolleena syntyneiden märehitijöiden ja porsaiden osalta, joten niitä saa haudata ohjeiden mukaan myös Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueella. Turkiseläinten osalta Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alue on luokiteltu syrjäiseksi alueeksi ja niiden hautaaminen on sallittua.

Ruokaviraston internet sivuilta löytyvät ohjeet hautaamiseen.

Valvontaeläinlääkärit valvovat toimijoiden hautauksistaan pitämää kirjanpitoa ja tarkistavat haudattavan sivutuotteen, hautauspaikan ja käytettävät välineet tarvittaessa.

Lisäksi valvotaan, että sivutuotteet hävitetään säädösten mukaisesti. Tiloilla poistettujen nautojen tietoja seurataan aluehallintoviraston toimittamista tilastoista ja tarvittaessa selvitetään tapauskohtaisesti, onko terveysvalvontaohjelmaa ja sivutuotelainsäädäntöä noudatettu. Tarvittaessa tilallisia ohjeistetaan kirjallisesti (kehotus) sivutuotteiden hävittämisestä ja terveysvalvontaohjelmien noudattamisesta.

7.11 Täydentävien ehtojen valvonta

Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan keskeinen osa ovat viljelijöitä velvoittavat ns. täydentävät ehdot. Näiden ehtojen noudattaminen on EU:n viljelijöille maksamien suorien tukien ja tiettyjen EU:n osittain rahoittamien tukien täysimääräisen maksamisen edellytyksenä.

Täydentävät ehdot jaetaan kolmeen ehdonalaan, joista Ruokaviraston elintarvikeketjulinjan ohjausvastuulla olevat vaatimukset kuuluvat ehdonalalle 1. kansanterveyden, eläinten ja kasvien terveyden valvonta sekä ehdonalalle 2. eläinten hyvinvointivalvonta.

Täydentävien ehtojen valvonta kuuluu aluehallintovirastolle, mutta kunnalliset valvontaviranomaiset tekevät tarkastuksiin liittyvät asiakirjat riittävän tarkasti, jotta mahdollisesti tarvittavia laajennuksia täydentävien ehtojen valvontoihin voidaan tehdä aluehallintovirastossa. Tarkastuksilla mahdollisesti havaituista täydentävien ehtojen vaatimusten laiminlyönneistä raportoidaan ripeästi aluehallintovirastoon.

7.12 Eläinlääkäripalveluiden järjestäminen

Tampereen kaupunki huolehtii itse eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan vastuulla olevien terveyden ja sairaanhoitopalvelujen järjestämisestä Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueen (Tampere, Orivesi, Juupajoki, Kangasala, Pälkäne, Valkeakoski, Akaa ja Urjala) hyötyeläimille ja suurille kotieläimille päivä- ja päivystysaikana, pieneläimille päiväaikana. Tämän lisäksi huolehditaan sekä suurten että pienten eläinten vientiin liittyvistä toimenpiteistä.

Orivesi liittyi Tampereen ympäristöterveyden toiminta-alueeseen 1.1.2014 ja muut mainitut kunnat 1.1.2015 alkaen.

7.12.1 Peruseläinlääkäripalvelut

Praktikkoeläinlääkärit hoitavat peruseläinlääkäripalvelut alueellisesti viidestä toimipisteestä. Valvontaeläinlääkärit sijaitsevat kolmessa toimipisteessä; Kangasalla, Valkeakoskella ja Lielahdessa. Hygieenikkoeläinlääkärit sijaitsevat Kangasalan ja Tampereen toimipisteissä.

Pieneläinten päivystyspalvelut ostetaan Evidensia Oy:ltä (Evidensia Veter, Tampere ja Evidensia Vethaus Tiiriö). Palveluntuottaja toimittaa kaikki mahdollisesti tulevat valitukset ja korvausvaatimukset tiedoksi ympäristöterveyspäällikölle.

Tarvittaessa Tampereen ympäristöterveys tai eläimen omistaja pyytävät Eläinlääkintävahinkojen arviointilautakunnan arviointia eläimen hoidosta.

Arkipäivisin alueen praktikkoeläinlääkärit ovat varautuneet hoitamaan kiireellistä eläinlääkäriapua tarvitsevat eläimet jättämällä ajanvarauskalenteriinsa sopivasti aikaa kiireellisille tapauksille, siirtämällä jo sovittuja aikoja tai pyytämällä toista alueen praktikkoeläinlääkäriä auttamaan asian järjestämisessä.

Oriveden ja Juupajoen alueelle on jyvitetty osa Tampereen eläinlääkäreiden työajasta.

7.12.2 Sisältö

Puhelinneuvonta

Puhelimitse on mahdollista saada neuvontaa kotieläinten terveyteen ja sairauksiin sekä eläintenpitoon ja hyvinvointiin, kuten myös ei-kiireellisiä tapauksia koskien. Myös tarttuvien eläintautien epäilyjä ja eläinten mahdollisia hyvinvointiongelmia koskevia ilmoituksia olisi kuntalaisten voitava virka-aikana tehdä maksuttomaan puhelinnumeroon, joten nämä puhelut ohjautuvat pääasiassa alueen valvontaeläinlääkäreille.

Sairaanhoito ja kotieläinten lopetus

Tampereen alueella peruseläinlääkäripalveluun kuuluvaan sairaanhoitoon kuuluu kliinisesti sairaiden eläinten perustutkimus, hoitotarpeen arviointi ja hoito tai lähettäminen jatkohoitoon sekä kirurgiset leikkaukset niiltä osin, kun leikkauksia pystytään suorittamaan tavanomaisissa vastaanottotiloissa, hoitotiloissa ja eläinsuojissa ilman erityistyövälineitä. Kotieläinten lopetus eläinsuojelullisista syistä, sairauden perusteella tai omistajan pyynnöstä kuuluu myös peruseläinlääkäripalveluun.

Terveydenhoito

Eri kotieläimille suoritettavat terveystarkastukset kuuluvat myös peruseläinlääkäripalveluun. Rokotukset, loishäädöt ym. Myös märehäädöiden, sikojen ja hevosten hedelmällisyyteen liittyvät tarkastukset ja hoidot kuuluvat peruseläinlääkäripalveluihin.

Todistukset

Kotieläimen terveydentilan toteaminen ja todistaminen kliinisen perustutkimuksen perusteella esimerkiksi vakuutusyhtiötä, vientiä, tuontia tai sisämarkkinakauppaa varten sisältyy myös peruseläinlääkäripalveluun.

7.12.3 Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Tuotantoeläinten terveydenhuolto ylläpitää ja edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä lisää osaltaan elintarviketurvallisuutta. Toimivan terveydenhuoltojärjestelmän avulla voidaan tehokkaasti ehkäistä ja seurata tarttuvien tautien sekä tuotantosairauksien esiintymistä tiloilla. Lähtökohtana on pidettävä, että terveydenhuollon piiriin kuuluvilla tiloilla eläimet voivat hyvin, lääkkeiden käyttö on hallittua eikä lääkkeitä käytetä korjaamaan olosuhdeongelmia.

Terveydenhuoltotilojen määrä alueella tulee lisääntymään alueella vuoden 2021 alusta meijereiden vaatimuksesta maitotilojen kuulumisesta terveydenhuoltosopimusten piiriin. Arvio terveydenhuoltotiloista löytyy resurssienarviotaulukosta.

Eläinlääkärit tarvitsevat jatkuvasti täydennyskoulutusta myös terveydenhuoltoon liittyvissä asioissa, kuten karjatason tautiseurannassa ja eläinten hyvinvoinnin arvioinnissa. Täydennyskoulutukseen on varattu oma osansa eläinlääkärien työajasta niin, että sijaisten avulla myös peruseläinlääkäripalvelut toimivat koulutuksen aikana.

7.12.4 Yksityinen palvelutarjonta

Tampereen alueella on noin 20 yksityistä eläinlääkintäpalveluiden tuottajaa ja lähialueella (Akaa, Hattula, Hämeenlinna, Kangasala, Lempäälä, Pirkkala, Valkeakoski ja Ylöjärvi) lisäksi yhteensä noin 20 yksityistä eläinlääkintäpalvelujen tarjoajaa. Yksityiset eläinlääkärit eivät tarjoa säännöllistä päivystystoimintaa alueella suurelaimille.

7.12.5 Kiireellinen eläinlääkäriapu

Päivystys suurten eläinten eläinlääkäripalvelujen osalta hoidetaan omalla alueella itse, niin että yksi kahdeksasta praktikosta on virka-ajan ulkopuolella vuorollaan päivystysvuorossa. Suurelainpäivystäjä on myös päivystävä virkaeläinlääkäri.

Päivystysyhteistyö suurten eläinten eläinlääkäripalvelujen osalta jatkuu myös Pirtevan kanssa. 1.1.2014 voimaan tulleella sopimuksella sovitaan eläinlääkintähuoltolain 13 §:n mukaisen päivystyksen järjestämisestä sekä eläinsuojelulain ja eläintautilain mukaisten kunnaneläinlääkäreille kuuluvien virkatehtävien hoitamisesta sopimusalueella. Käytännössä Tampereen ja Pirtevan alueilla on omat päivystysjärjestelyt, mutta tarvittaessa voidaan pyytää apua toisen alueen päivystäjältä. Pirtevan alue sisältää Pirkkalan, Lempäälän, Vesilahden, Hämeenkyrön, Nokian ja Ylöjärven kunnat.

Alueilla on yhdenmukainen subventiokäytäntö.

Pieneläinten päivystysaikainen (arkisin klo 15–08, viikonloppuisin ja arkipyhinä) hoito järjestetään yksityisen eläinlääkäriaseman Evidensian (Evidensia Veter, Tampere ja Evidensia Vethaus, Tiiriö) kanssa, koko päivystysaluetta koskien.

Tampereen kaupungin ympäristöterveyden toiminta-aluetta koskeva uusi sopimus pienten eläinten päivystysaikaisista eläinlääkäripalveluista Evidensian kanssa tulee voimaan 1.1.2023 alkaen. Sopimus koskee ajanjaksoa 202 –2025. Sopimuksen mukaan hankinta kohdistuu kunnan järjestettäväksi määrättyihin päivystysaikaisiin eläinlääkäripalveluihin pienille eläimille.

Käytössä on koko päivystysalueella keskitetty puhelinjärjestelmä, jossa suur- ja pieneläinpuheluille on eri numerot. Suur-/hyötyeläinpuhelu ohjautuvat päivystäville eläinlääkäreille ja pieneläinpuheluille on osalta on asiakkaalla valintamahdollisuus mille Evidensian päivystävälle klinikalle puhelu ohjautuu. Puheluiden hinta on ppm.

7.12.6 Saatavuus- ja laatuavoitteet

Eläimen omistajalla tai haltijalla on halutessaan mahdollista varata aika eläinlääkärin käynnille eläintenpitopaikkaan, pieneläimen viemiseksi vastaanotolle tai hevosen viemiseksi tarvittaessa paikkaan, jossa hoitotoimenpiteet voidaan suorittaa turvallisesti. Tampereen yhteistoiminta-alueella toimii yhdeksän praktikkoeläinlääkärinä, joille asiakkailla on ei-kiireellisissä tapauksissa vapaus valita eläinlääkäri, jonka palveluksia hän käyttää.

Praktikkoeläinlääkäreille on mahdollisuus vastata myös asiakkaiden soittopyyntöihin.

Arkipäivisin kunnaneläinlääkärit työskentelevät ajanvarausperusteisen ja kiireavun parissa. Päivystysrytmi on kahdeksan kunnaneläinlääkärin osalta suhteellisen maltillinen. Kaikilla eläinlääkäreillä on myös vapaita viikkoja, jolloin päivystystä ei ole.

Palautteen kerääminen, valitusten käsittely ja toiminnan parantaminen

Eläinlääkintähuollon ostopalvelutoiminnan asiakasvalitukset ja korvauspyynnöt ottaa vastaan ja käsittelee palveluiden tuottaja (Evidensia Oy) ja lähettää ne tiedoksi ympäristöterveyspäällikölle. Ympäristöterveyden yksikköön tehdyt valitukset ohjataan samoin palveluiden tuottajalle. Tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoidon osalta valitukset ja korvauspyynnöt käsitellään Tampereen ympäristöterveyden toimesta. Valvontatoimista tehdyt hallintovalitukset käsittelee Hämeenlinnan hallinto-oikeus ja muut kantelut ja valitukset se viranomaisen (aluehallintovirasto; alueellinen ympäristöterveyden jaosto), jolle kantelu tai valitus on kohdistettu.

Eläinlääkintähuollon ostopalvelutoiminnasta (pieneläimet)

Pieneläinpotilaiden päivystysaikaiset määrät kunnittain raportoidaan puolivuositain ympäristöterveydelle ja vuosittain alueelliselle ympäristöterveyden jaostolle sekä aluehallintovirastoon.

Eläinlääkintähuollon ostopalveluun liittyvät valitukset käsitellään ja toimintaan liittyvien osa-alueiden vaatimustenmukaisuus varmistetaan yhteistyössä palvelujen myyjän kanssa lainsäädännön ja sopimusten asettamilla tavoilla.

Kunnan suunnitelmaa päivitettäessä huomioidaan ne seikat, joista edellisen toimintavuoden aikana on saapunut valituksia tai joista on huomautettu aluehallintoviraston tarkastuksissa ja auditoinneissa, sekä asiakaspalautteet.

Vastuu- ja muut vakuutukset ja lausunnot Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnalta

Oman tuotannon hyötyeläinten ja suurten eläinten eläinlääkäripalvelut, arkiajan pieneläinten eläinlääkäripalvelut:

Eläinlääkärin tai hänen avustajansa aiheuttamasta vahingosta vastaa vahingonkorvauslain 3 luvun 1 §:n ja 2§:n mukaan se kunta, jonka palveluksessa eläinlääkäri tai avustaja on tai kyseinen työ/virkasopimuksessa oleva eläinlääkäri tai avustaja vahingonkorvauslain 4 luvun 1 ja 2 §:n mukaisesti.

Pienten eläinten eläinlääkäripalvelut:

Palveluntuottajalla on vastuuvakuutus, joka kattaa tilaajalle, kolmannelle osapuolelle tai tämän omaisuudelle aiheutuneet vahingot.

Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunnan lausuntoa voivat pyytää tarvittaessa Tampereen ympäristöterveys tai eläinten omistajat.

7.12.7 Toimitilat

Praktikkoeläinlääkärit hoitavat peruseläinlääkäripalvelut alueellisesti viidestä toimipisteestä:

Tampereen Lielahden toimipisteestä hoidetaan Tampereen alue, Oriveden toimipisteestä Oriveden ja Juupajoen alueet, Kangasalan toimipisteestä hoidetaan Kangasalan ja Pälkäneen alueet, Valkeakoskelta Valkeakosken sekä osa Akaan alueesta (ent. Toijala), Urjalasta Urjalan ja osa Akaan alueesta (ent. Kylmäkoski ja Viiala).

Kahdeksan praktikkoeläinlääkäriä sijoittuu vastaanotoille seuraavasti: kaksi Tampereen Lielahden, yksi Oriveden, kaksi Kangasalan, yksi Valkeakosken sekä kaksi Urjalan vastaanotolle. Tampereen Lielahden eläinlääkärit hoitavat osan myös Oriveden potilastapauksista tarvittaessa.

7.12.8 Välineresurssit

Peruseläinlääkintävarusteiden lisäksi Lielahden vastaanotolla on erillinen leikkaustila, Kangasalla röntgen ja kaikilla vastaanotoilla on käytössä ultraäänilaite. Lielahden ja Kangasalan vastaanotoilla on eläinlääkäreiden itse palkkaamat avustajat.

7.12.9 Ostopalvelut

Pieneläinten päivystysaikainen (arkisin klo 15–08, viikonloppuisin ja arkipyhinä) hoito järjestetään yksityisen eläinlääkäriaseman Evidensian (Evidensia Veter, Tampere ja Evidensia Vethaus, Tiiriö) kanssa, koko päivystysaluetta koskien.

Tampereen kaupungin ympäristöterveyden toiminta-alueita koskeva uusi sopimus pienten eläinten päivystysaikaisista eläinlääkäripalveluista Evidensian kanssa tulee voimaan 1.1.2023 alkaen. Sopimus koskee ajanjaksoa 2023–2025. Sopimuksen mukaan hankinta kohdistuu kunnan järjestettäväksi määrättyihin päivystysaikaisiin eläinlääkäripalveluihin pienille eläimille.

7.13 Seuranta, arviointi ja raportointi

7.13.1 Kunnan suunnitelma

Tampereen kaupungin eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan suunnitelman toteumaa tarkastellaan ympäristöterveyden yhteisen valvontasuunnitelman arvioinnin yhteydessä. Toteumasta laaditaan raportti, joka viedään hyväksyttäväksi alueelliseen ympäristöterveyden jaostoon ennen raportin lähettämistä aluehallintovirastolle.

7.13.2 Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi

Tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat tilastot saadaan yhteiskäytössä olevasta KliniQ -praktiikkaohjelmasta (sairaskäyntien, terveydenhuoltokäyntien ja pieneläinvastaanottokäyntien määrät virka-aikana sekä sairaskäyntien ja pieneläinvastaanottokäyntien määrät päivystysaikana). Myös sijaiset saavat tunnukset praktiikkaohjelmaan sijaisuutensa ajaksi.

Tiedot eläinlääkintähuollon pieneläinpäivystyksen ostopalveluiden käytöstä saadaan palveluntuottaja Evidensia Oy:ltä kaksi kertaa vuodessa.

Tiedot liitetään kunnan suorittamaan suunnitelman toteutumisen arviointiin ja tallennetaan vuosittain, maaliskuun loppuun mennessä VYHAan. Kunta seuraa terveydenhuoltokäyntien ja valvontatehtävien

toteutumista myös vuoden aikana ja ryhtyy tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin suunnitelmien toteuttamiseksi.

7.13.3 Muu raportointi

VASU-raportointi

VASU-raportointi tehdään Ruokaviraston ohjeen ”Ohje kunnalle elintarvikevalvonnan sekä eläinten terveys- ja hyvinvointivalvonnan raportoimiseksi aluehallintovirastoon” (Ruokaviraston toimintaohje 11009) mukaisesti.

Muut viranomaisten pyytämät raportit ja tilastot

- tiedot tehdyistä eläinsuojelutarkastuksista ja -päätöksistä toimitetaan välittömästi tai vähintään kuukausittain sähköisessä muodossa aluehallintovirastoon ja tarvittaessa poliisille
- lakisääteisten terveysvalvontaohjelmien käyntien asiakirjat toimitetaan välittömästi tarkastuksen jälkeen aluehallintovirastoon
- tautiepäilyt ilmoitetaan kohdan Eläintautiepäilyt ja –tapaukset mukaisesti
- eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan työt, joista kunta laskuttaa valtiota: laskutus tehdään kuukausittain aluehallintoviraston ohjeistuksen mukaisesti
- muut viranomaisten pyytämät vuosiyhteenvedot toimitetaan esitettyjen aikataulujen mukaisesti

4.1. Toimenpidetaulukko ELINTARVIKETURVALLISUUS (Ruokavirasto)

KEHITTÄMISTEEMA	PAINOPISTE	2021	2022	2023	2024
Tiedolla johtaminen ja digitalisaatio	Valvontatulokset ohjaamaan valvontaa <ol style="list-style-type: none"> Kunnossapito (Oiva-rivit 2.2. ja 2.3) Puhtaanapito (Oiva-rivit 3.1 ja 3.2) Markkinointi (Oiva-rivi 13.3) Valtakunnallinen suolan ja ravintoarvomerkin töjen valvontaprojekti (Oiva-rivit 13.1 ja 13.2) Lämpötilavalvonta (Oiva-rivit IEH 6.2 ja 6.4) Jäljitettävyys (Oiva-rivit 16.1 ja 16.9) Takaisinvedot (Oiva-rivi 16.6) 	1.–4. <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi ja ohjaa: RUOKAVIRASTO Arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteuttamista AJO-käynneillä: AVIT Toteuttaa painotettua valvontaa: KUNNAT 5.–7. <ul style="list-style-type: none"> Suunnittelee: RUOKAVIRASTO Osallistuu suunnitteluun: AVIT, KUNNAT 	1.–4. <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi seurannan ja jatkotoimet: RUOKAVIRASTO Laatii yhteenvedon, viestii tuloksista, osallistuu jatkosuunnitteluun: RUOKAVIRASTO, AVIT, KUNNAT 5.–7. <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi, ohjaa, kouluttaa: RUOKAVIRASTO Osallistuu kouluttamiseen, Arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteuttamista AJO-käynneillä: AVIT Toteuttaa painotettua valvontaa, osallistuu koulutuksiin: KUNNAT 	Painopisteiden 5.–6.toteutus <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi ja ohjaa: Ruokavirasto Arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteutumista: avit Toteuttaa painotettua valvontaa: kunnat 	5.–7. <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi seurannan ja jatkotoimet: RUOKAVIRASTO Laatii yhteenvedon, viestii tuloksista, osallistuu jatkosuunnitteluun: RUOKAVIRASTO, AVIT, KUNNAT
	Valvojan työkalupakki Valvonnassa tarvittavan osaamisen kokoaminen valvojan työkalupakiksi, josta tieto on löydettävissä helposti ja ymmärrettävästi.	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelee painopisteen toteutuksen vuosille 2021–2024: 1–3/2021 ja aloittaa toteutuksen: 4/2021 RUOKAVIRASTO	<ul style="list-style-type: none"> Kokooa valvojan työkalupakkia sekä kouluttaa ja ohjaa valtakunnallisesti. Suunnitelma tarkentuu vuoden 	Kokooa valvojan työkalupakkia ja ohjaa valtakunnallisesti. Ruokavirasto <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi koulutuksia alueellisesti, arvioi ja ohjaa 	<ul style="list-style-type: none"> Kokooa valvojan työkalupakkia sekä kouluttaa ja ohjaa valtakunnallisesti.

	<p>Alustavia työkalupakin osa-alueita ovat virkamiehen vastuut ja velvollisuudet, pakkokeinojen käyttäminen, tiedon löytäminen ja hyödyntäminen, tarkastuksen toteuttaminen ml. etätarkastukset, vuorovaikutus ja valmentava ote sekä johtaminen – esimiehen vastuut ja velvollisuudet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Osallistuu suunnitteluun esim. työpajatyöskentelynä: AVIT, KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT (soveltuvien osien), VALVIRA (soveltuvien osien) Hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään: KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT (soveltuvien osien), VALVIRA (soveltuvien osien) 	<p>2021 aikana.</p> <p>RUOKAVIRASTO</p> <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi koulutuksia alueellisesti, arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteuttamista AJO-käynneillä: AVIT Osallistuu koulutuksiin, hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään: KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT (soveltuvien osien), VALVIRA (soveltuvien osien) 	<p>valvonnan järjestämistä ja toteutumista: avit</p> <ul style="list-style-type: none"> Osallistuu koulutuksiin, hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään: kunnat, Puolustusvoimat (soveltuvien osien), Valvira (soveltuvien osien) 	<p>Suunnitelma tarkentuu vuoden 2023 aikana.</p> <p>RUOKAVIRASTO</p> <ul style="list-style-type: none"> Koordinoi koulutuksia alueellisesti, arvioi ja ohjaa valvonnan järjestämistä ja toteuttamista AJO-käynneillä: AVIT Osallistuu koulutuksiin, hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään: KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT (soveltuvien osien), VALVIRA (soveltuvien osien)
	<p>Kohteet valvonnan piiriin Kehitetään toimintatapoja, jotta saadaan sellaiset toimijat valvonnan piiriin, jotka sinne kuuluvat.</p> <p>Aktiivisten kohteiden ja kohdetoimintojen saattaminen ajan tasalle</p> <ul style="list-style-type: none"> Koronarajoitusten myötä muuttunut toiminta, ml. etämyynti Eläinperäisten elintarvikkeiden sisämarkkinatuonti 	<ul style="list-style-type: none"> Osallistuu suunnitteluun esim. työpajatyöskentelynä: RUOKAVIRASTO, KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT, AVIT Selvittää parhaat tiedonvälityskäytännöt, selkeyttää ohjeistusta ja kartoittaa yhteistyökumppanit: RUOKAVIRASTO Seuraa AJO-käynneillään painotetun valvonnan toteutumista: AVIT 	<ul style="list-style-type: none"> Selkeyttää ohjeistusta: RUOKAVIRASTO, AVIT, KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT Kartoittaa valvonnan ulkopuolella olevien toimijoiden etsintäkeinot ja tiedottaa yhteistyötahoja: RUOKAVIRASTO Koordinoi tunnistamistyötä omalla alueellaan: AVIT, KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT 	<ul style="list-style-type: none"> Ruokavirasto päättää yhteistyössä kuntien ja avien kanssa, mitä keinovalikoimaehdotuksesta otetaan jatkoon eli keinot, joita ryhdytään toteuttamaan ja tekee suunnitelman, miten niiden kanssa edetään o työpaja kuntien ja avien kanssa yllä olevista 	<ul style="list-style-type: none"> Raportoi, selvittää tulosten hyödyntämiskäytännöt ja viestii: RUOKAVIRASTO, AVIT Hyödyntää tulokset ja viestii: KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT

		<ul style="list-style-type: none"> Tarkastaa aktiiviset kohdetoiminnot esim. ESP ja koronan myötä muuttuneet toiminnot, kuten etämyynnin aloitus: KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT 	<ul style="list-style-type: none"> Seuraa AJO-käynneillään painotetun valvonnan toteutumista: AVIT Tarkastaa aktiiviset kohdetoiminnot esim. ESP ja koronan myötä muuttuneet toiminnot, kuten etämyynnin aloitus: KUNNAT, PUOLUSTUSVOIMAT 	<ul style="list-style-type: none"> Kunnat jatkavat selvitystyötä, kuuluko toimijan olla elintarvikevalvonnan piirissä Avit seuraa ja ohjeistaa 	
	<p>Sähköisen asioinnin kehittäminen</p> <ol style="list-style-type: none"> Luonnonmukainen tuotanto: Sähköinen asiakaspalvelu 2020–2022 Rehuvalvonta: Sähköisen asioinnin kehittäminen 2020–2021 Elintarvikevalvonta: VATIn jatkuva kehittäminen Alkoholivalvonta: Alkoholielinkeinor ekisterin uudistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Kehittää sähköisiä asiointijärjestelmiä: RUOKAVIRASTO, VALVIRA Osallistuu kehittämiseen: KUNNAT, ELYT, AVIT (soveltuvien osin) 	<ul style="list-style-type: none"> Kehittää sähköisiä asiointijärjestelmiä: RUOKAVIRASTO, VALVIRA Osallistuu kehittämiseen: KUNNAT, ELYT, AVIT (soveltuvien osin) 		
Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyö nä	Elintarvikeketjun rikollisuuden torjunnan kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelee, koordinoi, toteuttaa painotettua valvontaa: RUOKAVIRASTO, TULLI Osallistuu suunnitteluun ja yhteistyötapaamisiin: AVIT, KUNNAT, VALVIRA 	<ul style="list-style-type: none"> Koordinoi seurannan ja jatkotoimet: RUOKAVIRASTO, TULLI Laatii yhteenvedon, viestii tuloksista, osallistuu jatkosuunnitteluun: RUOKAVIRASTO, TULLI, AVIT, KUNNAT, VALVIRA 	<ul style="list-style-type: none"> Koordinoi seurannan ja jatkotoimet: Ruokavirasto, Tulli Laatii yhteenvedon, viestii tuloksista, osallistuu jatkosuunnitteluun: 	

				Ruokavirasto, Tulli, avit, kunnat, Valvira	
	Petosten valvonnan ja torjunnan valmiuden kehittäminen luonnonmukaisessa tuotannossa 2020–2022	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelee, koordinoi, ohjaa, kouluttaa: RUOKAVIRASTO Ohjaa ja seuraa alueellisesti: ELYT Suunnittelee, toteuttaa painotettua valvontaa: ELYT, VALTUUTETUT TARKASTAJAT, KUNNAT, VALVIRA, TULLI 	<ul style="list-style-type: none"> Koordinoi, ohjaa, kouluttaa: RUOKAVIRASTO Ohjaa ja seuraa alueellisesti: ELYT Toteuttaa painotettua valvontaa: ELYT, VALTUUTETUT TARKASTAJAT, KUNNAT, VALVIRA, TULLI 	<ul style="list-style-type: none"> Seuraavan vaiheen toteutus Ohjaus ja koulutus Toteuttaa painotettua valvontaa: ELYkeskukset, valtuutetut tarkastajat, kunnat, Valvira, Tulli 	
Valmius ja kriisinhallinta	Pandemiavalmiuden kehittäminen - koronapandemian opit elintarvikevalvonnassa ja eläinlääkintähuollossa	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelee ja koordinoi: RUOKAVIRASTO Arvioi omaa toimintaansa, päivittää oman valmiussuunnitelmasa: MMM, RUOKAVIRASTO, TULLI, PUOLUSTUSVOIMAT, AVIT, KUNNAT 	<ul style="list-style-type: none"> Koordinoi, kokoaa tiedon ja ohjaa: RUOKAVIRASTO Osallistuu työryhmiin, onnistumisen arviointiin ja valmiuden kehittämiseen: MMM, RUOKAVIRASTO, TULLI, PUOLUSTUSVOIMAT, AVIT, KUNNAT 	<ul style="list-style-type: none"> Koordinoi ja ohjaa: RUOKAVIRASTO, VALVIRA Ottaa käyttöön sovitut toimintatavat: MMM, RUOKAVIRASTO, TULLI, AVIT, PUOLUSTUSVOIMAT, KUNNAT 	<ul style="list-style-type: none"> Arvioi painopistetyön onnistumista

4.2. Elintarvikevalvonnan kohteiden määrät ja vuosittaisten suunnitelmallisten perustarkastusten määrä kunnittain 2023.

	AKAA	JUUPAJOKI	KANGASALA	ORIVESI	PÄLKÄNE	TAMPERE	URJALA	VALKEAKOSKI	YHT.
TOIMIPAIKAT KAIKKI	249	86	373	251	225	1720	216	225	3345
TOIMIPAIKAT (Ilman alkutuotantoa)	117	20	172	75	63	1614	32	125	2218
VUOSITTAISTEN TARKASTUSTEN MÄÄRÄ, TOIMINNOT:	80	14	141	43	44	1007	21	87	1437
Elintarvikkeiden myynti (vähittäis- ja tukkumyynti)	12	2	18	10	6	202	4	14	268
Elintarvikkeiden tarjoilu (ravintolat, laitoskeittiöt yms.)	40	6	71	24	21	693	12	43	910
Valmistus ja muu elintarviketoiminta	25	3	45	4	8	108	3	26	222
Alkutuotanto	3	3	7	5	9	4	2	4	37

4.3. Vuosisuunnitelma 2023 elintarvikevalvonnan kohteiden ja tarkastusten lukumääristä.

		Ruokavirasto	Tampereen alueellinen ympäristöterveys
--	--	--------------	--

Valvontakohteen toimintaluokka ja toimintatyyppi	Valvontakohteiden lukumäärä	Riskiperusteinen tarkastustiheys	Toimintatyyppien riskiluokka	Valvontaan käytettävä aika (h)	Riskiperusteisen valvontatarpeen mukainen tarkastusmäärä	Riskiperusteisiin tarkastuksiin käytettävän ajan tarve (h)	Riskiperusteinen tarkastustiheys	Valvontaan käytettävä aika (h)	Riskiperusteisen valvontatarpeen mukainen	Riskiperusteisiin tarkastuksiin käytettävän ajan tarve (h)	Valvontaresurssien mukainen tarkastustavoite %	Valvontaresurssien mukainen tarkastusmäärä	Valvontaresurssien mukainen tarkastuksiin käytettävä aika	Uusintatarkastusten määrä, arvio 15 %	Uusintatarkastuksiin käytettävä aika (h), arvio
HYVÄKSYTYT ELINTARVIKEHUONEISTOT	14														
Liha-ala	9				51	252			51	276	100 %	51	276	8	31
Lihavalmisteiden valmistus (kypsä)	1	2	4	2-4	2	8	2	5	2	10					
	1	4	5	3-5	4	20	4	5	4	20					
	3	6	6	3-5	18	90	6	5,5	18	99					
	2	8	7	3-5	16	80	8	5,5	16	88					
	1	10	8	3-5	10	50	10	5,5	10	55					
Raakalihavalmisteiden valmistus	1	1	3	2-4	1	4	1	4	1	4					
Maitoala	2				3	8			3,0	12	100 %	3,0	12	0,5	1
Juuston valmistus	1	1	3	2-4	1	4	1	4	1	4					
Maitonesteiden valmistus	1	2	4	2-4	2	4	2	4	2	8					
Kala-ala	1				1	4			1	4	100 %	1	4	0	0
Kalajalosteiden valmistus	1	1	3	2-4	1	4	1	4	1	4					
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen	2				4	16			4	20	100 %	4	20	1	2
Eläinperäisten elintarvikkeiden varastointi	2	2	4	2-4	4	16	2	5	4	20					

	Valvottavien toimintojen lukumäärä	Riskiperusteinen tarkastustiheys	Toimintatyyppien riskiluokka	Valvontaan käytettävä aika (h)	Riskiperusteisen valvontatarpeen mukainen tarkastusmäärä	Riskiperusteisiin tarkastuksiin käytettävän ajan tarve (h)	Riskiperusteinen tarkastustiheys	Valvontaan käytettävä aika (h)	Riskiperusteisen valvontatarpeen mukainen	Riskiperusteisiin tarkastuksiin käytettävän ajan tarve (h)	Valvontaresurssien mukainen tarkastustavoite %	Valvontaresurssien mukainen tarkastusmäärä	Valvontaresurssien mukainen tarkastuksiin käytettävä aika	Uusintatarkastusten määrä, arvio 15 %	Uusintatarkastuksiin käytettävä aika (h), arvio
REKISTERÖIDYT ELINTARVIKETOIMINNAT	3759														
Maitoala	1				1	4			0,5	2	100 %	0,5	2	0,1	0
Jäätelön valmistus	1	0,5	2	2-4	0,5	4	0,5	3	0,5	2					
Kansalliset toiminnalliset helpotukset	3				2	6			2	5	100 %	1,5	5	0	1
Lihan käsittely	3	0,5	2	2-4	1,5	6	0,5	3	1,5	5					
Alkutuotanto (eläinperäinen)	446				23	70			23	70	70 %	16	49	2	7
Kalastus	11	0,35		1-3	4	12	0,35	3	4	12					
Maidontuotanto	84	0,2		1-3	17	50	0,2	3	17	50					
	3	0,35		1-3	1	3	0,35	3	1	3					
	1	0,5		1-3	1	2	0,5	3	1	2					
Munantuotanto	5	0,2		1-3	1	3	0,2	3	1	3					
Lihantuotanto	262	tarvittaessa		1-3	0	0	tarvittaessa	3	0	0					
Hunajantuotanto	80	tarvittaessa		1-3	0	0	tarvittaessa	3	0	0					
Alkutuotanto (ei-eläinperäinen)	952				13	39			13	39	70 %	9	27	1	4
Puutarhaviljely, Avomaa	52	0,2		1-3	10	31	0,2	3	10	31					
	3	0,35		1-3	1	3	0,35	3	1	3					
Puutarhaviljely, Kasvihuone	8	0,2		1-3	2	5	0,2	3	2	5					
Peltoviljely	889	tarvittaessa		1-3	0	0	tarvittaessa	3	0	0					
Myynti	526				276	990			276	980	70 %	193	686	29	87
Vähittäismyynti	312	0,35	1	1-3	109	328	0,35	3	109	328					
	114	0,5	2	2-4	57	228	0,5	3	57	171					
	46	1	3	2-4	46	184	1	4	46	184					

	26	2	4	2-4	52	208	2	5	52	260					
Tukkumyynti	19	0,35	1	1-3	7	20	0,33	3	6	19					
	7	0,5	2	2-4	4	14	0,5	3	4	11					
	2	1	3	2-4	2	8	1	4	2	8					
Tarjoilu	1600				918	3498			918	3309	70 %	643	2333	96	289
Ravintolatoiminta	25	0,35	1	1-3	9	26	0,35	3	9	26					
	212	0,5	2	2-4	106	424	0,5	3	106	318					
	290	1	3	2-4	290	1160	1	4	290	1160					
	7	2	4	2-4	14	56	2	5	14	70					
Grilli- ja pikaruokatoiminta	97	0,35	1	1-3	34	102	0,35	3	34	102					
	91	0,5	2	2-4	46	182	0,5	3	46	137					
	14	1	3	2-4	14	56	1	4	14	56					
	1	2	4	2-4	2	8	2	5	2	10					
Kahvilatoiminta	183	0,35	1	1-3	64	192	0,35	3	64	192					
	38	0,5	2	2-4	19	76	0,5	3	19	57					
	6	1	3	2-4	6	24	1	4	6	24					
Pubitoiminta	124	tarvittaessa					tarvittaessa								
Suurkeittiö, keskuskeittiö ja pitopalvelutoiminta	1	0,35	1	1-3	0	1	0,35	3	1	3					
	24	0,5	2	2-4	12	48	0,5	3	12	36					
	29	1	3	2-4	29	116	1	4	29	116					
	14	2	4	2-4	28	112	2	5	28	140					
	6	3	5	3-5	18	90	3	5	18	90					
Suurkeittiö, laitoskeittiö	8	0,35	1	1-3	3	8	0,35	3	3	8					
	89	0,5	2	2-4	45	178	0,5	3	45	134					
	72	1	3	2-4	72	288	1	4	72	288					
	4	2	4	2-4	8	32	2	5	8	40					
Tarjoilukeittiötoiminta	229	0,35	1	1-3	80	240	0,35	3	80	240					
	33	0,5	2	2-4	17	66	0,5	3	17	50					
	3	1	3	2-4	3	12	1	4	3	12					
Elintarvikkeiden valmistus	21				19	74			19	75	70 %	13	52	2	6
Juomien valmistus	1	0,5	2	2-4	1	2	0,5	3	1	2					
Muu valmistus	4	0,35	1	1-3	1	4	0,35	3	1	4					

	4	0,5	2	2-4	2	8	0,5	3	2	6					
	8	1	3	2-4	8	32	1	4	8	32					
	1	2	4	2-4	2	8	2	4	2	8					
Yhdistelmätuotteiden valmistus	2	0,5	2	2-4	1	4	0,5	3	1	3					
	1	4	4	2-4	4	16	4	5	4	20					
Vilja- ja kasvisala	72				59	242			59	233	70 %	41	163	6	19
Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	3	0,5	2	1-3	2	5	0,5	3	2	5					
	3	1	3	2-4	3	12	1	4	3	12					
	2	2	4	2-4	4	16	2	5	4	20					
	2	3	5	3-5	6	30	3	5	6	30					
Leipomotuotteiden valmistus, ei helposti pilaantuvia	4	0,35	1	1-3	1	4	0,35	3	1	4					
	15	0,5	2	2-4	8	30	0,5	3	8	23					
	4	1	3	2-4	4	16	1	4	4	16					
	1	3	5	3-5	3	15	3	5	3	15					
Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia	25	0,5	2	2-4	13	50	0,5	3	13	38					
	7	1	3	2-4	7	28	1	4	7	28					
	4	2	4	2-4	8	32	2	5	8	40					
Muiden viljatuotteiden valmistus	1	0,5	2	2-4	1	2	0,5	3	1	2					
Pakkaamotoiminta ja kauppakunnostus	1	0,5	2	2-4	1	2	0,5	3	1	2					
Elintarvikkeiden kuljetukset	33				12	38			12	36	70 %	8	25	1	4
Elintarvikkeiden kuljetus	9	0,35	1	1-3	3	9	0,35	3	3	9					
	1	0,5	2	2-4	1	2	0,5	3	1	2					
Elintarvikkeiden kuljetus jäädytettynä	12	0,35	1	1-3	4	13	0,35	3	4	13					
	1	0,5	2	2-4	1	2	0,5	3	1	2					
Elintarvikkeiden pakastekuljetus	9	0,35	1	1-3	3	9	0,35	3	3	9					
	1	0,5	2	2-4	1	2	0,5	3	1	2					
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen	18				6	20			6	19	70 %	5	14	1	2
Elintarvikkeiden pakkaaminen	3	0,35	1	1-3	1	3	0,35	3	1	3					
Muu elintarvikkeiden varastointi	14	0,35	1	1-3	5	15	0,35	3	5	15					
	1	0,5	2	2-4	1	2	0,5	3	1	2					

Vienti ja tuonti	46				25	90			25	92	70 %	18	0	3	8
Elintarvikkeiden maahantuonti	31	0,35	1	1-3	11	33	0,35	3	11	33					
	4	0,5	2	2-4	2	8	0,5	3	2	6					
	8	1	3	2-4	8	32	1	4	8	32					
	2	2	4	2-4	4	16	2	5	4	20					
Elintarvikkeiden maastavienti	1	0,35	1	1-3	0	1	0,35	3	0	1					
Elintarvikekontaktimateriaalit	41				28	108			28	140	70 %	19	98	3	9
Elintarvikekontaktimateriaalien jakelu tai markkinointi	3	0,35	1	1-3	1	3	0,35	2	1	2					
	3	0,5	2	2-4	2	6	0,5	4	2	6					
	4	1	3	2-4	4	16	1	6	4	24					
Elintarvikekontaktimateriaalien maahantuonti	7	0,35	1	1-3	2	7	0,35	2	2	5					
	2	0,5	2	2-4	1	4	0,5	4	1	4					
	4	1	3	2-4	4	16	1	6	4	24					
Elintarvikekontaktimateriaalien valmistus tai jatkojalostus	1	0,35	1	1-3	0	1	0,35	2	0	1					
	7	0,5	2	2-4	4	14	0,5	4	4	14					
	10	1	3	2-4	10	40	1	6	10	60					
	Hyväksytyjen toimipaikkojen ja rekisteröityjen toimintojen lukumäärä	Riskiperusteinen tarkastustiheys	Toimintatyyppien riskiluokka	Valvontaan käytettävä aika (h)	Riskiperusteisen valvontatarpeen mukainen tarkastusmäärä	Riskiperusteisiin tarkastuksiin käytettävän ajan tarve (h)	Riskiperusteinen tarkastustiheys	Valvontaan käytettävä aika (h)	Riskiperusteisen valvontatarpeen mukainen	Riskiperusteisiin tarkastuksiin käytettävän ajan tarve (h)	Valvontaresurssien mukainen tarkastustavoite %	Valvontaresurssien mukainen tarkastusmäärä	Valvontaresurssien mukainen tarkastuksiin käytettävä aika (h)	Uusintatarkastusten määrä, arvio 15 %	Uusintatarkastuksiin käytettävä aika (h), arvio
YHTEENSÄ	3773				1440	5457			1441	5309		1027	3765	154	470
ENSITARKASTUKSET kohteisiin, jotka eivät ole vuosisuunnitelmassa, arvio 2/3 ilmoituksista								4	212	848	100 %	212	848	32	95
YHTEENSÄ SUUNNITELMALLISET JA ENSITARKASTUKSET									1653	6157		1239	4613	186	565

Tarkastustavoite 2023	Tarkastukset 100 %	61
	Tarkastukset 70 %	966
	Ensitarkastukset	212
	Uusintatarkastukset	186
	Yhteensä	1424

Taulukko 4.4. Elintarvikevalvonnan tehtävätaulukko 2023

Toimenpide	Toiminta (miten)	Tavoite	Osallistuvat tiimit/ henkilöt	Tavoite ajankohta (mittari)	Seuranta
Sähköisten työkalujen kehittäminen					
VATI-kehitysryhmä ja laskustustiimi	Osallistutaan aktiivisesti VATIn kehitysryhmään Virheilmoitusten tekeminen Help-Deskiin	Toimivampi järjestelmä	Kaisa, Anina	Jatkuva/ 2023	
VATIn laskutus		Laskutuksen toimiminen Vati-järjestelmän kautta	Kaisa, Satu, Anina, Nina, Laura, Merja	2021-	
Vatin toimivuuden parantaminen	Virheilmoitusten / huomioiden tekeminen Help-Deskiin	Toimivampi ja käytettävämpi järjestelmä	Virheilmoitukset yhteyshenkilöille- Kaikki Tukipyyntöjen tekeminen, koulutukseen osallistuminen Vatin pääkäyttäjät	Jatkuva	
Tablettitietokoneiden koekäyttö tarkastuksien apuna	Sähköisten työtapojen kehittäminen	Tarkastuksien kirjoitustyön sujuvoittaminen	Sari, Henna, Matti, Tuija-Leena, Reetta, Maisa	2023	

Elintarvikenäytetulosten tallentuminen laboratorion Vati-tietojärjestelmään	Sähköisen tiedonsiirron kehittäminen	Sähköisen toimintatavan kehittäminen tietojärjestelmään	Satu, Hanna, Sari	2023-2024	
Yhteistyö viranomaisten ja sidosryhmien kanssa					
Epidemiaselvitystyöryhmä, nimetty	2 krt/v + tarvittaessa, kokoontuu infektio- ja torjuntayksikön lääkärin ja hoitajien kanssa		Satu, Hanna, Mari J, Maarit M, Reetta, Anna-Mari	Jatkuva	
Epidemiaselvitystyöryhmä, laajennettu	1 krt/v, koko Alueellisen ympäristöterveydenhuollon epidemiaselvitystyöryhmän yhteinen kokous, elva, tesu ja eläinlääkintä, vesihuolto ja terveydenhuolto sekä riskinhallintayksikkö		Satu, Hanna, Mari J, Maarit M, Reetta, Anna-Mari, muutkin elvasta (laajat kokoukset)	Jatkuva	
Rymy-tiimi	Noin kerran kuussa + tarvittaessa epidemiaselvitysten yhteydessä		Satu, Hanna, Mari J, Maarit M, Reetta, Maija-Liisa, Katja	Jatkuva	
Pirteva-Sotesi -yhteistyöpalaverit	2 krt/v		Kaikki	Jatkuva	

Six-Pack (Helsinki, Vantaa, Espoo, Turku, Oulu, Tampere)	Yhteispalaveri sixpack-kuntien kanssa 1 krt/v		Kaikki (etätillaisuuksissa) , livenä vain muutama	Jatkuva syksyisin	
Kontaktimateriaalien valvontaverkosto (Ruokavirasto koordinoi)	Teams-tapaamiset, koulutukset, projektit	Valvonnan yhtenäistäminen Suomessa, vertaistuki, yhteisten tulkintojen saaminen	Maarit M, Marjaana, Emilia, Sari, Hanna, Mari	jatkuva	
Elintarvikeparanteiden valvontaverkosto (Ruokavirasto koordinoi)	Teams-tapaamiset, koulutukset, projektit	Valvonnan yhtenäistäminen Suomessa, vertaistuki, yhteisten tulkintojen saaminen	Maarit M, Sari, Hanna, Mari, Päivi T, Maisa, Kaisa	jatkuva	
Kontaminantit ja kasvinsuojeluainejäämät - valvontaverkosto (Ruokavirasto koordinoi)	Teams-tapaamiset, koulutukset, projektit	Valvonnan yhtenäistäminen Suomessa, vertaistuki, yhteisten tulkintojen saaminen	Maarit M, Sari, Hanna, Mari, Päivi T	jatkuva	
Elintarviketiedot valvontaverkosto	Teams-tapaamiset, koulutukset, projektit	Valvonnan yhtenäistäminen Suomessa, vertaistuki,	Valmistustiimi	jatkuva	

		yhteisten tulkintojen saaminen			
Ravintolaisien valvontaverkosto	Teams-tapaamiset, koulutukset, projektit	Valvonnan yhtenäistäminen Suomessa, vertaistuki, yhteisten tulkintojen saaminen	Myyntitiimi	jatkuva	
Elintarvikeketjun rikollisuuden torjunnan valvontaverkosto	Teams-tapaamiset, koulutukset, projektit	Valvonnan yhtenäistäminen Suomessa, vertaistuki, yhteisten tulkintojen saaminen	Hanna, Katja	jatkuva	
Ruokaviraston etämyyntitiimi	Teams-tapaamiset, koulutukset, projektit	Valvonnan yhtenäistäminen Suomessa, vertaistuki, yhteisten tulkintojen saaminen	Myyntitiimi	jatkuva	
Valviran tupakkalainsäädännön asiantuntijat yhteydenpito ja Valviran extranet	Valviran extranetin seuraaminen: koulutusvideot, tiedottamiset, kysymykset ja vastaukset Koulutukset elintarvikepäivillä: tärkeää ajankohtaista tietoa Erikoiskaupat, vesipiippukahvilat: neuvonta ja ohjeistus Valvirasta	Tiedon ja ohjeistuksen kulku silloin, kun sitä tarvitsee	Terhi, Reetta kaikki tarkastajat	jatkuva	
Lupapiste	Lausunnot rakennusvalvonnalle	Elintarvikehygienian huomiointi elintarvikehuoneistoissa ja jo rakennusvaiheessa	Päivystys + muut tarvittaessa	jatkuva	kk- ja vuosiyhteenveto
Elintarviketoimijat tiedoksi muille viranomaisille	Elintarvikehuoneisto-ilmoitusten välittäminen tiedoksi	Muut viranomaiset saavat tiedoksi	Päivystys + muut tarvittaessa	jatkuva	kk- ja vuosiyhteenveto

	rakennusvalvontaan, palotarkastajille ja alkoholitarkastajille	elintarviketoiminnan aloitus- ja lopetusilmoitukset			
Yhteisten ohjeiden laatiminen asiakkaille/toimijoille	Esim. muiden ympäristöterveyden yksiköiden, rakennusvalvonnan yms yhteistyökumppaneiden kanssa	Päivitetty, paikkansapitävät ohjeet	Kaikki osallistuvat omien sektorien ohjeiden tekemiseen tarvittaessa	jatkuva	
Kommentit, lausunnot keskusviraston ohjeista	Ruokavirasto ym	Valvojien näkemysten huomioiminen	kaikki	jatkuva	
Valion/Osuuskunta Länsi-Maidon ja Tampereen alueen eläinlääkäreiden yhteistyökokoukset	1-2 x vuodessa, Valion maitoneuvojat järjestävät	Ajankohtaiset asiat ja valvontaan liittyvä tiedonvaihto	Elintarvikevalvonasta hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	
Maitohygienialiiton kokoukset	Vuosikokous, Tampereen kaupunki on liiton jäsen	Ajankohtaiset asiat, koulutusta, tutkimustietoa	Elintarvikevalvonasta hygieenikot	jatkuva	
Helsingin yliopisto / Eläinlääketieteellinen tiedekunta	Pyynnöstä tietojen toimittaminen tieteelliseen tutkimukseen, kyselytutkimuksiin vastaaminen	Osallistuminen elintarvikevalvonnan tutkimuksen ja valvonnan ohjauksen kehittämiseen	Hygieenikot / esimies	jatkuva	
Hygieenikkojen kansallinen yhteistyöryhmä	Teams-ryhmä Suomen hygieenikkoeläinlääkäreille	Tiedonvaihto valvonnan linjauksista ja tapausesimerkkejä, valtakunnallisesti valvonnan yhtenäistäminen (laitosvalvonta ja alkutuotanto)	Hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	
Eläinlääkäripäivät ja hygieenikkoyhdistys	Vuotuiset koulutuspäivät ja neuvottelupäivät	Kansallinen yhteistyö, tiedonvaihto ja valvontalinjaukset	Hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	
AVIn työkokoukset eläinlääkäreille	Noin 2 x vuodessa sekä joka kuukauden kolmas torstai (Teams-kokous), ns. aamuvellit	Länsi- ja Sisä-Suomen alueen valvontaa tekevien eläinlääkäreiden tiedonvaihto,	Hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	

		valvontalinjaukset, koulutusta			
Kuntaliitto	Pyydettyäessä	Kehitystyö, esimerkiksi asianhallinta ja arkistointi	Satu, Hanna	jatkuva	
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, tartuntatautien osasto	Yhteistyökokoukset sovittaessa	TAYSin tartuntatauti­lääkärit, valvontaeläin­lääkärit, hygieenikkoeläin­lääkäri t: yhteinen terveys, zoonoosit, ajankohtaiset	Hygieenikkoeläin­ lääkärit	jatkuva	
Eläinlääkärikokoukset, Tampere	2 x v	Tampereen alueen praktikko-, valvonta- ja hygieenikkoeläin­lääkäri en yhteistyö, ajankohtaiset asiat ja työnjako	Hygieenikkoeläin­ lääkärit	jatkuva	
AVIn työkoukset tarkastajille	AVIn aikataulun mukaan	Länsi- ja Sisä-Suomen alueen valvontaa tekevien tarkastajien tiedonvaihto, valvontalinjaukset, koulutusta	Kaikki tarkastajat + esimies	jatkuva	
Koulutustilaisuudet toimijoille/ yhteistyökumppaneille					

Informaatio ulkomyyjille ja alkutuottajille	Tarkastuksilla todettujen puutteiden mm. Jäljitettävyys, alkuperä, ilmoitusvelvollisuustiedon jakaminen ajankohtaista asioista	Torimyyjille järjestettävään koulutukseen valmistautuminen esim. koulutusmateriaalin laatiminen, palaverit, ohjeet, mahdollinen info-kirje (jos koulutusta ei järjestetä)	Myyntitiimi	kevät 2023	
Yhteistyöpalaverit POK, Kesko, myymälöiden sisällä toimivat yritykset (ravintolat)	Tarkastuksilla todettujen toistuvien epäkohtien korjausratkaisut, toimijoiden uusiin toimintakonsepteihin liittyvä neuvonta	Tiedonkulun varmistaminen, toimipaikkojen mahdollisimman tasapuolinen valvonta	Myyntitiimi	jatkuva	
Yhteistyöpalaverit kaupungin sisäisten sidosryhmien kanssa (mm.KITIA)	Vuosittaiset palaverit ajankohtaisista asioista (Torit, Kaupunkitilan elävöittäminen ja terassit, Keskustorin Kesäkeidas)	Tiedonkulun varmistaminen ja ajankohtaisista asioista ja toimijoista tiedottaminen	Myyntitiimi, Päivystys	Vuosittain	
Yhteydenpito isompiin tapahtumajärjestäjiin ja viranomaisiin ennen tapahtumaa	Palaverit, ohjaus ja neuvonta	Vältetään tapahtumissa todettujen ongelmien toistuminen	Myyntitiimi, Päivystys	jatkuva	
Toimijoiden, arkkitehtien/suunnittelijoiden ohjaus ja neuvonta					
Ohjaus, neuvonta	Sähköpostit, puhelut, palaverit	Elintarvikehygienian huomiointi elintarvikehuoneistojen suunnitteluvaiheessa	Päivystys, kaikki	jatkuva	kk- ja vuosiyhteenveto
Ravintolisiin, nettimyyntiin ja verkostomarkkinointiin liittyvä ohjaus ja neuvonta	Sähköpostit, puhelut, neuvonta, RASFFS ja muut valvontapyyntöt	Ravintolisien harhaanjohtamaton markkinointi ja turvalliset tuotteet	Myyntitiimi	jatkuva	

Ohjaus, neuvonta	Sähköpostit, palaverit, puhelut, lausunnot	Elintarvikehuoneistojen hyväksymisprosessien liittyvä neuvonta	Hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	
Ohjaus ja neuvonta takaisinvetojen, epidemioiden ja muiden poikkeustilanteiden yhteydessä	Sähköpostit, puhelut, palaverit	Ohjata toimijoita yllättävissä poikkeustilanteissa, joissa epäillään aiheutuvan terveysvaaraa	kaikki	jatkuva	
Ohjaus ja neuvonta					
Valitukset, ruokamyrkytyspäilyt, ohjaus ja neuvonta	Sähköpostit ja puhelut	Elintarvikehygienian lisääminen	Päivystys, muut tarvittaessa	jatkuva	Päivystyksellä kk- ja vuosiyhteenveto
Ravintolisiin liittyvä (tuotteet, ravitsemus- ja terveysväitteet) ohjaus ja neuvonta	Sähköpostit, puhelut, neuvonta	Ravintolisien harhaanjohtamaton markkinointi ja turvalliset tuotteet	Myyntitiimi	jatkuva	
Elintarvikehuoneistoilmoitusten käsittely					
Ilmoitusten käsittely ja ulkomaalaisten toimijoiden rekisteröinti	Riskinarviointi, tietojen tallentaminen valvontajärjestelmään, todistusten kirjoittaminen toimijoille	Ajantasainen tieto valvontakohteista ja valvontatarpeesta valvontajärjestelmässämme	päivystys	jatkuva	vuosiyhteenveto
Tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja nikotiinivalmisteiden vähittäismyynti					
Hakemusten käsittely ja päätösten teko sekä muutosten kirjaaminen	Hakemusten käsittely, päätösten teko ja päätösten välittäminen Valviraan ja Fimeaan	Toimijoiden lainmukainen toimiminen	Terhi, päivystys	jatkuva	vuosiyhteenveto
Tiedottamiset liikkuvista elintarvikehuoneistoista					
Tiedottamisten käsittely	Asian selvitys ja tallennus	Toimijoiden lainmukainen toimiminen	Päivystys, myynti	jatkuva	vuosiyhteenveto

Hakemusten käsittely					
Hakemusten käsittely, uudet laitokset ja olennaiset muutokset olemassa olevissa; elintarvikelain ja sivutuotelain mukaiset toimijat	Hakemuksen käsittely, tarkastukset, päätöksenteko, tietojen tallennus, tiedottaminen hyväksytyistä toimijoista ja toiminnoista aviin ja Ruokavirastoon	Lupahakemusasioiden ratkaisu	Hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	
Sivutuotealan ilmoitusten käsittely					
Sivutuotealan rekisteröitävien toimijoiden ilmoitukset	Ilmoituksen käsittely, tietojen tallennus, ilmoitukset Ruokavirastoon ja aviin	Ilmoitusasian käsittely	Hygieenikkoeläinlääkärit	jatkuva	
Laatu					
Laatujärjestelmän päivittäminen ja rakenteen muokkaaminen			Kaikki, Satu, Hanna,	jatkuva	
Sisäiset auditoinnit			Laaturyhmä	Vuonna 2023 edellisen auditoinnin tulosten hyödyntäminen sekä ajallisten tavoitteiden auditointi Vatin raportoinnin kautta	
Laite- ja varustehankinnat ja laitteiden kalibroinnit			Sari, Nina ja Laura tarvittaessa kaikki	jatkuva	Mittareiden kalibroinnin tulee olla ajantasalla (1 krt/v)
Valmiussuunnittelu					
Valmiussuunnittelu	Yhteistyöpalaverit	Ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnittelu	Satu, Hanna, Sari, Maija-Liisa, Reetta, Maarit,	2020–2023 Ylläpito jatkuva	

		yhdessä Tampereen riskinhallinnan ja Pirkanmaan pelastuslaitoksen kanssa	Mari J, Mari P, Paula S, Hanna J		
Laboratorioiden kilpailutus	tarvittaessa	Ympäristöterveydenhuollon hankintasopimusten valmistelu ja tarjousten arviointi	Satu, Sari, Hanna	Sopimuskaupittain	

Projektit					
Pakattujen salaattien ja kypsien broilerivalmisteiden patogeeneit	Projektisuunnitelman mukaan		Kaikki	2023	Näytemäärä 60–80 kpl: 30–40 salaattinäytettä, 30–40 broilerivalmistetta

Tarkastustoiminta					
Painopisteet, Ruokavirasto					
Tiedolla johtaminen ja digitalisaatio					
Valvontatulokset ohjaamaan valvontaa	Kunta toteuttaa painotettua valvontaa ja osallistuu suunnitteluun ja koulutuksiin.		Kaikki	2021-	
Valvojan työkalupakki Valvonnassa tarvittavan osaamisen kokoaminen valvojan työkalupakiksi, josta tieto on löydettävissä helposti ja ymmärrettävästi.	Osallistuu koulutuksiin, hyödyntää työkaluja valvontakäytännöissään:		Kaikki	2021-	
Alustavia työkalupakin osa-alueita ovat virkamiehen vastuut ja velvollisuudet, pakkokeinojen käyttäminen, tiedon löytäminen ja					

hyödyntäminen, tarkastuksen toteuttaminen ml. etätarkastukset, vuorovaikutus ja valmentava ote sekä johtaminen – esimiehen vastuut ja velvollisuudet. Työkalunpakkiin lisätään osa-alueita tarpeen mukaan ja eri vuosina painotetaan ja kehitetään eri asioita.					
Kohteet valvonnan piiriin Kehitetään toimintatapoja, jotta saadaan sellaiset toimijat valvonnan piiriin, jotka sinne kuuluvat. Aktiivisten kohteiden ja kohdetoimintojen saattaminen ajan tasalle Koronarajoitusten myötä muuttunut toiminta, ml. etämyynti Eläinperäisten elintarvikkeiden sisämarkkinatuonti	Tarkastaa aktiiviset kohdetoiminnot esim. sisämarkkinatuonti ja etämyynti. Etämyynnin osuus valvontakohteissa kasvaa jatkuvasti.		Kaikki	2021-	
Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaisyhteistyönä					
Elintarvikeketjun rikollisuuden torjunnan kehittäminen	Osallistuu suunnitteluun ja yhteistyötapaamisiin		Kaikki tarvittaessa	2021-	
Valmius ja kriisinhallinta					
Pandemiavalmiuden kehittäminen - koronapandemian opit elintarvikevalvonnassa ja eläinlääkintähuollossa	Arvioi omaa toimintaansa, päivittää oman valmiussuunnitelmansa		Satu, Hanna	2021-	
Painopisteet, Tampere					
Elintarvikeparannevalvontaprojekti/ myynti	Tarkastukset, ohjaus ja neuvonta kohteissa. Tarvittaessa tuotteiden markkinoilta poistaminen.	Etnisten myymälöiden maahantuomissa/myymissä elintarvikkeissa	Myyntitiimi	2021-	Oivarivin 11.1.lisäaineet, aromit ja entsyymit valvonta

	Muistilistan laatiminen tarkastusten avuksi.	käytettyjen esim. värien lainmukaisuus			
Elintarvikeparannevalvonta/ kumariini	Suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä (reseptivalvonnan avulla)	Selvittää/varmistaa kumariinin määrä tuotteissa. Ohjata ja neuvoa toimijoita elintarvikeparanteiden käytön hallinnassa.	Valmistustiimi	2021-	Oivarivin 11.1.lisäaineet, aromit ja entsyymit valvonta

Taulukko 5.2 Terveydensuojelun painopisteisiin liittyvät toimenpiteet 2020–2024

Toimenpide	Omaavunnon tuki	Elinympäristöterveyden edistämien yhteistyö	Osallistuvat tiimit	Ajankohta (mittarit)
Palvelusähköpostit + puhelin				
Asumisterveys		terveyshaittaepäilyjen selvityspyynnöt + ohjaus ja neuvonta yleisesti	asuntotiimi	2020–2024 (seurataan määriä 2 kk otannalla)
Terveydensuojelu	Vastataan toimijoiden kysymyksiin	vastataan kuntalaisten kysymyksiin välitetään sidosryhmien viestejä	tilatiimi vesitiimi	2020–2024
Yhteistyö viranomaisten ja sidosryhmien kanssa				
Sisäilmatyöryhmiin osallistuminen	Tuetaan kohteiden omaa toimintaa ongelmien ratkaisuisa	Nopeutetaan ongelmien selvittelyä	tilatiimi	2020–2024 (määrät)
Vesilaitosten valvontaohjelmien päivittäminen	Tehdään yhdessä, lainsäädäntömuutosten päivittäminen toimintaan (Juomavesidirektiivi)	Lakisäateinen yhteistyö Riskinarvioinnin jatkuva päivitys	vesitiimi	2020–2024
Vesilaitosten tilannekuvapalaveri	Terveydensuojelun ylläpitämä yhteistyöfoorumi alueen vesilaitoksille, tilannekuvaa välitetään tarvittaessa alueen kuntiin, ELY-keskukselle ja AVI:lle		vesitiimi	2020 >
Sosiaalitoimen yhteistyö siivottomuustapauksissa koko valvonta-alueella		Tavoitteena tehostaa asunnontarkastusten viranomaisresurssien kohdentamista ja luoda sosiaalitoimen kanssa selkeä käytäntö siivottomuustapausten hoitoon (autetaan asukasta kokonaisvaltaisesti)	asuntotiimi valvontaeläinlääkärit	kevät 2020–
Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus		Osallistutaan terveyshaittojen arviointiin ja ennaltaehkäisyyn koko toiminta-alueella	tilatiimi vesitiimi	2020–2024
Ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta	korjauskohteiden luvittaminen, tiedonkulun parantaminen	melu, savu, pöly, rotta ja siivottomuustapausten hoitaminen - yhteistyö ja prosessit kuntoon -- >prosessien tehostus	asuntotiimi tilatiimi	2020–2024
Vesihuollon kehittämiseen liittyvä yhteistyö	Osallistutaan aktiivisesti vesihuollon kehittämiseen ja suunnitelmien laatimiseen yhteistyössä eri viranomaisten ja vesihuoltolaitosten kanssa		vesitiimi	2020–2024
Varautumiseen liittyvä yhteistyö kaikkien alueen kuntien kanssa	Yhteydet alueen kuntien varautumiseen ja viestintään	Häiriötilannesuunnitelmien ja yhteystietojen jatkuva päivitys KUJA-konseptin hyödyntäminen	vesitiimi	2020–2024
Yhteistyö kasvatus- ja opetustoimen kanssa	Asiantuntija- ja viranomaiskommentit sekä lausunnot valmisteilla olevista asioista		tilatiimi	2020–2024
Viranomaisten yhteistarkastukset kouluihin ja päiväkotihin	tukee kohteiden omaa riskinarviointia	toimialojen välistä yhteistyötä tarkastuksissa edistetään koko alueella	tilatiimi	2020–2024
Majoitus Airbnb Ilmoitustarve (tesu, rava, pela, hallinto palaveri)	poikkihallinnollinen keskustelu	Todennäköistä että airbnb majoitus (verotus, valvonta, suhde muuhun majoitustoimintaan) tulee keskusteluun		2024
Seminaarit ja koulutustilaisuudet				

Sisäilma-asioihin viestintäsuunnitelma (iltakoulu valtuustolle, blogeja, seminaari)	Tuemme kaupungin sisäilmatyöryhmän sekä kohdekohtaisten ryhmien toimintaa. Yhteistyö Tampereen kaupungin viestintäyksikön kanssa. Viestintäsuunnitelma monipuolisesta tiedottamisesta. Yhteydet muiden kuntien viestintään	paikallisia ja valtakunnallisia puhujia (TTL, STM, Tays), kaikilla mahdollisuus kuunnella (striimaus) Lisätään tietoisuutta työstä, jota tehdään sisäilma-asioissa julkisella sektorilla	tilatiimi asuntotiimi	2020–2024
Viranomaisten yhteinen seminaari + ohjemateriaali kauneushoitoloille	selkeytetään viranomaisten roolia ja vaatimuksia toimijoille	Viranomaisyhteistyö Tukes, Avi, Valvira, STUK ja TESU -	tilatiimi	2021–2024
Vesiosuuskuntakoulutus	tuki riskinarviointiin, häiriötilannesuunnitelmien päivitys, juomavesidirektiivin uudistuksen vaikutukset	vesiepidemioiden ehkäiseminen	vesitiimi	2023 >
Ohjausta ja neuvontaa yksityisille päivähoidon järjestäjille	tuetaan pyynnöstä ja järjestetään tilaisuuksia	Epidemioiden ehkäiseminen	tilatiimi	2020–2024
Koulutusta as. osakeyhtiöiden ja vuokraloyhtiöiden isännöitsijöille	Legionellan torjuntatoimet, siivottomuustapausten hoito, yleisesti asumisterveysasioiden selvittämisprosessit (kiint. omistajan vastuu ja viranomaisen rooli) radon-tietoisuus	Ennaltaehkäistään legionella-tapauksia Nopeutetaan prosesseja, ohjaus sosiaalitoimeen Tunnetaan pitoisuudet, tehdään tarpeelliset toimenpiteet	asuntotiimi	syksy 2020 2021 >
Koulutusta kaupungin isännöitsijöille			tilatiimi	2021–2024
Pyynnöstä pidettävät ohjaus- ja neuvontatilaisuudet eri toimialoille	Järjestetään tarvittaessa omavalvontaa tukevia toimialakotaisia tilaisuuksia	Toimialan tukeminen edistää elinympäristön terveydensuojelua	kaikki	2020–2024
Lausunnot kaavoista sekä rakennus- ja ympäristöluvista		Yhteistyö, terveysvaikutusten arviointi	kaikki	2020–2024
Projektit				
Pintapuhtausprojekti (koulut, päiväkodit, kauneushoitolat, liikuntatilat)	tietoa puhtauden tasosta toimijalle, siivouksen merkitys	Tulokset nettijulkaisuun kuntalaisten luettavaksi	tilatiimi	2020
Pintapuhtausprojekti Sosiaalialan laitokset			tilatiimi	2023
Pintapuhtausprojekti Saunat			tilatiimi	2023–2024
Radon-tietoisuuden lisääminen	tieto mittaustarpeista sosiaalialan laitoksille	Tunnetaan radon-pitoisuudet ja tehdään tarvittavat toimenpiteet	tilatiimi	kevät 2020
Pienten talousvesiosuuskuntien valvonnan yhtenäistäminen ja ohjaus	ohjaus ja neuvonta riskinarvioinnissa, uudistustarpeen arvioinnissa	ehkäistään vesiepidemioita	vesitiimi	2021

Taulukko 7.2. EHO resurssitarpeen kartoitus

Liitetaulukko 5.5. Valtakunnallisen valvontatietojärjestelmän terveydensuojelulain mukainen suunnitelmallinen valvonta vuodelle 2023

	Akaa	Juupajoki	Kangasala	Orivesi	Pälkäne	Tampere	Uusikaupunki	Valkeakoski	Yhteensä
Kaikki suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvat toiminnot	85	18	149	54	42	940	28	115	1431
Suunnitelmallisten tarkastusten lukumäärä 2023:	15	6	47	16	12	190	4	25	315
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	1	0	1	0	1	31	1	2	37
Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot	0	0	1	1	0	0	0	0	2
Liikunta ja virkistystoiminta, kuntosalit ja liikuntatilat	0	0	1	0	0	27	0	3	31
Liikunta ja virkistystoiminta, uimahallit, kylpylät ja muut yleiset allastilat	1	0	2	1	0	9	0	2	15
Liikunta ja virkistystoiminta, yleiset uimarannat	3	3	8	7	3	31	0	4	59
Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	1	0	0	1	1	7	0	0	10
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	4	1	6	1	2	28	0	1	43
Sosiaalihuollon palvelut, lasten päiväkodit ja vastaavat	3	0	12	0	2	37	0	3	57
Sosiaalihuollon palvelut, Lastenkodit/ lastensuojeluyksiköt ja vastaavat	0	0	1	0	0	3	0	0	4
Sosiaalihuollon palvelut, muut sosiaalialan yksiköt	0	0	2	0	1	6	0	0	9
Sosiaalihuollon palvelut, vanhainkodit ja vastaavat	0	1	3	2	0	3	0	0	9
Talousveden toimittaminen	2	1	9	2	2	5	3	10	34
Virkistystoiminta, yleisölle avoimet saunat	0	0	1	1	0	3	0	0	5

Taulukko 6.5 Tupakkalain ja lääkelain mukainen valvonta v. 2023

Kohdeluokitus	Valvonta kohteiden lukumäärä	Valvira				Tampereen ympäristöterveysyksikkö				
		Tarkastustiheyssuositus	Tarkastukseen käytettävä aika (h)	Vuosittain tarkastusten määrä suositusten mukaan	Valvontaan käytettävä aika suositusten mukaan (h)	Tarkastustiheys	Valvontaan käytettävä aika (h)	Tarkastusmäärä	Valvontaresurssien mukainen tarkastusmäärä 70 %	Valvontaan käytettävä aika (h)
Toimintaluokka ja toimintatyyppi										
Tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynti ja muu luovutus, sekä nikotiininesteiden²⁾ myynti										
Vähittäis- ja tukkumyynti	367	0,5	2–3	184	551	0,5	3	184	128	385
Tupakointikiellot ja -rajoitukset										
Ravintola tai muu ravitsemisliike, jossa on erillinen tupakointitila	28	0,3	2–3	8	24	0,3	3	8	6	17
Nikotiinivalmisteiden myynti										
Vähittäismyynti ³⁾	187					0,5	2	94	65	130
Toiminnot yhteensä	582			192	576			286	167	402

Valvontasuunnitelmataulukoiden merkintöjen selityksiä:

1 htpv = 7 h

Tarkastustiheys

0,5	joka toinen vuosi
0,3	kerran kolmessa vuodessa
0,2	kerran viidessä vuodessa

- 1) Yksittäisiä tupakkatuotteiden vähittäismyyntipisteitä on alueella noin 700 kpl. Yhdessä myyntipaikassa on yleensä useita myyntipisteitä.
- 2) Nikotiininesteiden vähittäismyyntiä valvotaan tupakkatuotteiden valvonnan yhteydessä samoilla tarkastuskäynneillä.
- 3) Nikotiinivalmisteita myydään tupakkatuotteiden vähittäismyyntipisteiden yhteydessä. Niiden yksittäisten myyntipisteiden määrää ei tilastoida.

Taulukko 7.2. EHO resurssitarpeen kartoitus

EHO Tampereen ympäristöterveys 2020 – 2024 Resurssitarpeen kartoitus	
1. Eläintilojen määrät alueella:	
<i>a. Tuotantoeläintilat (lkm)</i>	
▪ Nautatilat	248
▪ Sikatilat	61
▪ Lammas- ja vuohitilat	355
▪ Hevostilat	359
▪ Siipikarjatilat	447
▪ Vesiviljelylaitokset	5
▪ Turkistarhat	1
▪ Tarhatun riistan tilat	12
▪ Mehiläistarhat	90
▪ Muut tuotantoeläinyksiköt	4
<i>b. Lemmikit (lkm)</i>	
▪ Arvio lemmikkien määrästä	42 177
2. Eläinlääkäripalvelut	
<i>a. Terveystuotosopimukset</i>	
Nauta	
▪ Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus (lkm)	134
▪ Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)	130
▪ Terveystuototilojen osuus (% kaikista nautatiloista)	53 %
Sika	
▪ Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus (lkm)	14
▪ Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)	14
▪ Terveystuototilojen osuus (% kaikista sikatiloista)	100 %
Siipikarja	
▪ Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus (lkm)	15
▪ Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)	15
▪ Terveystuototilojen osuus (% kaikista siipikarjatiloista)	3%
Muut terveydenhuoltosopimukset	
▪ Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus (lkm)	-
▪ Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa (lkm)	-
Terveydenhuoltotyön resurssitarve, htv	0,3
<i>b. Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta</i>	
Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin terveydenhuolto)	3200
▪ Sairaskäynnit virka-aikana (lkm)	2800
▪ Sairaskäynnit päivystysaikana (lkm)	400
Sairaskäynnit pieneläinvastaanotolla	10000
▪ Sairaskäynnit virka-aikana (lkm)	8200
▪ Sairaskäynnit päivystysaikana (lkm) (Evidensia)	1800
Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve, htv	8,4
3. Eläinten terveyden valvonta	
<i>a. Terveysvalvonta</i>	
Pakolliseen terveysvalvontaan kuuluvat tilat (lkm)	20
▪ Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma	15

▪ Uudistuseläimiä tuottavat sikalat, salmonellavalvonta	-
▪ Keinosiemennyssonneja tuottavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	-
▪ Raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	2
Vesiviljelyeläinten terveysvalvontakohteet	5
Vapaaehtoiseen terveysvalvontaan kuuluvat tilat	yht. n. 25 (mm. lakimuutoksia)
▪ Maedi-visna / CAE	4
▪ Scrapie	4
Nautojen Mycoplasma vast.ojelma	29
<i>b. Muu eläinten terveyden valvonta</i>	
Eläinten terveyden valvonnan resurssitarve, htv	0,3
4. Sivutuotevalvonta	
▪ Haaskanpitäjiksi ilmoittautuneet toimijat	4
▪ Ilmoitetut haaskat	4
▪ Sivutuotealan laitokset	25
▪ Hautaamisilmoitukset	0
Sivutuotevalvonnan resurssitarve, htv	0,2
5. Eläinten hyvinvoinnin valvonta	
<i>a. Ilmoituksenvaraiset kohteet (lkm)</i>	
▪ Kennelit	29
▪ Hevostallit	105
▪ Riistanhoidolliset tarhat	7
▪ Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat	2
▪ Eläinkaupat	12
▪ Eläinhoitolat	13
▪ Vakinaiset porotarhat talvikaudella	
<i>b. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset (lkm)</i>	
▪ Arvio epäilyyn perustuvista tarkastuksista	400
<i>c. Muu eläinten hyvinvoinnin valvonta</i>	50
Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve, htv	3,6
6. Eläinlääkintähuollon henkilöresurssit	
<i>a. Eläinlääkärit (htv):</i>	
▪ Eläinlääkäripalvelut	8,4
▪ Eläinten terveyden valvonta	0,6
▪ Sivutuotevalvonta	0,2
▪ Eläinten hyvinvoinnin valvonta	3,6
▪ Muut tehtävät (sektorin esimies)	0,2
Eläinlääkärit yhteensä	13 (12,8 htv)
Päivystykseen osallistuvien eläinlääkäreiden määrä	8
<i>b. Muut kuin eläinlääkärit</i>	
▪ Eläintenhoitaja/avustaja	4 eläinlääkäreiden itse palkkaamaa + 1 oppisopimuksessa
▪ Terveystarkastajan tekemä eläinsuojeluvalvonta	0
▪ Muut tehtävät, toimisto	0,8
Muut kuin eläinlääkärit yhteensä	3,2
<i>c. Ostopalvelut eläinlääkintähuollossa (laajuus)</i>	
▪ Ostopalveluiden laajuus ja laatu	Pieneläinpäivystys ostopalveluna